

ОДЛУКУ О УСВАЈАЊУ ГЕНЕРАЛНОГ УРБАНИСТИЧКОГ ПЛАНА ВРАЊА

Члан 1.

Усваја се Генерални урбанистички план Врања (у даљем тексту ГУП), који је у прилогу ове одлуке и чини њен саставни део.

Члан 2.

ГУП-ом као старешким развојним планом одређују се смернице просторног развоја грађевинског подручја града Врања.

Члан 3.

ГУП се састоји из текстуалног и графичког дела.

Текстуални део плана чине :

Полазне основе за израду плана, постојеће стање и стечене обавезе, плански део, правила грађења, спровођење плана, аналитичко документациона основа плана и прелазне и завршне одредбе.

Графички део плана садржи:

Постојеће стање

1. Граница плана и обухват грађевинског подручја Р 1: 10000

2. Постојећа намена површина Р 1: 10000

Планирано стање

3. Граница плана, обухват грађевинског подручја и подела на зоне Р 1:10000

4. Планиране намене површина-претежне намене Р 1:10000

5. Генерални правци регулације саобраћаја Р 1:10000

6.Генерални правци регулације водопривредне инфраструктуре Р 1:10000

7.Генерални правци регулације електроенергетске инфраструктуре Р 1:10000

8.Генерални правци регулације телекомуникационе инфраструктуре Р 1:10000

9. Генерални правци регулације гасоводне инфраструктуре Р 1:10000

10. Ограничења урбаног развоја Р 1:10000

11. Границе планова генералне регулације за цело грађевинско подручје Р 1:10000

12. Заштита културних добара Р 1:10000

Члан 4.

ГУП са аналитичко-документационом основом чува се трајно у Градској управи града Врања.

Члан 5.

ГУП план мора бити доступан на увид јавности (правним и физичким лицима) у току важења плана у седишту доносиоца и путем интернет стране органа надлежног за доношења планског документа.

Члан 6

Текстуални део ГУП-а објавити у „Службеном гласнику града Врања“.

Члан 7.

Даном ступања на снагу ове одлуке престаје да важи Генерални урбанистички план Врања („Службени гласник Града Врања“ број 7/2010).

Члан 8.

Одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику града Врања“.

ГЕНЕРАЛНИ УРБАНИСТИЧКИ ПЛАН ВРАЊА

1. ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ

1.1. Повод и контекст израде Плана и уводне напомене

Законом о планирању и изградњи је прописана обавеза да се просторним планом одреде делови територије јединице локалне самоуправе за које је предвиђена израда урбанистичког плана.

Просторни план града Врања усвојен је 15.06.2018. године на седници Скупштине града Врања и објављен у „Службеном гласнику града Врања“, број 18/18.

У поглављу 3. Имплементација плана, 3.1. Смернице за израду планске документације, Просторни план града Врања дефинише разраду предметног подручја Генералним урбанистичким планом Врања.

За предметно подручје је рађен Генерални урбанистички план Врања („Службени гласник Града Врања“, број 7/10).

Након доношења Генералног урбанистичког плана Врања, усвојен је Просторни план града Врања („Службени гласник града Врања“, број 13/11 и 21/11-измена), затим Просторни план града Врања („Службени гласник града Врања“, број 18/18), усвојено је неколико измена закона и подзаконских аката, као и стратешких развојних докумената који имају значајног утицаја на просторни развој планског подручја. На основу

результата нове студијске и техничке документације, дошло је до извесних промена у концепцији инфраструктурних и технолошких система, делова насеља и сл.

Све наведене околности и промене утицале су на покретање процедуре за израду Генералног урбанистичког плана Врања.

Изради Генералног урбанистичког плана Врања приступа се на основу Одлуке о изради генералног урбанистичког плана Врања („Службени гласник града Врања“, број 37/18), у даљем тексту: План.

Иницијативу за израду Генералног урбанистичког плана је покренуо Град Врање.

1.2. Циљеви израде Плана

Планом, у складу с одредбама Закона о планирању и изградњи, одредиће се дугорочна пројекција развоја и просторног уређења насеља, границе подручја обухваћене планом, генералне намене површина, претежно планиране на нивоу урбанистичких зона, генерални правци и коридори за саобраћајну, енергетску, водопривредну, телекомуникациону, комуналну и другу инфраструктуру.

Основни циљ израде Генералног урбанистичког плана је преиспитивање постојећих намена, прилагођавање новим потребама Града и израда таквих решења која ће одговарати специфичним карактеристикама Врања и реалним могућностима његове етапне урбане обнове, а потом и просторног раста и развоја у складу са важећим Законом и плановима вишег реда.

У односу на претходни ГУП Врања граница грађевинског подручја је коригована у северозападном делу у складу са новом изградњом и са планираним новим зонама, тако да обухвати целе катастарске парцеле или делове катастарских парцела планираних саобраћајница. Такође је извршена корекција намене и саобраћаја на свим локацијама на којима се указала потреба за другачијом наменом и саобраћајним решењем, корекција коефицијената у правилима грађења у складу са Законом и др.

Поред наведеног циља, кроз планска решења је потребно реализовати и следеће опште циљеве:

- преиспитати и формирати рационалан и добро организован простор градског грађевинског земљишта, односно грађевинског подручја уз обезбеђење квалитетних услова за становање, рад, образовање, дечију и социјални заштиту, рекреацију, спорт;
- преиспитати мрежу саобраћаја и техничке инфраструктуре уз усклађивање са постојећом;
- успоставити хармоничан однос развоја града према природном и створеном окружењу, уз

максимално очување и унапређење природне и животне средине;

- дефинисати услове за трајну и потпуну заштиту историјских и амбијенталних вредности;
- извршити обнову и допуну постојећих и формирање нових урбаних зона, уз заштиту и обнову како градитељског наслеђа и традиције, тако и новостворених урбаних вредности;
- формирати читљиву урбану структуру града дефинисањем јасних услова регулације, изградње, реконструкције и обнове за поједине карактеристичне зоне и просторне целине;
- утврдити смернице за даљу реализацију планских решења и оријентациона средства локалне управе потребна за те сврхе.

1.3. Обухват Плана

Планом је обухваћено подручје које чине делови следећих катастарских општина: Врање 1, Врање 2, Содерце, Бунушевац, Рибинце, Суви Дол, Ранутовац и Мечковац, седиште јединице локалне самоуправе – градско подручје Врања са централном зоном и насељима лоцираним по њеном ободу (спонтано изграђене зоне, као и оне у којима се изградња одвијала на основу усвојених урбанистичких планова). Територија Плана, затим, обухвата зону спорта и рекреације и зоне индустрије и производње, са прикључцима на плански дефинисане примарне саобраћајнице и инфраструктурне водове, чији се делови налазе у обухвату Плана, или су у његовој непосредној околини.

Површина територије Плана износи 2155,31ha, док је површина територије постојећег ГУП-а Врања износила 2157,82 ha.

Граница Плана се поклапа са обухватом грађевинског подручја. Граница плана је дефинисана тако што је граница грађевинског подручја важећег Генералног плана Врања коригована у северозападном делу у складу са новом изградњом и са планираним новим зонама, али и тако да обухвати целе катастарске парцеле или делове катастарских парцела планираних саобраћајница и речна корита.

1.4. Опис границе Плана

Граница Плана полази од тачке 1 која се налази на тремеђи катастарских парцела 3654, 3655 КО Врање 1 и 1259 КО Врање 2, затим северном границом катастарских парцела 3655, 3657, 3658, 3639, 3638/2 КО Врање 1 и западном и северном границом катастарске парцеле 3645 КО Врање 1, сече катастарске парцеле 3644 КО Врање 1-Улица Хаци Томина, 3642 КО Врање 1 и 12857/1 КО Врање 1-Собинска река, наставља северном границом катастарских парцела 3418 и 3417 КО Врање 1, сече катастарску парцелу 3398 КО Врање

1-Улица Хаџи Томина, и даље иде северном границом катастарске парцеле 3408 КО Врање 1, пролази границом између КО Врање 1 и КО Врање 2 па наставља источном границом катастарских парцела 3408, 3406, 3401 и 3400 КО Врање 1, северном границом катастарске парцеле 3384 КО Врање 1, сече катастарску парцелу 3382 КО Врање 1 и даље источном границом катастарске парцеле 3381 КО Врање 1, северном границом катастарских парцела 3368 и 3369 КО Врање 1, сече катастарску парцелу 3366 КО Врање 1, северном границом катастарских парцела 3361 и 3359 КО Врање 1, сече катастарске парцеле 3360, 3349 и 3347 КО Врање 1 - Улица Босутска, даље иде источном границом катастарске парцеле 3351 КО Врање 1, сече у правцу северозапад-југоисток катастарске парцеле 3341, 3305 и 3306 КО Врање 1, северном границом катастарских парцела 3308/2, 3307/2 и 3307/1 КО Врање 1, мења правац према североистоку секући катастарске парцеле 3306, 3302 КО Врање 1-Улица Хаџи Томина, 3299 и 3300 КО Врање 1, сече катастарске парцеле 5684/1 КО Врање 2-пут и 959 КО Врање 2, сече 5662/1 Врање 2-поток Оџинка, наставља даље северном границом катастарске парцеле 3185 КО Врање 1, сече катастарску парцелу 3186/2 КО Врање 1, иде северном границом катастарским парцелама 3186/3 и 3188/3 КО Врање 1, сече катастарске парцеле 3188/3, 3190, 3166 КО Врање 1 и 3132 КО Врање 1, наставља западном границом катастарске парцеле 3134 КО Врање 1, сече катастарску парцелу 3166 КО Врање 1, и даље југоисточном и североисточном границом катастарске парцеле 3191 КО Врање 1, сече 3166 КО Врање 1, даље североисточном границом катастарске парцеле 3166 и 3134 КО Врање 1, сече у правцу југозапад-североисток катастарске парцеле 3135/1, 3140, 3129/1 и 3141 КО Врање 1, мења правац према северу и сече катастарску парцелу 3141 КО Врање 1, јужном границом катастарских парцела 3143 и 3142 КО Врање 1, југозападном границом катастарске парцеле 3142 КО Врање 1, сече у правцу југ-север катастарске парцеле 3155 и 3156 КО Врање 1, северозападном границом катастарске парцеле 3154 КО Врање 1, сече у правцу југозапад-североисток катастарске парцеле 3149 и 3008 КО Врање 1, североисточном границом катастарских парцела 3008 и 3009 КО Врање 1, југоисточном границом катастарских парцела 3009, источном 3147 КО Врање 1, северном границом катастарске парцеле 3018 КО Врање 1, сече у правцу северозапад-југоисток катастарску парцелу 3018 КО Врање 1, наставља да сече у правцу југозапад-североисток катастарске парцеле 3018, 3019, 3022, 3021, 3023, 2991/1, 2996, 2992, 2993/3, 2993/1, 2993/2, 2988 - Улица Ђошка, 69/1, 71, 72 КО Врање 1, сече катастарску парцелу 86 -пут, 87, 91/1, 90, 107, 105, 104, 103 и 102 КО Врање 1 и даље иде

западном границом катастарских парцела 101 и 177 КО Врање 1, сече у правцу југозапад-североисток катастарске парцеле 177, 178, 197-пут, 189 и 190 КО Врање 1, западном, северном, па источном границом катастарске парцеле 188/1 КО Врање 1, у правцу север-југ сече катастарске парцеле 188/11 и 188/3 КО Врање 1, наставља источном границом катастарске парцеле 188/10 КО Врање 1, у правцу север-југ сече катастарску парцелу 185 КО Врање 1, источном границом катастарске парцеле 183 КО Врање 1, северном границом катастарске парцеле 182 КО Врање 1, сече у правцу југозапад-североисток катастарске парцеле 184, 183 и 2342 КО Врање 1-Улица Отона Жупанчића, наставља западном границом катастарских парцела 242/1, 242/5 и 242/2 КО Врање 1, северном границом катастарских парцела 242/2, 242/3 и 242/6 КО Врање 1, западном границом катастарске парцеле 12856 КО Врање 1-Градска река, до тремеђе катастарских парцела 12856-Градска река, 185 и 239 КО Врање 1, наставља северозападном границом катастарске парцеле 12856, 296/1, 297, 361/5-пут, 299, 300 КО Врање 1-пут и 302 КО Врање 1, северном границом катастарске парцеле 302 КО Врање 1, сече у правцу југ-север катастарску парцелу 302 КО Врање 1, западном границом катастарске парцеле 428-Улица пржарска, продужава западном, па северном па североисточном границом катастарске парцеле 431 КО Врање 1, западном, па источном, па југоисточном границом катастарске парцеле 432 КО Врање 1, североисточном границом катастарске парцела 436, 438, 439 и 440 КО Врање 1, источном границом катастарске парцеле 440 КО Врање 1, северном па источном границом катастарске парцеле 451 КО Врање 1, сече у правцу запад-исток катастарске парцеле 452 КО Врање 1 и 2602 КО Врање 2, сече у правцу северозапад-југоисток катастарске парцеле 2603, 2607/2, 2606/6, 2606/4 и 5661/1 КО Врање 2- Улица Рифата Бурџевића, у правцу југ-север сече катастарску парцелу 5661/1 КО Врање 2, у правцу запад-исток сече 5661/1 и 2596/3 КО Врање 2, у правцу северозапад-југоисток сече катастарске парцеле 2596/3, 2596/5 и 2596/4 КО Врање 2 до међе катастарских парцела 2596/4 и 2588/6 КО Врање 2, северозападном границом катастарске парцеле 2588/6, 2588/5 и 2592 КО Врање 2, северном границом катастарских парцела 2580/7 и 2578/2 КО Врање 2, сече катастарску парцелу 2578/1 КО Врање 2, даље иде северном 2577 КО Врање 2, затим сече у правцу северозапад-југоисток 2577 КО Врање 2 и источном границом 2577, 2581/15, 2581/16, 2581/17 и 2581/11 КО Врање 2, јужном границом катастарских парцела 2581/11 и 2581/10 КО Врање 2 до катастарске парцеле 2570/1 КО Врање 2, одакле наставља источном границом катастарских парцела 2570/1, 2570/6,

2570/5 и 2570/4 КО Врање 2, мења правац према југоистоку и сече парцеле 2560 и 2558 КО Врање 2, пролази западном границом катастарске парцеле 2538/1 КО Врање 2-Улица Бакије Бакића, сече 2538/1 КО Врање 2- Улица Бакије Бакића до тремеђе катастарских парцела 2538/1- Улица Бакије Бакића, 2505 и 2506 КО Врање 2, северном па источном границом катастарске парцеле 2506 КО Врање 2, до тремеђе катастарских парцела 2506, 2507 и 2508 КО Врање 2, иде даље северном границом катастарске парцеле 2508 Врање 2, сече катастарску парцелу 2503 КО Врање 2-Улица девотинска, наставља североисточном границом катастарске парцеле 2498 КО Врање 2, у правцу запад-исток сече катастарске парцеле 1548, 1550, 1551 и 1552 КО Врање 2 до тремеђе катастарских парцела 1552, 1553 и 1554/1 КО Врање 2, продужава североисточном границом катастарских парцела 1554/1 и 1554/2 КО Врање 2, у правцу северозапад-југоисток сече катастарску парцелу 1565/2 КО Врање 2, продужава североисточном границом катастарске парцеле 1565/2 КО Врање 2 сече у правцу североисток-југозапад 1565/2 и 1593/2 КО Врање 2, наставља западном границом катастарских парцела 1594 и 1593/1 КО Врање 2, северном границом катастарске парцеле 1593/1 КО Врање 2, источном границом катастарских парцела 1593/1 и 1595 КО Врање 2, северном границом катастарске парцеле 1608 КО Врање 2, у правцу југозапад-североисток сече катастарске парцеле 1610, 1611 и 1618 КО Врање 2, сече катастарску парцелу 1630/7-пут КО Врање 2, северном границом катастарских парцела 1630/5, 1629/2, 1626, 1625/3, 1625/2, 1657 и 1658/1 КО Врање 2, сече у правцу југоисток-северозапад катастарске парцеле 1660, 1661, 1663, 1668, 1669 и 1670 КО Врање 2, наставља јужном и западном границом катастарске парцеле 1671 КО Врање 2, наставља јужном границом 1676 КО Врање 2, мења правац југоисток-северозапад наставља да сече катастарску парцелу 1676 КО Врање 2, југозападном границом катастарске парцеле 1679 КО Врање 2, северозападном границом катастарске парцеле 1679 КО Врање 2, секући катастарску парцелу 1681 КО Врање 2, западном границом катастарских парцела 1675, 1693, 1704, 1705, 1707, 1708, 1709 и 1717 КО Врање 2, сече у правцу север-југ катастарске парцеле 1712, 1716 и 5679 КО Врање 2-пут, продужава југозападном границом и сече катастарску парцелу 782 КО Врање 2, иде даље југозападном границом катастарске парцеле 781 КО Врање 2, сече у правцу југоисток-северозапад катастарске парцеле 781, 778, 777, 776, 790, 795, 796 и 803 КО Врање 2, сече у правцу југозапад-североисток катастарске парцеле 803 и 802 КО Врање 2, мења правац запад-исток и сечеи 5658 КО Врање 2-Балиновачка река и 754 КО Врање 2,

североисточном границом катастарске парцеле 754 КО Врање 2, сече у правцу северозапад-југоисток катастарске парцеле 751, 749, 748, 747, 746, 745, 744-пут, 740, 739, 738, 737, 5658-Балиновачка река, 734, 1829, 1828, 1827/2, 1830, 1826, 1825, 1821, 1820, 1819, 1824-јаруга, 1816, 1815, 1811, 1810, 1809 и 1808 КО Врање 2 до тремеђе катастарских парцела 1808 КО Врање 2, 1806 и 1807 КО Врање 2, северном границом катастарске парцеле 1807 КО Врање 2, сече у правцу југозапад-североисток катастарске парцеле 5659, 1840-јаруга КО Врање 2, сече катастарске парцеле 5676-пут, 1907, 1841, 1906, 1897, 2017, 1894, 1895, 1896, 1891-пут, 1883, 1885, 1884, 1887, 1888, 2394-поток Ђерен и 2023 КО Врање 2-пут до тремеђа катастарских парцела 2023, 2024 и 5705 КО Врање 2 (поток), даље наставља североисточном границом катастарске парцеле 2024 и 2025 КО Врање 2, сече у правцу североисток-југозапад катастарске парцеле 2026, 2027, 2028, 2029, 5676-пут, 2020, 2009, 2010, 2004, 2017-јаруга, 1936, 1942, 1943, 1944, 1949, 1948, 1953, 1958, 1960, 1964 и 1965 КО Врање 2, сече у правцу север-југ катастарске парцеле 1965, 1966, 1967, 1974/2, 2267-пут и 2268 КО Врање 2, сече у правцу североисток- југозапад катастарске парцеле 2270-пут, 2295, 2296, 2298, 2299, 2292 и 5658 КО Врање 2-Балиновачка река до границе са катастарском парцелом 2326 КО Врање 2, источном границом катастарских парцела 2326, затим сече катастарску парцелу 5658 КО Врање 2 Балиновачка река, затим даље наставља источном границом катастарских парцела 2329, 2360, 2361, 2364, 2365, 2376 КО Врање 2, 886 и 888 КО Врање 1, источном па јужном границом катастарске парцеле 889 КО Врање 1, источном границом катастарских парцела 891, 892, 893/1, 894 и 897/1 КО Врање 1 - (Улица хиландарска) и 10260 КО Врање 1 (Поток Рашка), сече Балиновачку реку (катастарска парцела 5658 КО Врање 2) до међе катастарских парцела 2280 и 2151 КО Врање 2, у правцу запад-исток сече катастарску парцелу 2151 КО Врање 2, у правцу југозапад-североисток сече катастарске парцеле 2151, 3617-пут, 3621, 3620-Рашачки поток, 2149, 2123, 3618, 5676-пут, 2119, 2121, 2120, 2122, 2116/1 и 5705 КО Врање 2-поток Ђерем, у правцу северозапад-југоисток сече катастарске парцеле 2387 КО Мечковац и 2386 КО Мечковац, наставља да сече у правцу југозапад-североисток катастарске парцеле 2385, 2384, 2345, 2391-пут, 2344, 2300 и 2299 КО Мечковац, сече катастарску парцелу 2293-пут и 2298 КО Мечковац, сече катастарске парцеле 141, 1156 -поток Чивлак и 142/1 КО Суви Дол, сече катастарске парцеле у правцу северозапад-југоисток 1041-пут, 1022, 1039, 1038 КО Ранутовац, мења правац у правцу југозапад-североисток секући катастарске парцеле 1035, 1034, 1033/1, 1022 и 1492/2-пут КО Ранутовац, до међе катастарских

парцела 33 и 1492/2-пут КО Ранутовац где се налази тачка 2.

Од тачке 2 граница сече у правцу северозапад-југоисток катастарску парцелу 33 КО Ранутовац, сече у правцу североисток-југозапад катастарске парцеле 33, 1049/1, 1050/1, 1050/2, 1492/1-пут, 1092/2, 1093/3, 1095/1, 1096/1, 1097/1, 1098, 1099, 1100, 1101 КО Ранутовац, мења правац према северозападу-југоисток и наставља североисточном границом катастарске парцеле 1493/1 КО Ранутовац-пут до тромеђе 1493/1, 1107 и 1108 КО Ранутовац. Граница наставља северозападном границом катастарске парцеле 1108 КО Ранутовац, до тромеђе катастарске парцела 1108, 1107 и 1492/1 КО Ранутовац-пут, па даље североисточном границом катастарских парцела 1108, 1109, 1110, 1111, 1112, 1113, 1114, 1115, 1116, 1117, 1118, 1119, 1120, 1121, 1122, 1123, 1124, 1125, 1126, 1127, 1128, 1129, 1130, 1131, 1132, 1133, 1134, 1135, 1136, 1137 и 1138 КО Ранутовац, наставља североисточном границом катастарских парцела 411, 412 и 413 КО Суви Дол, па даље источном границом катастарских парцела 414/1, 414/2, 415-пут, 416/2, 417/2, 418/2, 420/2, 421/2, 422/2, 423/2, 430/2, 431/2, 432, 449, 450/5, 450/7, 450/1, 451, 452, 453, и 1160 КО Суви Дол– државни пут II А реда број 258) и даље наставља североисточном границом катастарске парцеле 460 КО Суви Дол до тачке 3.

Од тачке 3 граница продужава десном страном простора за трајно заузимање земљишта за потребе изградње и функционисања магистралних инфраструктурних система (државни пут I А реда А1) до катастарске парцеле 232/1 КО Рибинце где се налази тачка 4.

Од тачке 4 граница сече планирану трасу државног пута I А реда А1 и иде десном страном непосредног појаса заштите планиране железничке пруге за велике брзине до југозападне границе катастарске парцеле 709 КО Рибинце где се налази тачка 5.

Од тачке 5 наставља југозападном границом катастарске парцеле 709 КО Рибинце, југоисточном и југозападном границом катастарске парцеле 678/1 КО Рибинце, југозападном границом катастарске парцеле 662 КО Рибинце, сече постојећу трасу железничке пруге Београд-Скопље, даље југозападном и северозападном границом катастарске парцеле 754/2 КО Рибинце, скреће ка северозападу и наставља југозападном границом катастарских парцела 650/3, 650/2 КО Рибинце, 761 КО Рибинце-(државни пут II А реда број 258), иде даље југозападном границом катастарске парцеле 629, 748 КО Рибинце, наставља западном границом катастарских парцела 6 и 747 КО Рибинце-пут до тачке 6.

Од тачке 6 граница сече у правцу југозапад-североисток катастарске парцеле 747, 10, 15, 16, 17,

18, 23/1, 23/2, 24, 28, 29, 30 и 746 КО Рибинце-пут, и даље у истом правцу 1573 и 1574 КО Бунушевац, 32/1, 32/2 и 33 КО Рибинце, 1582, 1581, 1592, 1593, 1591, 1594, 1595, 1596, 1597, 1598/2, 1598/1, 1599, 1754-поток, 1650/5, 1650/1, 1649, 1648/1, 1647/1 КО Бунушевац, где се налази тачка 7 (на међи катастарских парцела 1647/1 и 1646-пут КО Бунушевац).

Од тачке 7 граница иде ка северозападу, наставља југозападном границом катастарске парцеле 1646-пут КО Бунушевац до тромеђе катастарских парцела 1646-пут, 1747/2-пут и 1637/1 КО Бунушевац, југоисточном страном катастарске парцеле 1747/2 КО Бунушевац-пут до катастарке парцеле 1754 КО Бунушевац-поток. Наставља осовином катастарске парцеле 1754 КО Бунушевац -поток, скреће ка северозападу и иде осовином катастарске парцеле 1753-поток КО Бунушевац, сече катастарску парцелу 1740 КО Бунушевац -пут до тачке 8.

Од тачке 8, која се налази на катастарској парцели 1740 КО Бунушевац-пут, граница наставља у правцу југозапад-североисток уз регулацију пута Бујановац-Врање и сече катастарске парцеле 1740-пут и 624/2 КО Бунушевац, наставља североисточном границом катастарске парцеле 624/6 КО Бунушевац, сече катастарску парцелу 624/2, 2/2 и 1/1 КО Бунушевац, затим мења правац према северозападу и иде западном границом катастарске парцеле 1/6, 3/3, 4/4, 5/3, 6/7 КО Бунушевац, сече катастарску парцелу 6/7 КО Бунушевац, наставља северозападном границом катастарске парцеле 6/7 КО Бунушевац, сече катастарску парцелу 7/4 КО Бунушевац, наставља у правцу северозапада и сече катастарске парцеле 7/4 и 8/2 КО Бунушевац, иде југозападном границом катастарских парцела 539/1, 540/1, 538/1, 2241/3, 532/21, 532/10, 532/2 и 532/13 КО Содерце, наставља да сече у правцу југоисток-северозапад 532/1 и 2240/2 КО Содерце-пут, даље југозападном границом катастарских парцеле 623/4, 624, 625, 622, 620, 619, 617, 616, 642, 643, 645 и 646 КО Содерце, одакле мења правац и наставља северозападном границом катастарске парцеле 646 КО Содерце, сече у правцу југозапад-североисток катастарске парцеле 2240/2 -пут, 332/1 и 331 КО Содерце, наставља североисточном границом катастарских парцела 331, 350, 351, 525 и 526 КО Содерце, уз границу КО Врање 1 и КО Врање 2, северном границом катастарске парцеле 7888 и 7881 КО Врање 1 до тромеђе катастарских парцела 7881 КО Врање 1, 3460/6 КО Врање 2 и 3456 КО Врање 2-пут, југозападном границом катастарских парцела 3460/6 и 3458/2 КО Врање 2, северозападном границом катастарских парцела 3458/2 и 3460/3 КО Врање 2, сече у правцу југозапад-североисток катастарску парцелу 3491/2 КО Врање 2 до границе

између катастарских парцела 3491/2 и 3789 КО Врање 2, даље западном границом катастарске парцеле 3789 КО Врање 2, сече у правцу југ-север катастарску парцелу 3491/1 КО Врање 2-јаруга, одакле мења правац према истоку и иде северном границом катастарске парцеле 3488 КО Врање 2 до тромеђа катастарских парцела 3488, 3484/1 и 3484/2 КО Врање 2, затим наставља у правцу северозапада идући западном границом катастарских парцела 3484/1, 3480, 3479 и 3323/5 КО Врање 2, јужном, западном и северном границом катастарске парцеле 3325 КО Врање 2, западном границом катастарских парцела 3321/1 КО Врање 2, сече и иде западном границом катастарске парцеле 3320 КО Врање 2, сече катастарску парцелу 3318 КО Врање 2, јужном и западном границом катастарске парцеле 3317/2 КО Врање 2, сече у правцу севера катастарске парцеле 3313, 3315, 3294, 3292/2, 3292/1, 3291/4 и 3291/2 КО Врање 2, јужном границом катастарске парцеле 3274/1 КО Врање 2, западном границом катастарске парцела 3274/1 и 3273/2 КО Врање 2, северном границом катастарских парцела 3273/2 и 3273/3 КО Врање 2, сече катастарску парцелу 5691/1-пут, 3232 и 3521/1 КО Врање 2, иде у правцу севера дуж границе КО Врање 1 и КО Врање 2 секући катастарску парцелу 5664/1 КО Врање 2, мења правац и сече катастарске парцеле у правцу североистока 3676, 3675/1, 3675/2, 3677, 3678, 3679 и 3668 КО Врање 1, сече у правцу југоисток-северозапад катастарске парцеле 3668, 3667, 3710, 3661, 3656 КО Врање 1, мења правац ка северозападу секући катастарску парцелу 3655 КО Врање 1 до тромеђе катастарских парцела 3655, 3654 КО Врање 1 и 1259 КО Врање 2 где се налази тачка 1 од које је и почео опис границе генералног урбанистичког плана.

У случају неслагања напред наведених бројева катастарских парцела и подручја датог у графичким прилозима, важи графички прилог број 3., „Граница плана, обухват грађевинског подручја и подела на зоне“

1.5. Правни и плански основ

Правни основ за израду Генералног урбанистичког плана представљају одредбе:

- Закона о планирању и изградњи ("Службени гласник Републике Србије", (Службени гласник Републике Србије", број 72/09, 81/09-исправка, 64/10-УС, 24/11, 121/12, 42/13, 50/13, 98/13, 132/14 и 145/14);
- Правилника о садржини, начину и поступку израде докумената просторног и урбанистичког планирања ("Службени гласник Републике Србије", број 64/15);

- Одлуке Скупштине града Врања о изради Генералног урбанистичког плана Врања („Службени гласник града Врања“, број 37/18);
- Одлуке о неприступању изради стратешке процене утицаја Измена и допуна Генералног урбанистичког плана Врања на животну средину („Службени гласник града Врања“, број 3/16);
- Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину ("Службени Гласник РС", број 135/04 и 88/2010).

Плански основ за израду Генералног урбанистичког плана су:

- Закон о Просторном плану Републике Србије од 2010. до 2020. године ("Службени гласник РС", број 88/10);
- Уредба о утврђивању Просторног плана подручја инфраструктурног коридора Ниш - граница Републике Македоније ("Службени гласник Републике Србије", број 77/02 и 127/14) и Уредба о Изменама и допунама уредбе о утврђивању просторног плана подручја инфраструктурног коридора Ниш - граница Републике Македоније („Службени гласник Републике Србије“, број 127/14);
- Уредба о утврђивању Регионалног просторног плана општина Јужног Поморавља („Службени гласник Републике Србије“, број 83/10);
- Просторни план Града Врања ("Службени гласник града Врања", број 18/18);

2. ПОСТОЈЕЋЕ СТАЊЕ И СТЕЧЕНЕ ОБАВЕЗЕ

2.1. УСЛОВЉЕНОСТИ ИЗ ПЛАНОВА ВИШЕГ РЕДА

2.1.1. Извод из Закона о Просторног плана Републике Србије од 2010. до 2020. године ("Службени гласник Републике Србије", број 88/10)

Пољопривреда

За подручје Врања приоритетни правци просторне орјентације пољопривредне производње су пашњачко сточарство као главне водеће гране и агрошумарство као комплементарне. Посебно усмерење ужих локалитета је органска храна.

На основу геофизичких и климатских одлика, демографских и природних потенцијала, постојећих организационих система, социоекономских услова и политичко-административних фактора развоја, основни правац политике даљег, просторно диференцираног усмеравања развоја и

унапређивања пољопривредне производње заступљена у највећем делу осталих, претежно брдско-планинских подручја западне, источне и јужне Србије (региони III, IV и V) су производња хране и пића високе биолошке вредности и/или познатог географског порекла у системима органске, интегралне и традиционалне пољопривреде, упоредо са активностима на одрживом управљању и заштити природних ресурса и развоју локалних прерађивачких капацитета и других пратећих делатности.

Шумарство

Просторним планом Републике Србије (у даљем тексту: Просторни план) на основу плана оптималне шумовитости и пошумљавања до 2014. годину за подручје Пчињске области површина шума износи 139 600ha, што је 39,7% укупне површине области. Оптимална шумовитост би била 66,4%, а површина шума 2014. године износи 142163ha. Јужноморавска зона је станиште ситне дивљачи.

Водопривреда

У снабдевању насеља водом првенствено и максимално биће коришћена локална изворишта подземних и површинских вода, а недостајуће количине биће обезбеђиване из великих регионалних система; подручје Врања се снабдева водом из горњег-јужноморавског регионалног система, подсистем Врањско –пчињски, извориште Првонек.

Просторним планом је предвиђена акумулација Прохор Пчињски на реци Пчињи, код Трговишта, потребна за реализацију планираних регионалних система, максималне запремине $58 \times 10^6 \text{m}^3$. Стратешки приоритети у области развоја водопривредне инфраструктуре до 2014. године су: обнова ППВ Врање; заштита вода-реализација ППОВ у насељима са највећим утицајима на изворишта или на угрожене водотоке-Врање и др.

Енергетика

На подручју Врања је Просторним планом предвиђена изградња нове ТС 400 kV „Врање”, увођење трансформације 400 kV у постојећу „ТС Лесковац” 220/110 kV, изградња ДВ 400 kV „Врање-Лесковац 2” и „Врање-Скопље”; резервација коридора за далеководе и постројења преносне и дистрибутивне мреже 110 kV; гасификација источног и јужног дела Републике (магистрални гасовод Ниш – Лесковац – Врање); и др.

Телекомуникациони систем

На подручју Врања, Просторним планом је планирана изградња оптичког кабла, Ниш до границе са БЈР Македонијом, са главном централом у Врању.

Систем градских центара и функционална подручја

У систему градских центара, Врање је регионални центар. По просторном плану функционално урбано подручје Врање са општинама у саставу Владичин Хан, Бујановац, Сурдулица, Трговиште имаће 2020. године 182.855 становника. Ово представља 2,4% од укупног броја становништва Републике Србије, а општина Врање, као посебна целина има 87.288 становника.

Индустрија

Подручје Врања, по Просторном плану, је град где су планиране индустријске зоне и индустријски паркови. Стратешки приоритети су: опоравак индустрије, утврђивање бољег правно-институционалног оквира, олакшавање приступа тржишту ЕУ, програм изградње „индустријске инфраструктуре”, утврђивање нове националне политике индустријског развоја, развоја hi-tech индустрије и унапређење хоризонталне индустријске политике засноване на интегрисаном приступу конкурентности на пољу знања, тржишта и предузетништва, социјалне, економске и просторне кохезије, услова инфраструктуре, промоције чистијих технологија, одрживог развоја, улагања у образовање, истраживања и развој, израда стратегије оживљавања индустријских браунфилд локација на основу катастра браунфилд локације у свим општинама и градовима Републике Србије.

Путна и железничка мрежа

У дугорочном периоду, један од приоритетних аутопутских коридора у Републици Србији је коридор (Е-75) Лесковац –граница са Македонијом код Прешева (Коридор 10).

Просторним планом се предвиђају пруге за велике брзине (160-250 км/х), а од значаја за подручје Врања је пруга Е-85 Ниш-Прешево-државна граница-(Табановци). Предвиђа се решење железничког саобраћаја у већим градовима, међу којима је и Врање.

Туризам

На основу Просторног плана Град Врање спада у градове националног туристичког значаја, поред Ужица, Пирота, Новог Пазара, Пећи, Призрена, Ваљева, Вршца, Сомбора, Зрењанина и Крагујевца.

Путни touring туристички правац од значаја за подручје Врања је аутопут Е- 75 Мађарска граница-Београд и Ниш-граница БЈР Македоније.

Просторним планом сада најзначајнија бањска туристичка места националног, а перспективно међународног значаја између осталих је и Врањска Бања, поред Врања.

Заштита животне средине

Врање је урбано подручје која спадају у категорију подручја загађене и деградиране животне средине са негативним утицајима на човека, биљни и животињски свет и квалитет живота.

Биланси коришћења простора

Биланс основне употребе земљишта за период 2010.-2020. године у Републици Србији изгледала би: пољопривредне површине 50,2%-65,0%, шумске површине 29,1%-41,0% и остале намене 5,7%-9,0%. Апроксимативна структура коришћења земљишта према подацима катастра непокретности износи: пољопривредно (60,8%), шумско (25,9%), грађевинско (9%) и остало (4,3%). Према планираним наменама у планском хоризонту 2020. године планира се повећање шумског земљишта (до оптималног степена од 41%), а на рачун смањења најнеквалитетнијег пољопривредног земљишта и увећање грађевинског земљишта за укупно 0,5%. Увећање шумског земљишта се предвиђа као резултат планског пошумљавања и природног обрастања.

2.1.2 Извод из Уредбе о утврђивању просторног плана подручја инфраструктурног коридора Ниш - граница Републике Македоније и Уредбе о изменама и допунама уредбе о утврђивању просторног плана подручја инфраструктурног коридора Ниш - граница Републике Македоније ("Службени гласник Републике Србије", број 77/02 и 127/14)

Просторни план подручја инфраструктурног коридора Ниш-граница Македоније (у даљем ППИК) доноси се за временски хоризонт до 2020.године. План је усвојен 2002. године („Службени гласник РС“, број 77/02). Уредба о изменама и допунама уредбе о утврђивању просторног плана подручја инфраструктурног коридора Ниш - граница Републике Македоније је усвојена 2014. године („Службени гласник РС“, број 127/14).

Обухвата подручја:

- магистрални инфраструктурни коридор - са постојећим и планираним магистралним инфраструктурним системима и њиховим заштитним појасима: аутопут Е-75 (М-1), пруга за велике брзине Е-85, гасовод и оптички кабл са водотоком Јужне Мораве; и пратећим објектима и садржајима (чворишта, терминали, услужни садржаји и други објекти у функцији магистралних инфраструктурних система);

- пратеће алтернативне инфраструктурне системе - алтернативни путни правац (без наплате путарине) аутопута Е-75;
- зоне утицаја коридора - обухваћен простор између појединих и зона ширине од 1 до 5 км од крајњег магистралног инфраструктурног система, који су у физичкој и функционалној вези са коридором од Ниша (Трупале) до границе Републике Македоније. Укупна површина подручја Плана износи око 1.200,0 км².

Као значајни саобраћајни коридори на подручју града Врања, наведени су:

- аутопут Е-75;
- пруга за велике брзине Е-85
- оптички кабл
- разводни гасовод
- електроенергетски објекти.

Значај и функција аутопута Е-75

Примарна функција аутопута Е-75, који је део основне мреже европских (Е) путева, на деоници од Ниша до Републике Македоније, је обезбеђење путне саобраћајнице великог капацитета и високог нивоа саобраћајне услуге за задовољавање очекиваних саобраћајних токова.

Његова секундарна функција је непосредни подстицај за развој подручја и саобраћајно повезивање у зони утицаја планираног аутопута. Реализација планираног аутопута од Ниша до границе са Републиком Македонијом је могућа једино уз ангажовање тзв. концесионог капитала. Због тога су планирани саобраћајни токови на овом путном правцу базирани, у првом реду на очекиваном даљинском транзитном саобраћају, уз остварење максималних комерцијалних ефеката у што краћем периоду.

Значај магистралног путног правца на деоници од Ниша до Републике Македоније и обезбеђења економичнијег, ефикаснијег и безбеднијег транспорта је повећан са:

- уласком Грчке у чланство Европске Уније и интезивирањем саобраћајних токова и привредне размене између Грчке и осталих земаља чланица;
- повећањем економских, културних и других видова сарадње Републике Србије са Републиком Македонијом и Грчком, растућим интересом за излазак Србије на Медитеран преко Грчке и коришћењем међународне луке Солун.

Значај и функција пруге за велике брзине Е-85

Паневропском мрежом пруга за велике брзине, које би могле да достигну и премаше брзине од 300km/h предвиђено је и повезивање великих

градских центара Европе, задовољавање велике тражње за мобилношћу и побољшање конкурентске способности железничког у односу на друге видове саобраћаја, уз побољшање ефикасности, безбедности, економичности и очувања животне средине.

Просторним Планом Републике Србије утврђена је траса пруга за велике брзине на правцу Ниш – Прешево – граница Републике Македоније (Е-85) и њено повезивање са планираним пругама за велике брзине Ниш – Димитровград – граница Републике Бугарске (Е-70), Ниш – Београд (Е-85 и Е-70), које су све у саставу „коридора 10”. Основни циљеви модернизације пруге Е-85 од Ниша до границе са Македонијом су да:

- а) својим техничким и другим елементима удовољи европским захтевима за саобраћајем возовима великих брзина и
- б) у потпуности задовољи потребе домаћег, у првом реду мешовитог саобраћаја.

Пруга ће, поред општих услова за уређење Инфраструктурног коридора, испунити и следеће услове:

- градиће се као двоколосечна и електрифицирана, са брзином вожње од 200 км/х;
- у највећој могућој мери ће се користити постојећи коридор пруге и решења прилагодити основним принципима за избор траса инфраструктурних система у коридору утврђеним овим планом.

▪ **Значај и функција магистралних оптичких каблова**

Један од најзначајнијих међународних магистралних праваца граница Мађарске-Суботица-Нови Сад-Београд-Ниш-граница Републике Македоније биће комплетиран изградњом планираних оптичких каблова на деоници Ниш-Лесковац-Врање-граница Републике Македоније.

Тиме ће се омогућити, уз одговарајуће економске ефекте, знатно повећање ТТ капацитета нашег терминалног и транзитног међународног саобраћаја и постићи следећи основни циљеви развоја телекомуникационих услуга:

- 1) повезивање међународне централе Ниш са Македонијом и Грчком, ради отварања правца према југоистоку;
- 2) омогућење удвостручења броја прикључака током наредних десет година, ради обезбеђења прикључака за све привредне субјекте и установе, а нарочито у туристичким, брдско-планинским и неразвијеним подручјима;
- 3) замена дотрајале опреме и модернизација постојеће мреже, и

4) стварање јединствене телекомуникационе мреже различитих корисника и нових телекомуникационих услуга (кабловска телевизија, видео сигнали и др.).

▪ **Значај и функција разводног гасовода**

Просторним планом Републике Србије снабдевање подручја Јужне Србије гасом предвиђено је путем новог разводног гасовода Ниш-Лесковац-Врање-Бујановац-Прешево са могућношћу повезивања са системом Републике Македоније.

Укупна дужина разводног гасовода од Ниша (ГРЧ "Ниш") до границе са Републиком Македонијом износи око 166 км, са следећим техничким карактеристикама по деоницама:

- 1) Лесковац-Врање (Р.Г 11-02) - планираног пречника од 10" или Ø 273мм, процењене дужине око 72км, и
- 2) Врање-граница Републике Македоније (Р.Г 11-03) - пречника од 10" или Ø 273мм, процењене дужине око 44км.

▪ **Значај и функција електроенергетских објеката**

Просторним планом Републике Србије за обезбеђење основне преносне мреже електроенергетског система на подручју Јужне Србије предвиђен је 400 kV далековод Ниш-Лесковац-Врање-Република Македонија, са краком Врање - ТЕ "Косово Б" и трафо-станицама 400/110 kV "Лесковац" и "Врање".

▪ **Положај коридора магистралних инфраструктурних система**

▪ **Положај коридора аутопута Е-75**

Коридор аутопута Е-75 (ДП IА реда бр. 1; М-1 - према Уредби о категоризацији државних путева ("Службени гласник РС", бр. 105/13 и 119/13), у даљем тексту: Уредба), дужине око 152 km започиње на његовом укрштању са коридором аутопута Е-80 (ДП IА реда бр. 4; М-1.12) испред града Ниша, у близини насеља Трупале (на стационажи km 812+000), а завршава се на граници са Републиком Македонијом (на стационажи km 963+954). Ширина коридора износи 700 m; обухвата трасу аутопута ширине око 70 m са обостраним (непосредним и ширим) заштитним појасом укупне ширине 630 m.

У односу на морфолошке карактеристике и изграђеност простора, као и у односу на постојећи државни пут IА реда бр. 1 (М-1), коридор аутопута Е-75, деоница Ниш - граница Републике Македоније има следећи положај и техничке карактеристике по деоницама које су од значаја за Генерални урбанистички план Врања:

- Владичин Хан-Бујановац(Левосоје)(km 900+100 - km 942+195) - планирани коридор аутопута укупне дужине 42,1 km пружаће се коридором постојећег ДП IА реда бр. 1 (M-1), а код града Врања и на потезу од Доњег Нерадовца до Левосоја налазиће се делимично ван коридора ДП IА реда бр. 1 (M-1) (у његовој близини).

Од функционалних садржаја у коридору аутопута E-75 предвиђене су следеће базе за одржавање пута:

- "Врање" - са десне стране аутопута северно од петље "Врање", у функцији одржавања дела аутопута од петље "Владичин Хан" до петље "Бујановац 1" у дужини око 37,0 km.

У зависности од намењених активности предвиђених база за одржавање пута одредиће се њихов основни садржај: магацин соли, покривена складишта, отворена складишта, гараже за разне врсте возила, ремонтна радионица, магацин резервних делова, управна зграда, комунални објекти, пумпе за гориво, паркинг возила, приступни путеви база-аутопут и др.

Такође од функционалних садржаја у оквиру границе Плана предвиђени су објекти наплате путарине у виду бочне уливно-изливне наплатне станице (БНС), потребна површина за око 0,3ha. На БНС биће омогућен и електронски вид наплате путарине.

Од пратећих садржаја у коридору аутопута E-75, деоница Ниш - граница Републике Македоније, предвиђена су паркиралишта и то на следећој локацији:

- планирана самостална обострана смакнута паркиралишта "Врање", десно (око km 925+450) и лево (око km 926+000),
- планирано самостално паркиралиште "Суви Дол", лево (око km 919+375),

као и бензинске станице:

- планирана самостална обострана смакнута бензинска станица "Врање 2" (десно, око km 919+196) и (лево, око km 918+500);

Утврђен је и положај петљи, и то:

- планирана петља "Врање" (око km 920+313) - у функцији везе града Врања и постојећег ДП IА реда бр. 227 (P-223) и северозападним делом подручја града Врања.

Стационаже за планиране петље аутопута дате су оријентационо и биће ближе дефинисане кроз примену Просторног плана.

Денивелисаним укрштањима обезбеђује се квалитетно повезивање и проходност локалне саобраћајне мреже на подручју Инфраструктурног

коридора путем пропуста изнад или испод аутопута E-75. Денивелисано је укрштање аутопута и ДП реда IА бр. 227 (P-223) око km 923+425,00 преко надвожњака.

Паралелни алтернативни путни правци од Владичиног Хана до Врања пружаће се постојећом трасом државног пута IА реда бр. 158 (P- 214) и пролазити кроз насеља Репинце, Лепеница, Прибој, Мазараћ и Бресница, док ће кроз регионални центар Врање пролазити као градска саобраћајница.

Утврђивање потребне површине за планиране магистралне инфраструктурне системе у Инфраструктурном коридору извршено је на основу критеријума за ширину заштитних појасева тих система. Просторним планом резервише се простор за коридор за аутопут 700,0 м, обухвата трасу аутопута ширине око 70 m са обостраним (непосредним и ширим) заштитним појасом укупне ширине 630 m.

• Положај коридора пруге за велике брзине E- 85

Коридор пруге за велике брзине укупне дужине 148,0 km и ширине 250m обухвата трасу железничке пруге – трајно заузимање земљишта ширине 35 м, уз додатне површине за станице и друге садржаје. Непосредни појас заштите за пругу велике брзине износи 100 м, а шири појас заштите 115 м. Укупна ширина обостраног заштитног појаса је 250m.

Положај коридора дат је оријентационо, док ће његов коначни положај бити дефинисан по верификацији генералног пројекта. Дато решење по овом ПП-у је дефинисано у односу на постојећу једноколосечну пругу, коју на највећем делу правца прати, уз мања одступања ради неопходног исправљања радијуса кривина за потребе великих брзина, изузев на деоници Грделичке клисуре и од Бујановца до границе Републике Македоније (варијантно решење) на којима се више удаљава од постојеће пруге, и то:

- од Прибоја Врањског до Врањске Бање – пружаће се западно од постојеће пруге, пресећи ће реку, постојећи пут M-1, аутопут E-75 и постојећу пругу до постојеће станице "Врање", која ће се реконструисати у станицу за теретни саобраћај и доградити новом станицом за путнички саобраћај. Веза пруге за велике брзине E-85 са окружењем ће бити обезбеђена на следећи начин:

1. железничким станицама и стајалиштима – планирано је тринаест железничких станица, а коначан број и њихова локација ближе ће бити дефинисани разрадом планских решења на нивоу регулационог плана;
2. денивелисаним укрштањима – постојећих и планираних друмских саобраћајница, водених и других токова. На отвореној

прузи, по правилу, предност ће имати надвожњаци, у насељима подвожњаци, док ће остали инфраструктурни водови бити спроведени испод пруге.

▪ **Пловни пут Дунав-Егејско море**

Просторним планом Републике Србије није предвиђена изградња пловног пута на деоници од Ниша до границе Републике Македоније до 2010, односно 2020. године. Услове за проверу, разраду и реализацију идеје о изградњи пловног пута и његовом повезивању и уклапању у мрежу европских магистралних канала преко канала "Рајна-Мајна-Дунав", определиће кретање робног промета између Западне, Средње и Источне Европе, обим учешћа (брutto тона) и конкурентност речног у односу на остале видове саобраћаја у мултимодалном саобраћајном коридору "10".

Овим просторним планом, на основу резултата досадашњих истраживања није могуће утврдити планско решење, већ се резервише простор потенцијалног коридора пловног пута. Опредељење овог просторног плана је да се обезбеде минимални просторни услови за пловност Мораве после хоризонта плана, односно после 2020. године.

Просторним планом утврђују се правила за усаглашавање размештаја и положаја траса најзначајнијих и најскупљих магистралних инфраструктурних система у коридору -аутопута Е-75 и пруге за велике брзине Е-85, са положајем потенцијалног коридора пловног пута (према идејном решењу профила пловног пута из 1973. године).

▪ **Магистрални оптички кабл**

Један од најзначајнијих међународних магистралних праваца граница Мађарске – Суботица – Нови Сад – Београд – Ниш – граница Македоније, биће компетиран изградњом планираног оптичког кабла на деоници Ниш – Лесковац – Врање – граница Републике Македоније. Полазећи од функционалних захтева, коридор оптичког кабла, у делу који је од непосредног утицаја за подручје Плана пролази кроз центар Врања до ГАТЦ Врање и излази из Врања трасом пута Р 214.

Просторним планом подручја инфраструктурног коридора Ниш-граница републике Македоније резервише се простор за коридор за оптички кабл укупне ширине 4,0 м. Непосредни појас заштите за оптички кабл износи 4,0 м. Шири појас заштите није предвиђен.

▪ **Коридор разводног гасовода**

Положај коридора разводног гасовода у оквиру Инфраструктурног коридора дат је

оријентационо и у највећој могућој мери ће пратити коридор постојећег и планираног аутопута и железничке пруге, као и планираног алтернативног пута и то:

1. од Грабовице до Владичиног Хана пружаће се дуж реке Јужне Мораве, од Грабовице до Владичиног Хана пружаће се дуж реке Јужне Мораве, у складу са коридорима постојеће и планиране железничке пруге, планираног аутопута, постојећег Р-214 (државни пут другог реда) и планираног алтернативног пута;
2. од Владичиног Хана до границе Македоније разводни гасовод ће се налазити у коридору планираног аутопута (државни пут првог реда) и то 30,0 – 100,0 м од ближе ивице аутопута и постојећег регионалног пута Р-214 (државни пут другог реда) и то 5,0 – 30,0 м од ближе ивице пута.

Непосредни појас заштите за гасовод износи 60 м, а шири појас заштите 135 м. Укупна ширина обостраног заштитног појаса је 200 м.

2.1.3. Извод из Регионалног просторног плана општина Јужног Поморавља ("Службени гласник Републике Србије", број 83/10)

Планско опредељење је да се за потенцијални коридор пловног пута Морава-Вардар изврши провера и разрада идеје о изградњи и његовом повезивању у мрежу европских магистралних канала "Рајна-Мајна-Дунав". Евентуална реализација овог пројекта определиће кретање робног промета и конкурентност речног у односу на остале видове саобраћаја у мултимодалном саобраћајном коридору „X“.

2.1.4. Извод из Просторног плана града Врања ("Службени гласник Републике Србије", број 88/10)

Просторним планом града Врања утврђује се израда планова и то:

Генерални план и планови генералне регулације

- Генерални урбанистички план Врања.

План генералне регулације:

- Измене и допуне планова генералне регулације Зоне 1, 2, 3, 4 и 5 у Врању.

План генералне регулације може се донети и за мреже објеката и површине јавне намене.

2.1.5.Извод из генералног пројекта пруге за возове брзина 160 - 250 км / h

Генерални пројекат пруге Ниш-граница Македоније, за возове брзине 160-250км/h, је у поступку израде. Ради га ЦИП-Београд, а изводи из радних материјала коришћени су као

документациона основа за израду ППИК Ниш-граница Македоније и ГУП Врања.

На подручју које обухвата Урбанистички план Врања диференциране су пруге и то на:

- пруге за возове брзине до 160km/h, које остају у постојећем коридору, али се на њима планира изградња нове путничке станице Врање и пренамена постојеће путничке станице Врање у теретну станицу;
- пруге за возове великих брзина које се у новом коридору пружају паралелно са државним путем првог реда, путем М-1 и на којима се планира изградња нове путничке станице.

2.1.6. Извод из генералног пројекта са претходном студијом оправданости уређења Јужне Мораве од Грделице до Прешева

Генерални пројекат је урадио Институт за водопривреду „Јарослав Черни“ а.д., Београд, 2017. године.

Јужна Морава се до km 218+600 налази на територији КО Врање-Град, а узводно до краја деонице на територији КО Бујановац.

Код железничке станице Врање изграђен је континуални одбрамбени насип дуж леве обале од km 204+762 до km 207+700, дужине око 2700 m (сектор М.11.2, објекат 1, касета „Врање-железничка станица“). На низводном крају насип нема довољну висину и може доћи до преливања. Неопходна је његова реконструкција. Такође, уочена је рушевна обала у близини небрањене ножице насипа од km 205+500 до km 205+650 што захтева и радове на заштити леве обале у кориту Јужне Мораве на том потезу.

Постојећи насипи на којима су неопходни радови којима се обезбеђује заштита брањених касета:

- Леви насип уз Јужну Мораву од железничке станице Врање до ушћа Врањске (Градске) реке (М.11.2.1), дужине око 2,7 km, треба да штити касету „Врање-железничка станица“ али је низак. У садашњим условима прелива га већ 5% велика вода. Ширина круне насипа је од 3 до 4 m, висина од 1 до 2 m. Стање насипа је задовољавајуће, изузев на местима укрштања са локалним путевима, где су круне рампи и до 1 m испод потребне коте.

Потребно је надвишење до коте 100-годишње велике воде и/или уређење корита у зони железничког моста како би се повећала пропусна моћ корита и смањио успор узводно. Неопходна је и реконструкција друског моста на локалном путу Врање-Ивановци.

2.2. ПРИКАЗ ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА

Град Врање представља административни, привредни, образовни, здравствени, трговински и културни центар истоимене општине и целог Пчињског округа.

Савремена урбана композиција града резултат је вишевековне градитељско-архитектонске традиције на овом простору, као и различитих утицаја, како културних тако и генетских.

Центар града је зона концентрације административних, пословних, културних, верских садржаја са упливима становања. Од центра града ка периферији стамбена функција се све више испољава кроз породичне стамбене објекте. Индустијска и пословно производна зона лоциране су претежно у источном делу града. Зона рекреације тренутно у свом саставу има површине и објекте намењене пасивној и активној рекреацији.

Природно вегетацијски амбијент града употпуњен је уређеним зеленилом у оквиру дворишта у зонама индивидуалног становања или уређеним слободним зеленилом површина у оквиру зона колективног становања. Садржаји споменичког значаја обухватају објекте који сведоче о вишевековном постојању града, његовој архитектури и градитељству. Објекти културно историјског значаја се преплићу и просторно додирују са савременом архитектуром

2.2.1. Становање

На територији Плана заступљени су следећи типови становања: у централној зони града се налазе стамбене вишеспратнице спратности П+2 до П+11, затим породични стамбени објекти спратности П+1+Пк. У широј централној зони заступљено је породично становање спратности П+1+Пк до П+2. По ободу града и на његовим удаљенијим деловима, се налазе стамбена насеља, за које је карактеристично то да, уколико су настали на основу планске документације, имају јасно дефинисану уличну матрицу прилагођену морфологији терена, правилну парцелацију и регулисану изградњу. Стихијски и бесправно изграђени делови града имају нејасно дефинисану уличну мрежу и лошу комуналну опремљеност.

Становништво

Анализирајући кретање становништва на подручју Града Врања у периоду од 1948-2011. године уочава се перманентни демографски раст, осим у последњем десетогодишњем периоду где је забележен углавном пад броја становника. Из прегледа се види да је процес кретања становништва на подручју Града имао значајан утицај на кретање становништва у региону.

Просторно – демографски развој одвија се у два правца:

- увећава се градско становништво, односно највећи број становника данас живи у градским насељима. Град Врање према последњем попису из 2011. године има 83 524 становника. Од укупног броја 66% живи у Врању, 11,5% у Врањској Бањи, а 22,5% у сеоским срединама.

- насупрот повећању градског становништва, у сеоским насељима јавља се тенденција даљег опадања, односно расељавања код категорије насеља испод 1000 становника.

Развој индустријских активности и њихова концентрација у градском насељу, утицали су на развој и раст градског насеља, али и на велико раслојавање становништва приградских насеља.

Подручје Града Врања формирано је од насеља неједнаке величине према броју становника и густини насељености. Тако се број становника 2011. кретао од 5 становника у најмањим насељима Града до 55138 становника у граду Врању.

Становништво Града Врања упућено је већим делом на град Врање као центар повремених и неких изузетних потреба (здравство, култура, правосуђе, школство).

За разлику од града Врања, знатан део сеоских насеља бележи њено смањење, као резултат емиграције у индустријско подручје.

Упоредни преглед стопе раста становника у Граду Врању, Пчињском округу и Републици Србији:

	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2002.	2011.
Стопа раста броја становника у Граду	/	5,3	4,32	10,46	14,29	4,84	0,89	-4,31
Стопа раста броја становника у Округу	/	5,58	0,73	3,53	3,64	2	-6,5	-30,13
Стопа раста броја становника у Србији	/	6,3	8,4	7,9	7,3	1,2	-4,15	-4,15

Извор – Попис становништва, домаћинства и станова 2011. године - Упоредни преглед броја становника по пописним годинама, књига 20

Старосно полна структура становништва

Старосни састав становништва је вишеструко релевантан демографски показатељ досадашњег развоја неког насеља, али истовремено и индикатор његове перспективе.

У старосној структури становништва Града Врања преовлађује млађе средовечно становништво (од 20 до 39 г.) и старије средовечно (од 40 до 59 г.), затим омладина (од 0 до 19 г.) и на крају су старе генерације.

На основу упоредног прегледа података за 1981. и 2011. годину може се рећи да је дошло до опадајућег тренда код омладине, док су у порасту остале структуре становништва (млађе и старије средовечно и старије генерације).

У табели и дијаграму приказане су старосне структуре становништва.

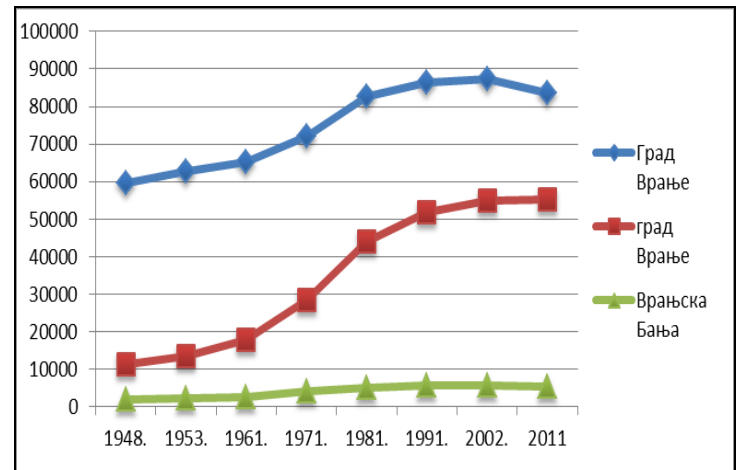
Табела - Старосна структура становника

Старосна структура становништва према попису из 2002. године:

Старосне групе у Врању	У процентима (%)
0 - 19	22,11
20 -39	27,31
40 - 59	29,31

Просечна густина насељености је 97 становника на 1 км². На основу табеле можемо закључити да се на територији Града Врања после 2002. године јавља тренд опадања броја становника, док се на територији Пчињског округа и територији Републике Србије тај тренд бележи од 1991.године. Подручје Пчињског округа је у периоду између два последња пописа изгубило готово трећину становништва.

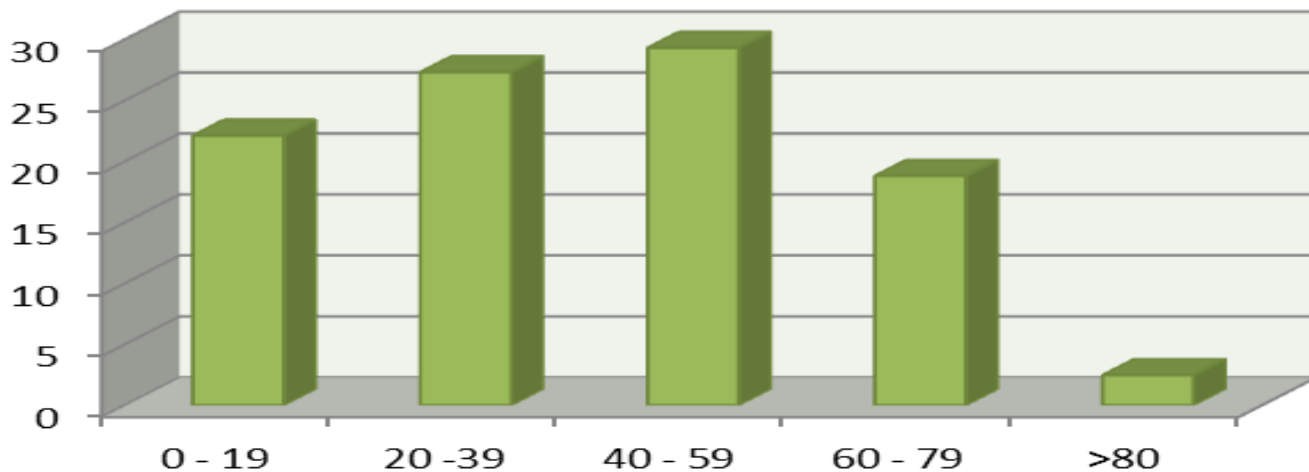
Дијаграм пораста броја становника Града Врања, града Врања (подручје ГУП-а) и Врањске Бање по пописним годинама:

60 - 79	18,81
>80	2,46

Извор: Попис становништва, домаћинства и станова 2011. године – Старост и пол, Књига 2
Дијаграм старосне структуре становништва према попису из 2011. године

Старосне групе у процентима

	Град	Округ	Србија
Просечна старост - године	40,2	40,6	42,2
Очекивано трајање живота - мушкарци (године)	72,65	72,18	72,61
Очекивано трајање живота - жене (године)	77,98	76,78	77,70

Извор – Општине и региони у Републици Србији 2015.

Полна структура је углавном последица наслеђа, мада и привредна кретања могу да утичу на измене у зависности од структуре привредних делатности и потреба за радном снагом што може да изазове миграциона кретања и тиме доведе до измена у полној структури становништва.

Према попису становништва из 2011. године у полној структури однос броја мушког и женског становништва је готово једнак, односно жене учествују са 49,95% (41717), а мушкарци са 50,05% (41807).

Миграције су важан чинилац демографског развојка Врања.

Миграционе карактеристике Града Врања су:

- промене у структури аутохтоног и имиграционог (досељеног) становништва града,
- различит обим и динамика досељавања у град и
- изражена појава дневне просторне покретљивости радне снаге и школске омладине (ученика, студената) према Врању, али и из Врања ка другим насељима.

Ова кретања су у првом реду, проузрокована економским развојем града, што је условило повећање потребе за радном снагом, али и развојна стагнација или негативан развој географског окружења града, нарочито сеоских насеља.

Напоменуто је да Град Врање бележи пад броја становника, али треба истакнути да нека приградска насеља бележе пораст броја становника, која су пре свега резултат емиграција из других насеља у оквиру територије Града и других општина.

Дневне миграције становништва према граду Врању и из града ка другим насељима Пчињског округа, нарочито радне снаге и школске омладине (ученика и студената), веома су изражене, како у погледу обима тако и са становишта територијалне дистрибуције. По односу апсорпције и дисперзије дневне миграције, Врање има наглашенију апсорпциону улогу.

Значајна је и емиграција радно-активног становништва у развијене земље Европе. Број лица на привременом раду у иностранству је повећан, а разлог је економске природе.

Структура досељеника према подручју са којег су досељени 1940. – 2011. године

		Град	Удео у укупном броју досељеника у Град (%)
Досељеници - укупно		33556	100
Досељеници из	Србије - укупно	30824	91,85
	другог насеља исте општине	11298	33,68
	из друге општине	13611	40,57
	из друге области	5915	17,62
	из Босне и Херцеговине	270	0,80
	из Македоније	1219	3,64
	из Словеније	155	0,46
	из Хрватске	315	0,94
	из Црне Горе	163	0,48
	из осталих земаља	598	1,78
	непознато	12	0,03

Извор – Попис становништва 2011. – Миграције, Књига 9

У развоју **образовне структуре** становништва Града присутне су следеће тенденције:

- смањење броја неписменог становништва;
- постепено смањење учешћа мушког и повећање женског становништва у укупном неписменом становништву;
- позитивне промене у старосној структури неписменог становништва (опадање учешћа млађих старосних група и изванредан пораст старијих старосних старосних група);
- смањење становништва без школске спреме и значајно побољшање школообразованости и квалификационе структуре урбане популације.

Економска структура становништва представља показатељ степена економске развијености подручја и налази се у корелацији са достигнућим нивоом и структурном производњом. Привредни развој непосредно мења економску структуру становништва, док с друге стране кретање и структура радне снаге и становништва утиче на ниво и динамику привредног развоја одређене средине.

На основу економске активности становништво се дели на активно, издржавано и становништво са личним приходима. Однос учешћа активних и издржаваних лица, директно зависи од полне и старосне структуре, као и од саме економске моћи одређеног подручја. Активно становништво обухвата сва лица која својим активностима обезбеђују егзистенцију. Однос активног и издржаваног становништва током времена постепено се мења.

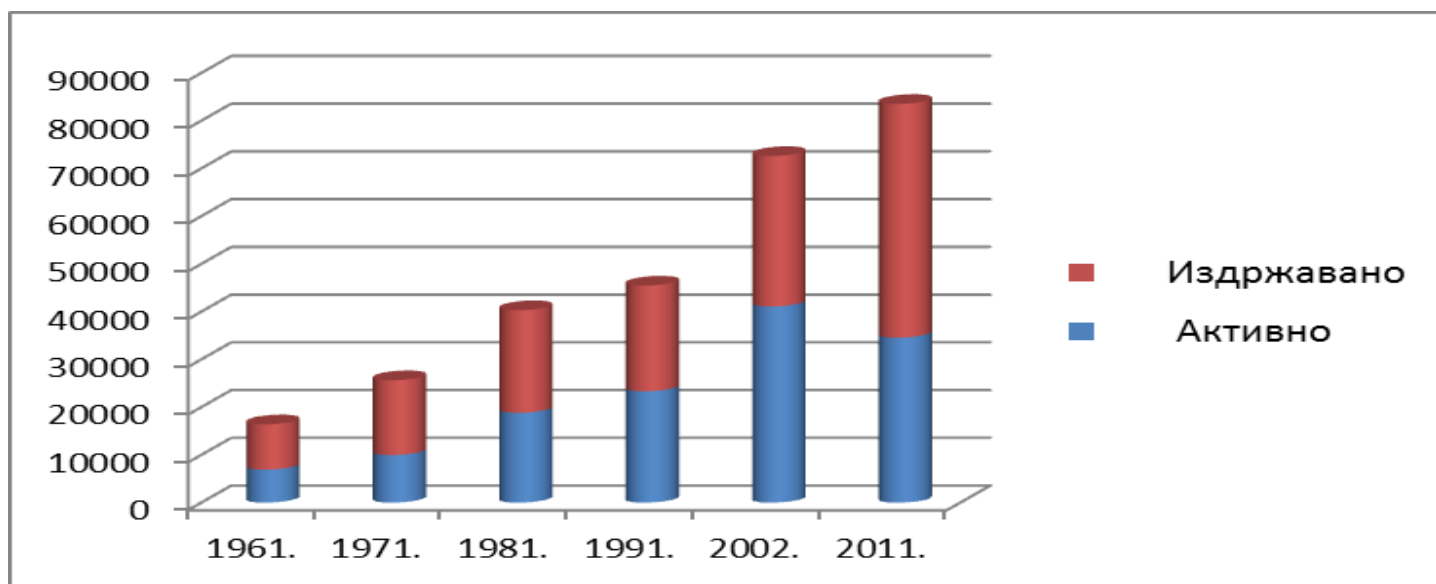
На основу следеће табеле закључујемо да је за територију Града Врања карактеристично значајно повећање удела издржаваног становништва који према попису из 2011. године износи 58,6%, за разлику од претходног пописа, када је износио 36,13%.

Структура активног и издржаваног становништва Града Врања по пописним годинама:

Година	Активно		Издржавано	
	Број	%	Број	%
1961.	6935	42,25%	9480	57,75%
1971.	9965	38,85%	15688	61,15%
1981.	18839	46,72%	21488	53,28%
1991.	23343	51,33%	22130	48,67%
2002.	41095	63,77%	31535	36,13%
2011.	34579	41,40%	48945	58,60%

Извор: Попис становништва, домаћинства и станова 2011. године - Економска активност, Књига 7

Дијаграм структуре активног и издржаваног становништва Града Врања по пописним годинама:

Домаћинства

У анализи социо-економских и просторних фактора развоја значајна је анализа броја домаћинстава, структуре као и просечна величина домаћинстава.

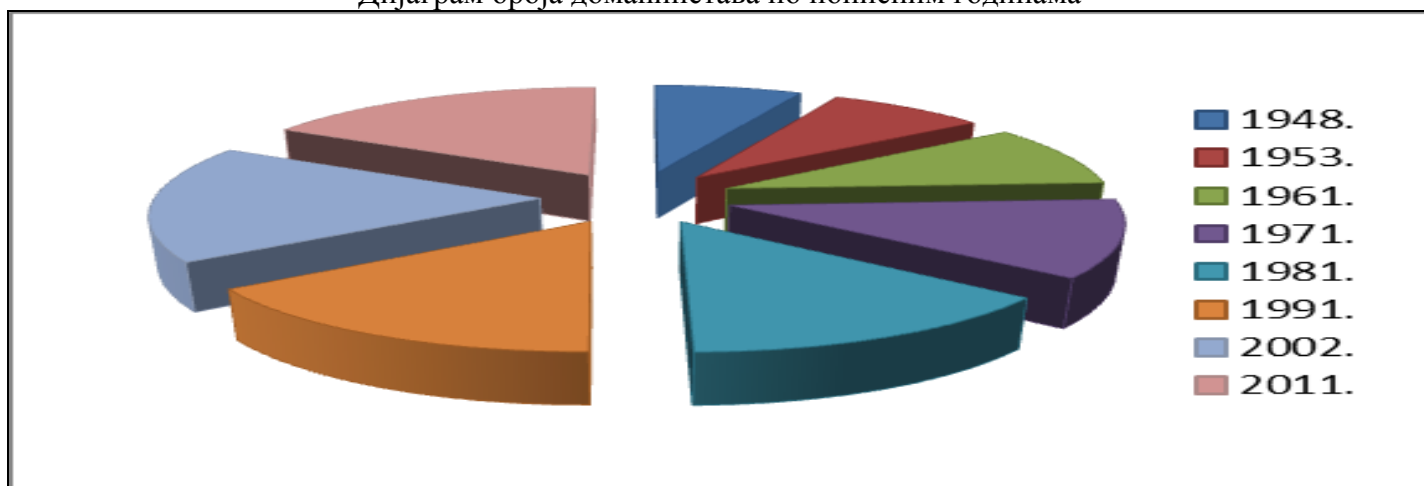
За Град Врање карактеристичан је пад укупног броја домаћинстава. Број домаћинстава на територији Града Врања се од 1948. до 2002. године повећао за 60%, али се у периоду између два последња пописа (2002. и 2011. године) смањило за 4%.

Број и величина домаћинстава по пописним годинама

Година	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2002.	2011.
Број домаћинстава	10965	11858	14003	17681	21567	24048	26799	25839
Просечна величина домаћинства	5,4	5,2	4,6	4	3,8	3,5	3,2	3,23
Број станова	/	/	/	16035	22074	26294	29057	30768

Извор: Попис становништва, домаћинстава и станова 2011. године – Упоредни преглед броја домаћинстава 1948–2011. и станова 1971–2011. Књига 21

Дијаграм броја домаћинстава по пописним годинама

Јавне службе, друштвене, комуналне и комерцијалне и привредне делатности

На територији града Враћа функционишу следеће делатности, просторно распоређене у широј зони центра града и уз саобраћајнице које радијално крећу из центра града.

Образовање и васпитање

Образовање је један од најбитнијих сегмената друштва. У школама и осталим институцијама образовног типа се не стичу само стручне компетенције, већ се кроз педагошко стручни рад утиче и на психофизички развој деце и омладине и врши својеврсна припрема за рад и допринос друштву у коме живе. Модернизација и трансформација образовања је претпоставка целокупног друштвено-економског развоја друштва.

Систем васпитања и образовања у Граду Врању обухвата:

1. Предшколско васпитање и образовање;
2. Основно образовање;
3. Средње и усмерено образовање;
4. Више и високо образовање.

Модернизација и трансформација образовања је претпоставка целокупног друштвено-економског развоја Србије. Улагање у образовање има инвестициони карактер и део је укупне развојне политике друштва.

1. Предшколско васпитање и образовање је недовољно развијен или просторно заступљен облик васпитно-образовне делатности у Граду.

Мрежа дечијих вртића са капацитетом и просторијама које користи:

Р.б.	Назив предшколске установе	Капацитет објекта по броју деце	Просторије које користи
1.	Дечји вртић "Наше дете" у Врању	350	Сопствене просторије
2.	Дечји вртић "Невен" у Врању	210	Сопствене просторије
3.	Дечји вртић "Бошко Буха" у Врању	166	Сопствене просторије
4.	Дечји вртић "Дечја радост" у Врању	230	Сопствене просторије
5.	Дечји вртић "Пчелица" у Врању	180	Сопствене просторије
6.	Дечји вртић "Сунце" у Врању	160	Сопствене просторије
7.	Дечји вртић "Чаролија" у Врању	150	Сопствене просторије

У Врању осим државних предшколских установа постоји и једна приватна, Дечији вртић „Бамби“ која користи сопствене просторије и чији је капацитет објекта 90 деце.

2. Основно образовање представља најраспрострањенији вид васпитно-образовне делатности у Граду. Размештај основних школа углавном одговара размештају становништва.

За школе у Врању карактеристично је да постоји недостатак ученичког и уопште школског простора, због чега школе раде у две смене.

Повољније је стање са припадајућим земљиштем основних и средњих школа у Врању које задовољава основне нормативне потребе али такође под условом рада у две смене. На целокупној територији Града Враћа налази се 64 основних школа, од тога су 43 са 4 разреда и 20 са 8 разреда. Од тога је једна музичка и једна школа за образовање одраслих. Девет школа се налази на територији Враћа (подручје ГУП-а).

Мрежа основних школа са основним подацима

Р.б	Насеље	Назив	Комплекс ха
1.	Враће	Вук Караџић	1,31
2.	Враће	Доситеј Обрадовић	0,88
3.	Враће	Ј.Ј. Змај	0,95
4.	Враће	Радоје Домановић	2,12
5.	Враће	Светозар Марковић	2,14
6.	Враће	Бранко Радичевић	1,03

7.	Врање	Музичка школа	0,07
8.	Врање	Вуле Антић	1,66
9.	Врање	Школа за обр. одраслих	-

3. Средње образовање развијало се упоредо са другим облицима образовања. Интернатском смештају ученика у Врању мора се посветити озбиљна пажња, јер постојећи не задовољава потребе и критеријуме ученика.

Мрежа објеката средњих школа

Р.б.	Назив	Комплекси (ха)	Задовољава садашње и будуће (10.год) потребе	Потребна реконструкција (р) или нов објекат (НО)
1.	Гимназија „Бора Станковић“	1,14	да	р
2.	Економско-трговинска школа	1,80	да	р
3.	Техничка школа	1,39	да	р
4.	Хемијско-технолошка школа	2,02	да	-
5.	Средња пољопривредно-ветеринарска школа „Стеван Синђелић“,	0,49	да	но
6.	Медицинска школа „Др Изабел Емсли Хатон“	2,02	да	-
7.	Музичка школа „Стеван Мокрањац“	0,07	не	р
8.	Школа за основно и средње образовање „Вуле Антић“	1,66	да	р

4. Више и високо образовање

У Врању постоје и раде високошколске установе: Висока школа примењених струковних студија и Педагошки факултет.

Мрежа високошколских установа

Р. б.	Назив	Место	Број студената	Задовољава и садашње и будуће (10.год.) потребе
1.	Висока школа примењених струковних студија	Врање	600	да
2.	Педагошки факултет	Врање	750	да

У Врању осим државних високошколских установа постоји и неколико приватних факултета: Одељење Универзитета Унион Никола Тесла, у склопу њега Факултет за стратешки и оперативни менаџмент, Одељење Факултета за образовање дипломираних правника, Одељење Факултета за образовање дипломираних економиста, Одељење Факултета за пословне студије и право, ФАБУС, Факултет за стране језике у Врању, Висока школа за пословну економију и предузетништво, Висока школа за пословну економију Привредне академије Нови Сад, Одељење Факултета за пословно-индустријски менаџмент, Висока школа за пословну економију и предузетништво, Одељење Привредне академије Нов Сад, Факултет за пословно-индустријски менаџмент Младеновац.

Здравствена заштита

У области здравствене заштите постоје:

1. Здравствени центар (Дом здравља, Болница, Завод за јавно здравље);
2. Апотекарска установа.

На територији Град Врања постоје велики број приватних лекарских ординација где се спроводи здравствена заштита.

Мрежа здравствених установа

Р. б.	Врста објекта	Број запошљених	Површина објекта м ²
1.	Здравствени центар Врање (Болница, Дом здравља, АТД и Завод за јавно здравље)	707	16253
2.	Здравствена амбуланта „Горња Чаршија“	ОЈ укупно 495	/
3.	Здравствена амбуланта „Огледна станица“	ОЈ укупно 495	/
4.	Здравствена амбуланта „Доње Врање“	ОЈ укупно 495	/
5.	Здравствена амбуланта „Собина“	ОЈ укупно 495	/

Здравствене службе у склопу болнице, а у оквиру здравственог центра Врање су:

Служба за офталмологију, Служба за урологију, Служба за патологију, Служба за интерну медицину, Служба за педијатрију, Служба за инфективне болести, Служба за трансфузију крви, Служба за општу хирургију, Служба неурологије, Психијатријско одељење, Служба за пријем и збрињавање ургентних стања, Служба за ортопедију са трауматологијом, Служба за гинекологију са акушерством, Служба за оториноларингологију, Служба за физикалну медицину и рехабилитацију, Служба за радиолошку и ултразвучну дијагностику, Служба за анестезиологију са реаниматологијом, Служба за пнеумофтизиологију, Дневна болница за хемиотерапију, Дневна болница за нефрологију са хемодијализом.

Здравствени службе у склопу Дома здравља, а у оквиру здравственог центра Врање су: Служба за здравствену заштиту одраслог човека, Служба за здравствену заштиту радника, Служба за здравствену заштиту жена, Служба за здравствену заштиту предшколске деце, Служба за здравствену заштиту школске деце и омладине, Служба хитне медицинске помоћи, Служба за клиничку биохемијску лабораторију, Стоматолошка служба, Диспансер за дијабетес, Пнеумофтизиолошки диспансер, Служба за консултативно-специјалистичку дијагностику, Служба кућног лечења, Превентивни центар са поливалентном патронажном службом.

У Граду Врању све објекте здравствене заштите треба санирати, адаптирати или заменити новим. Према постојећој организацији здравствене службе у Врању треба да подмире потребе за здравственом заштитом у Граду Врању и делимично и суседних општина. Само у вези са појединачним специјалистичким услугама становништво Града упућено је на друге болнице у Нишу и Београду.

Социјална заштита

Социјална политика треба да обезбеди заштиту свим члановима друштва, да промовише једнакост и обезбеђује укљученост појединаца и

група у све сфере друштвеног живота. Сврха услуга социјалне заштите је јачање социјалне укључености кроз обезбеђење што самосталнијег живота појединаца и породица унутар заједнице. У том циљу се обезбеђују услуге заштите деце, социјално угроженог становништва, особа са инвалидитетом и осталих маргинализованих група.

Ове услуге се дефинишу локално, како би се што више изашло у сусрет локалним потребама и истовремено обезбедила диверзификованост и креативност унутар државног оквира. Друштво треба, регулаторном политиком и скупом мера, да делује превентивно на појаве потенцијалних проблема.

Трајни смештај старих лица и збрињавање деце и омладине нису обезбеђени на територији Града Врања. Систем социјалне заштите на подручју Града Врања је недовољно развијен, тако да старање о старима у великој мери је препуштено њиховим породицама.

Главни носилац и реализатор активности из делокруга социјалне заштите је Центар за социјални рад.

Објекат Мотела у Врању је привремено уступљен Комесаријату за избеглице и мигранте за прихват и смештај избеглица и емиграната.

Неопходан је:

- развој интегралне социјалне заштите ради очувања и побољшања квалитета живота осетљивих и маргинализованих појединаца и група, оспособљавања за продуктиван живот у заједници и предупређења зависности од социјалних служби;
- унапређења квалитета и разноврсности услуга и садржаја у постојећим установама социјалне заштите;
- развој мреже услуга које су усаглашене са потребама корисника, подржавају живот у заједници и обезбеђују неодложну заштиту корисника;
- укључивање различитих социјалних актера, у првом реду приватног и невладиног сектора у пружање услуга социјалне заштите, и обезбеђење партиципације корисника у доношење одлука о начину задовољавања њихових потреба.

Решавање многих проблема из области социјалне политике, могуће је једино постићи кроз партнерство републичких и локалних власти с невладиним сектором. Напори републичких и локалних власти и цивилног сектора морају бити усмерени ка решавању основних животних потреба грађана као што је могућност запошљавања, одговарајући стамбени простор комунално уређен и адекватна социјална и здравствена заштита. Ово се може постићи ефикаснијом применом постојећих и дефинисањем нових програма, мера и активности директно усмерених на социјалне категорије и то децу, старе, особе са инвалидитетом, избеглице, интерно расељена лица, роме и остало социјално угрожено становништво.

Култура

Култура је, такође један од најважнијих области друштва. Град Врање са богатом културном традицијом развио се у значајан међуопштински културни центар. Веома је битно наставити јачање улоге града Врања као културног центра региона.

Мрежа установа културе

Р. б.	Насеље	Назив и врста (делатност)	Број запослених 2007/08.
1.	Врање	Позориште „Бора Станковић“	23
2.	Врање	Школа анимираног филма - Врање	5
3.	Врање	Књижевна заједница „Борисав Станковић“, Издаваштво култура и наука о књижевности	2
4.	Врање	Народна библиотека „Бора Станковић“	26
5.	Врање	Историјски архив „31. јануар“	21
6.	Врање	Народни музеј	12
7.	Врање	Галерија народног музеја	12
8.	Врање	Музеј кућа „Бора Станковић“	12
9.	Врање	Народни универзитет Врање	10
10.	Врање	Регионални центар за таленте Врање	12

Администрација и управа

Врање представља административни и управни центар на општинском и субрегионалном

нивоу. Службе су сврстане у четири главне групе: органи управе и локалне самоуправе, органи републике Србије, друштвене организације и јавне службе. Мрежа одговарајућих објеката се налази у ужем центру града и то:

- Градска управа и Војни одсек
- Општински суд
- Окружни суд
- Полицијска управа (Саобраћајна полицијска испостава за аутопут Врање, Саобраћајна полицијска испостава Врање).

Јавни сервис

Размештај и доступност месних канцеларија на територији града Врања су прилично уједначени. Месне канцеларије налазе се у 19 месних заједница у граду Врању, на територији ГУП-а.

Једна од основних функција локалне самоуправе јесте приближавање јавних власти грађанима и трансформација у јавни сервис грађана. Повећање доступности јавних власти грађанима обезбедиће се развојем услужних центара градске управе у градском центру и развојем мреже услуга и мреже објеката месних канцеларија. Ради приближавања јавне управе грађанима и задовољења потреба и интереса локалног становништва, месним канцеларијама могу да се повере одређени послови из надлежности скупштине Града, и да се организује обављање појединих послова Градске управе, ради лакшег остваривања права грађана.

Спорт и рекреација

У граду Врању осим спортских терена уз основне и средње школе постоји и спортско-рекреативни центар, два фудбалска стадиона, два базена и тд.

Постоји једна балон сала за физичке активности.

Мрежа објеката физичке културе

Р. б.	Насеље	Назив и врста (делатност)	Сектор својине
1.	Врање	Градски стадион	Државна
2.	Врање	Спортски центар Јумко	Државна
3.	Врање	Спортска хала у оквиру спортско-рекреативног центра	Државна

Циљеви са аспекта просторног развоја у овој области су развој децентрализоване мреже објеката и услуга спорта, активне и организоване рекреације,

различитог ранга, који функционално и садржајно задовољавају потезе свих категорија становника; већа доступност објеката и развој спортско-рекреативне инфраструктуре за рекреативно бављење спортовима и стварање бољих услова за развој спорта.

У даљем развоју урбанизације у Граду Врању треба омогућити будућем становништву правилан телесни развој. Користећи нормативе за градске спортске центре и центре месних заједница треба предвидети у граду Врању затворене спортске дворане са пливачким базеном.

Неопходно је иницирати формирање спортских клубова и развијати мрежу спортско-рекреативних објеката, уз повећање квалитета опремљености.

Комуналне делатности

Комуналне површине обухватају објекте и комплексе потребне за функционисање система комуналних услуга, одвијање делатности градских комуналних предузећа и задовољење општих и заједничких потреба грађана.

У склопу ове делатности налазе се површине и објекти за одлагање комуналног отпада, гробља, пијаце, резервоари, изворишта, трафостанице и остале комуналне површине и објекти.

Систем управљања комуналним отпадом је установљен - у систему сакупљања отпада су сва насеља у обухвату плана. Комунални отпад се, готово, без икаквог предtretмана, системом контролисаног депоновања, одлаже на регионалну депонију "Метерис". Локација депоније налази се на североисточном делу подручја ГУП-а. Депонија је делимично и у обухвату Просторног плана Града Врања. Подручју регионалне депоније у Врању припадају још и општине Прешево, Бујановац, Трговиште, Владичин Хан, Сурдулица и Босилеград. Овај центар обухвата 229.596 становника и годишњу количину отпада од 49.889 t/год.

Некадашња дивља депонија, која се налази у насељу Доњи Асамбаир, се планира за санацију и ремедијацију у циљу снижавања концентрације загађујућих материја до нивоа, који не представља опасност по животну средину.

На територији Града Врања постоје и употреби су седам дефинисаних планских градских гробља. Укупна површина свих комплекса је 23,78ha.

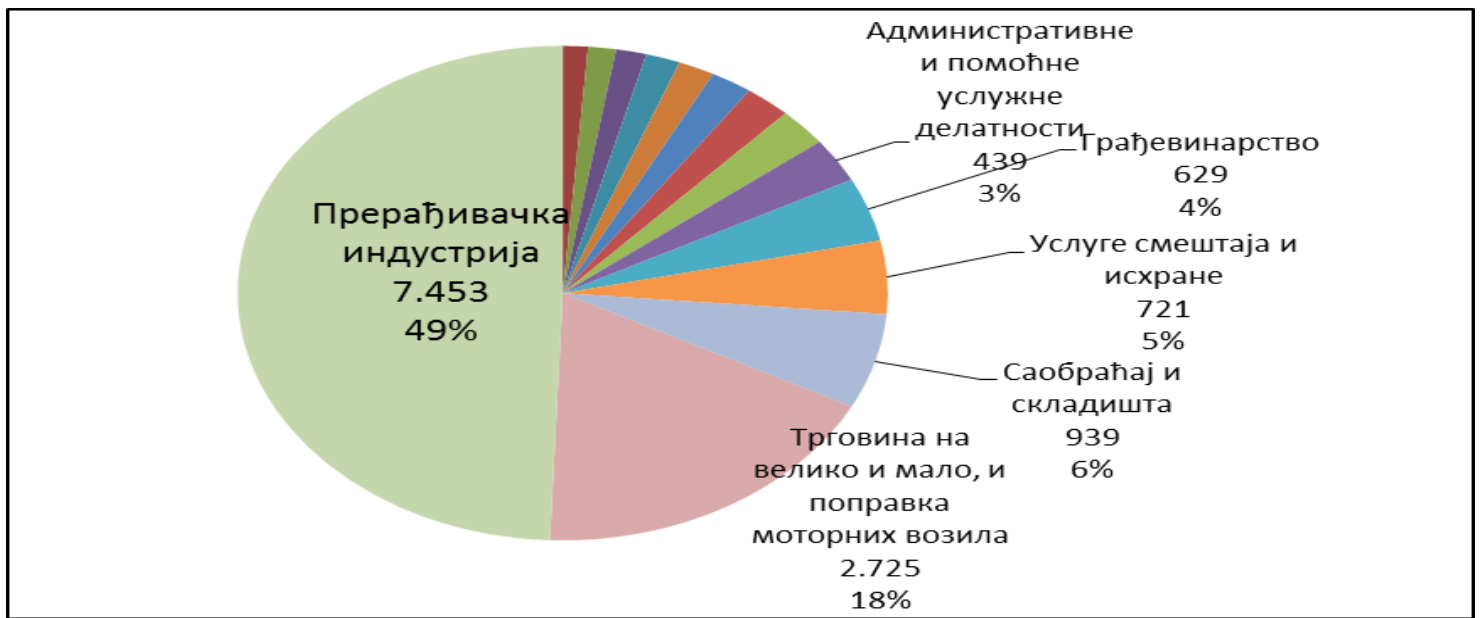
Снабдевање Врања пољопривредно-прехранбеним намирницама, као и продаја робе и одвија се на следећим пијачним просторима: Зелене пијаце, робна пијаца, кванташка и пијаца аутомобила. Градске – „зелене“ пијаце су задржане на постојећим локацијама, а предвиђају се и нове локације. Предвиђа се и нова локација кванташке пијаце на потезу уз постојећу железничку станицу површине 10.347 м² која једним делом може да буде отворена, а други део наткрити, као и више нових локација за дневне пијаце.

Привредна делатност

Према одредбама Закона о регионалном развоју, град Врање припада другој групи градова и општина у Републици Србији по степену развијености, што значи да се налази у распону између 80% и 100% Републичког просека развијености. Поређења ради, овој групи припада 34 локалних самоуправа, попут Апатина, Аранђеловца, Врњачке Бање, Горњег Милановца, Зајечара, Зрењанина, Инђије, Јагодине, Пирота, Смедерева, Шапца, итд.

Према подацима Републичког завода за статистику за 2015. годину од 15 хиљада људи који раде у привреди Града Врања скоро сваки други ради у прерађивачкој индустрији, 2.725 људи у трговини на велико и мало, 939 људи запослено је саобраћају а од осталих делатности издвајају се угоститељство и грађевинарство.

Структура Врањске привреде, 2015. година

Извор – План капиталних инвестиција Града Браћа 2016-2020.

Носиоци економског развоја у Граду Браћу су: Компанија Симпо, Алфа плам која извози у преко 10 земаља, у вредности од 15 милиона ЕУР-а, Дуванска индустрија Браће, која је у власништву БАТ-а, Јединство Браће-Кавим, Хемијска индустрија Браће, познати произвођач доњих делова обуће, Заваривач произвођач металних конструкција, италијанска компанија GEOX - произвођач обуће, Кока-кола-власник Росе, Хеленикпетролеум, OMV – гринфилд инвестиција, Лукоил – гринфилд инвестиција, Канда_Фарбен - власник Хемијске индустрије Браће, и друге на територији града Браћа.

У наредној табели лако се може уочити позитиван тренд кретања броја привредних субјеката у граду Браћу. Почев од 2012. године број активних привредних субјеката је растао за око 3% сваке године, што је последица позитивне разлике између новооснованих и брисаних/угашених привредних субјеката на територији града.

Кретање броја привредних друштава у периоду 2012-2015.

Број привредних друштава	2012	2013	2014	2015
Активних	806	829	854	897
Новооснованих	60	53	57	71
Брисаних/Угашених	54	8	10	16

Извор : Агенција за привредне регистре

Кретање броја предузетника у периоду 2009-2015.

Број привредних друштава	2012	2013	2014	2015
Активних	2.083	2.032	2.060	2.068
Новооснованих	279	286	332	377
Брисаних/Угашених	272	341	303	366

Активних	2.083	2.032	2.060	2.068
Новооснованих	279	286	332	377
Брисаних/Угашених	272	341	303	366

Извор : Агенција за привредне регистре

Код предузетника однос између броја новооснованих и угашених радњи је од 2012. године до сада релативно стабилан. Број активних предузетника је скоро константан за период 2012-2015. године. Оно што охрабрује јесте податак да је у односу на 2009. годину број новооснованих предузетничких радњи скоро дуплиран и враћа се полако на период из 2005. године. Оно што се мора напоменути је и број запослених који ради у предузетничким радњама. Од 2012. до 2014. године тај број је био стабилан на нивоу од 3.000 радника међутим у 2015. години дошло је до наглог смањења броја запослених за 534 радника у предузетничком сектору а у исто време до повећања броја радника у правним лицима за 414 запослених што говори о миграцији радне снаге у велике системе због бољих услова рада пре свега миграције запослених у малим обућарским фирмама према „Геокс“-у. Такав тренд је присутан и на нивоу Републике Србије.

И поред забележеног позитивног тренда у последњих 4-5 година и даље стоји податак да је учешће предузетника у укупној запослености дупло веће на нивоу Републике, што је показатељ недостатка предузетничког духа у Браћу и зависност од великих правних лица. Према последњим подацима РЗС-а у 2015. години у правним лицима је запослено 16.713 људи док у предузетничким радњама ради 2.550 људи. Број регистрованих индивидуалних пољопривредних произвођача је 229.

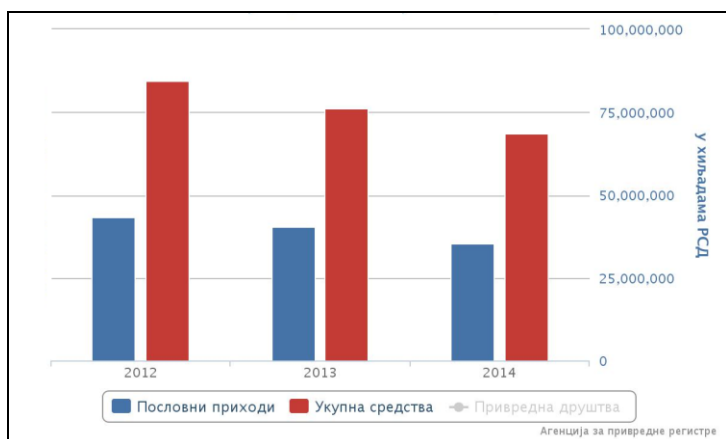
У Врање је инвестирало и више банака: Комерцијална банка, Eurobank, Банка Intesa, Војвођанска банка, Комерцијална банка, Alpha Bank, NLB банка, АИК Банка, Банка Поштанска штедионица, НВВ Банка, Raiffeisen банка и Pro-credit банка.

Финансијске перформансе привреде града Врања:

Финансијске перформансе активних привредних субјеката града Врања за период 2012-2014. године представљене су у табели испод:

		2012	2013	2014
1.	Број привредних друштава	764	782	776
2.	Број запослених	13.353	13.065	12.467
3.	Пословни приходи	43.364.393	40.434.057	35.279.767
4.	Нето добитак	2.589.662	1.353.744	1.666.799
5.	Број привредних друштава са нето добитком	444	447	434
6.	Нето губитак	4.563.761	6.285.907	10.487.653
7.	Број привредних друштава са нето губитком	247	235	229
8.	Укупна средства	84.652.786	76.151.973	68.654.515
9.	Капитал	25.054.990	23.760.808	19.149.444
10.	Губитак	23.808.607	35.524.740	34.926.524
11.	Број привредних друштава са губитком изнад висине капитала	202	202	170

Извор – План капиталних инвестиција Града Врања. Финансијске перформансе предузетника града Врања за период 2012–2014. године

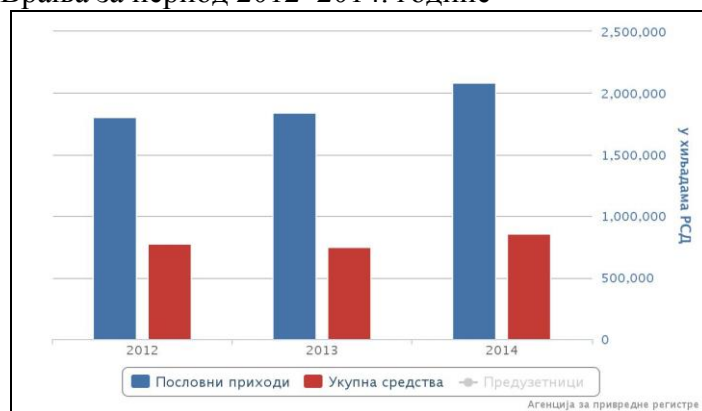
Извор – План капиталних инвестиција Града Врања.

Према расположивим подацима за 2012, 2013, и 2014. годину Агенције за привредне регистре можемо видети изузетно негативне трендове смањења привредне активности кроз смањење прихода, повећања губитка и смањења броја запослених код врањских привредних друштава. Смањење активности врањске привреде утицао је и на пад зарада у 2014. години, међутим с обзиром на повећање зарада у 2015. и 2016. години, када немамо доступне податке о финансијским перформансама за поменуте године можемо се надати да је повећање зарада последица и много бољих перформанси привреде.

Финансијске перформансе предузетника

		2012	2013	2014
1.	Број предузетника	291	277	273
2.	Број запослених	379	372	467
3.	Пословни приходи	1.805.413	1.844.442	2.087.097
4.	Нето добитак	48.911	50.089	46.894
5.	Број предузетника са нето добитком	222	214	208
6.	Нето губитак	12.491	24.041	12.795
7.	Број предузетника са нето губитком	65	54	62
8.	Укупна средства	778.818	745.346	854.921
9.	Капитал	236.220	226.799	239.151
10.	Губитак	35.266	49.912	41.151
11.	Број предузетника са губитком изнад висине капитала	57	58	51

Извор – План капиталних инвестиција Града Врања. Финансијске перформансе предузетника града Врања за период 2012–2014. године

Извор – План капиталних инвестиција Града Врања.

Анализа финансијских перформанси врањске привреде на основу званичних података указује на то да је период од 2012 – 2015. године био јако турбулентан и да привредни системи који

запошљавају велики број радника смањују капацитете и средства за пословање, што ће утицати на смањење локалних прихода у наредном периоду.

Запосленост

Број запослених је један од најзначајнијих критеријума за оцену развоја, по коме Град Врање, у упоређењу са осталим општинама у Србији, заузима високо место. На пример, 1995.-те, са 314 запослених на 1000 становника, наспрам републичких 225, Врање је од 140 општина у Србији заузимало 19. место, без обзира на све негативне утицаје ситуационих услова карактеристичних за југ Србије.

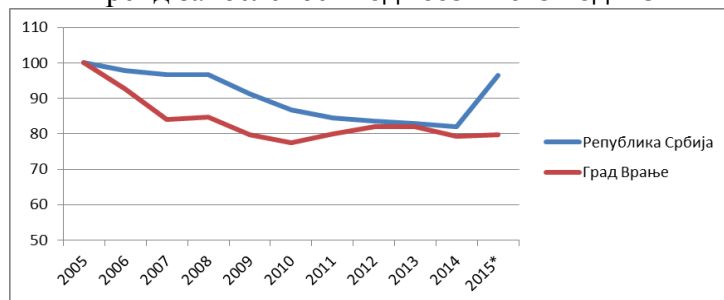
Почетком процеса транзиције Град Врање је и поред позитивних очекивања на почетку деценије, захватио талас константног губитка радних места који се наставља до данас. Посртање индустријских гиганата ПКВ Јумко, Симпо и Коштана, Предузеће за путеве, Пољопродукт, Навип и остали резултирало је да град Врање са запосленошћу која је била изнад просека републике спадне за 3-4 година на ниво који је забрињавајуће нижи од републичког просека. Од 2010. године до 2014. Град Врање је успео да достигне просечну запосленост на 1000 становника у Републици међутим упоредивши број регистрованих запослених у 2005. са бројем запослених у 2014. долазимо до податка да је Град за десет година изгубио око 5 хиљада радних места, ситуација је још лошија упоредивши са 1995. годином када је у Врању било запослено 27.654 радника.

Кретање запослености у граду Врању у периоду од 2005-2015. године

	2005.	2010.	2015*.
Град Врање	24,450	18,958	19.493
Република Србија	2,068,964	1,795.775	1.995.883

Извор : РЗС – Саопштења ЗП20; Због измене методологије број запослених у 2015. години је увећан за регистроване индивидуалне пољопривреднике.

Тренд запослености од 2005 – 2015. године

Извор: Републички завод за статистику

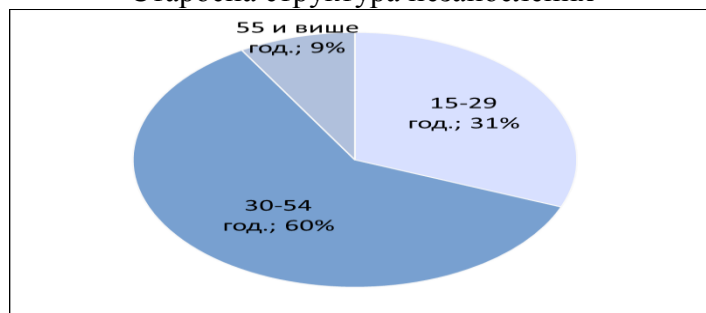
Тренд запослености у Врању говори да Врање бележи велики пад запослености, доста већи

од Републике Србије. Од 2005. до 2012. године смањен је број запослених за 23% или 5.500 радних места док је на Републичком нивоу смањење износило 16%. Тај изузетно негативни тренд пада запослености ублажен је у 2012. и 2013. години.

Позитивне назнаке повећања запослености јављају се у 2015. години али због промене методологије обухвата запослених лица од стране РСЗ-а нису упоредиви са претходним годинама.

Оно што је интересантно је да је Град Врање у претходном десетогодишњем периоду имао пад запослености и незапослености, на шта је утицало више фактора (реконструкција великих привредних система, одлазак у пензију великог броја запослених, миграције радно-способног становништва ка већим градовима и иностранству, долазак нових инвеститора итд.)

Старосна структура незапослених

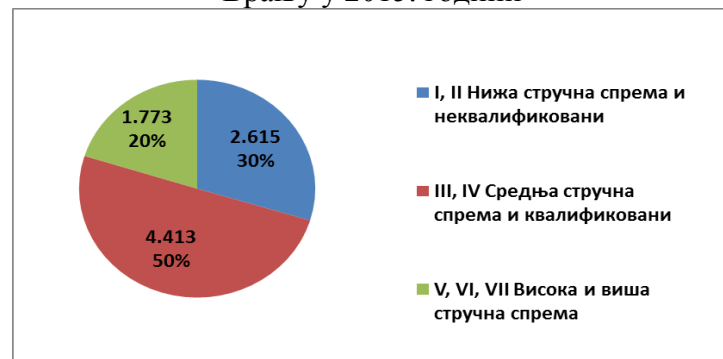

Извор: Републички завод за статистику

Наведена структура незапослених према старосном добу је поражавајућа. Чак 60% незапослених је у старосном добу између 30-54 година живота, а 31% у добу између 15-29 година што значи да 91% незапосленог становништва чине лица у најбољим годинама када могу да дају свој максимум на радном месту. Учешће незапослених са преко 55 година је 9%.

У структури незапослених највеће је учешће лица са средњом стручном спремом, затим неквалификована лица па онда лица са високом стручном спремом. Брине чињеница да је у периоду од 2012 до 2015. године највећи пораст незапослених код особа са високом стручном спремом.

Квалификациона структура незапослених у граду Врању у 2015. години

Извор: Национална служба за запошљавање

Полна структура запослених

У граду Врању је у 2014. години било запослено 19.383 лица од чега 8.978 жена или изражено у процентима 46,3% и 10.405 мушкараца или 53,7%. Упоредјујући ове податке са подацима на републичком нивоу долазимо до закључка да је структура запослених у Врању, гледано са становишта полне заступљености, скоро идентична као и на нивоу Републике Србије.

Туризам

Град Врање према Просторном плану Републике Србије спада у Градове међународног туристичког значаја. Врање је утврђено за градски туристички центар националног значаја и за центар туристичке дестинације/регије Крајиште и Власина. Град Врање поседује разноврсне мотиве погодне за туризам и рекреацију. Простор Града Врања је карактеристичан по томе што поседује велики потенцијал за развој туризма али је и поред тога туризам врло слабо развијен. Требало би урадити много тога на афирмацији туризма како би предузетници и Град почели да инвестирају у изградњу савремених туристичких објеката. Глобални тренд повећања тражње специфичних туристичких категорија као што је активни одмор (планинарење, бициклизам, ловни туризам), сеоски туризам, коридор 10, такође су неке од могућности на које Град Врање може да реагује. Сигурно је да Врање треба да искористи своју близину коридору 10 тако што ће подстакнути постојеће и нове предузетнике да улажу средства како би обезбедили услуге за велики број људи који ће користити овај коридор.

Најпознатији туристички центри ван подручја Плана су: Врањска Бања и планина Бесна Кобила.

Постоје и други туристички центри који преваходно имају локални значај и користе се за потребе рекреације становника града Врања, а то су излетишта Девотин, Пржар, Добре Воде и Александровачко језеро. И сам град Врање својим културним наслеђем привлачи бројне туристе.

Туристички ресурси у Граду Врању су:

- Средњевековна тврђава Марково кале из XIII века;
- Харемлук – стамбени простор женског дела пашинске породице из XVIII века;
- кућа Боре Станковића;
- Бели мост – мост је подигнут 1844 године, према легенди га је подигла мајка туркиње Ајше у спомен несрећне љубави њене кћерке и српског пастира Стојана. На мосту стоји натпис

на турском "Проклет нека је онај који растави што љубав састави." Мост се налази и на грбу Града Врања;

- Хамам – турско купатило из XVIII века.

Марково кале

*Турско купатило „Хамам
Пашин конак*

Кућа Боре Станковића

Бели мост

2.2.3. Саобраћај

Основне карактеристике постојећег стања

Према Просторном плану Републике Србије 2010.-2020., посебан значај у концепту развоја друмске мреже има међународни правац Аутопут А1 (Е- 75) - државни пут IА реда А1 - државна граница са Мађарском (гранични прелаз Хоргош) - Нови Сад - Београд - Ниш - Врање - државна граница са Македонијом (гранични прелаз Прешево), коме непосредно гравитира град Врање, који наставља ка југу, граница са Републиком Македонијом (деоница међународног коридора 10), ка северу граница са Мађарском и на западу граница са Хрватском (западноморавски коридор).

Такође територијом града Врања пролази постојећа једноколосечна железничка пруга Београд - Ниш - Врање - граница са Македонијом.

Саобраћајну инфраструктуру у оквиру Плана карактерише наслеђена улична мрежа са уским профилима, лошим застором и густом ивичном изградњом, висока концентрација административних садржаја у централној градској зони, што за собом повлачи:

- велика саобраћајна оптерећења која нису праћена одговарајућим профилем улице;
- недовољан број уређених затворених паркиралишта;
- велики број нерегуларних паркирања дуж уличних фронтава /на коловозу, тротоарима и зеленим површинама/.

На основу утврђених основних карактеристика постојећег стања, према усвојеним методама прогноза и стопама раста, прогнозиране су транспортне потребе и капацитети по свим сегментима функционисања саобраћајног система. Планирани параметри развоја су дати оквирно за ниво студије са указивањем на основне проблеме, а кроз даљу анализу и разраду ће се доћи до најквалитетнијих решења у склопу ових основних поставки.

Оквирни закључак анализе постојећег стања и мера интервенције: није могуће једнострано посматрање и побољшање функционисања саобраћајног система у планском периоду, због

великог броја ограничавајућих елемената, већ је неопходан свеобухватни приступ планском решењу, који подразумева:

- правилно категорисање постојеће и планиране мреже градских саобраћајница и прикључака на окружење;
- правилну расподелу саобраћајних потреба /просторна, видовна и временска/;
- прерасподелу саобраћајних токова у складу са планираном мрежом и регулисаним укрштањима;
- дефинисање паркинг капацитета у складу са потребама, могућностима реализације и општим саобраћајним концептом, а најважније омогућити спровођење планираних мера и режима функционисања комплетног саобраћајног система.

Јавни превоз

Друмски превоз

Највећи превозник је "Јединство-Кавим" из Врања, који према подацима има 219 запослених и 130 аутобуса са око 650 полазака дневно у приградском, међуградском и међународном саобраћају .

Према подацима "Јединство-Кавим" Врање на територији Града Врања је:

- број регистрованих линија у градском саобраћају - 2;
- број регистрованих линија у приградском саобраћају - 24;
- укупан број станица и стајалишта у градском и приградском саобраћају - 167;
- број активних возила у градском и приградском саобраћају - 55.
- број превезених путника у градском аутобуском саобраћају у 2017. години је 223.252
- број превезених путника у приградском аутобуском саобраћају у 2017. години је 1.974.174.

Железнички саобраћај

Кроз подручје Плана пролази једноколосечна електрифицирана магистрална пруга Е70/Е85 Београд-Младеновац-Лапово-Ниш-Прешево-државна граница.

Магистрална пруга и железничка станица захватају око 31ha, а сам станични објекат постоји више од једног века и намењен је путничком и теретном саобраћају са свим инфраструктурним капацитетима и индустријским колосецима за "Симпо". Изражени лоши технолошки параметри железничке инфраструктуре представљају општу карактеристику ове мреже у читавој земљи, са просечном брзином од 47 км/h. Низак степен развоја јужног региона и тешки услови трасирања

на овом подручју, не омогућавају веће брзине од 47 км/х.

Слабој искоришћености овог вида превоза доприноси и удаљеност око 3км од градског језгра и

аутобуског терминала, што додатно указује на неопходне мере интервенције за развој железничког саобраћаја овог подручја.

2.2.4.Биланс постојећих намена на територији Плана

Табела - Постојећа намена површина и процентуална заступљеност

Постојећа намена	Површина (ha)	Процентуална заступљеност (%)
▪ Јавни објекти и садржаји	40,22	1,87
▪ Комунални, инфраструктурни и саобраћајни комплекси и објекти	30,61	1,42
▪ Спорт и рекреација	16,00	0,74
▪ Саобраћајнице (путно земљиште)	76,36	3,55
▪ Уређено градско зеленило (парковске и уређене јавне зелене површине)	3,33	0,15
▪ Рурално становање	45,17	2,10
▪ Становање малих густина	589,93	27,37
▪ Становање средњих густина	88,59	4,11
▪ Становање великих густина	16,96	0,79
▪ Становање са малом привредом	64,33	2,98
▪ Комплексно урбано ткиво великих густина	10,14	0,47
▪ Индустрија и производне зоне	50,42	2,34
▪ Пословно-производне зоне	50,35	2,34
▪ Пословно-услужни садржаји	26,59	1,23
▪ Верски објекти	1,38	0,06
▪ Посебна намена	34,30	1,59
▪ Речна корита и водно земљиште	32,25	1,50
▪ Слободно неизграђено земљиште и неуређено зеленило и земљиште	978,38	45,39
УКУПНО	2155,31ha	100%

Катастарска општина	Површина К.О.	Укупна површина обухваћена Планом
Врање 1	1457,58ha	1352,51ha
Врање 2	2290,09ha	214,65ha
Бунушевац	247,55ha	199,56ha
Содерце	585,04ha	19,74ha
Рибинце	220,97ha	149,46ha
Суви Дол	258,25ha	208,87ha
Ранутовац	334,94ha	9,92 ha
Мечковац	349,00ha	0,60 ha
Укупно		2155,31ha

2.2.5.Закључци анализе постојећег стања

Становање

- Урбана обнова као битно стратешко опредељење. Из овог произилази очување традиционалних вредности, али и принципи одрживог развоја кроз социјални и културни аспект становања;
- Проширење разноврсности понуде типова становања кроз проширење типолошке класификације становања (старим особама, односно младим брачним паровима, ђацима пореклом ван градског подручја који су на школовању у Врању, запосленима који део времена проводе у централној градској зони, вишегенерацијским породицама, хендикепираним лицима, социјалним категоријама и другим категоријама становништва);
- Обликовање појединих стамбених целина, тако да се формирају хармоничне целине, потези и амбијенти;
- У старом градском језгру, које уједно представља и ужи центар града и заштићене амбијенталне целине, потребно је очувати урбану меморију града, односно идентитет и специфичности које град поседује;
- Модернизација и повећање стамбеног фонда;
- Размештање планираних делатности и дела радних места у оквиру површина за становање са циљем остваривања мешовитих намена;
- Примењивати на свим нивоима услове који хендикепираним лицима омогућавају кретање, сналажење и боравак у простору;
- Проширењем типолошке класификације становања одговориће се на разноврсне захтеве корисника, а у циљу подршке развоју тржишне привреде.

Централне функције

- Унапређење и развој постојећег система централних активности каналисањем актуелних трендова развоја;
- Дефинисање јавног интереса у сектору градских централних активности;
- Омогућити обезбеђење ефикасног развоја терцијарног сектора (пословања и комерцијалних делатности), а у складу са потребама грађана, јавним и општим вредностима локалне заједнице;
- Обезбедити развој централне зоне у складу са расположивим просторним и организационим потенцијалима за развој саобраћаја и инфраструктуре;

- Обезбедити повећање привлачности централне зоне у складу са јавним вредностима и интересима;
- У домену јавних служби, здравства, образовања, социјалне заштите и културе циљ је обезбедити доступност и приступачност свим грађанима у зависности од врсте службе и категорије корисника, водећи рачуна о територијалној покривености и приступачности.

Саобраћај

- Поједине функционалне градске целине треба повезати са центром брзом градском саобраћајницом, а међусобне комуникације између градских целина обезбедити новопланираним саобраћајницама (градски прстенови);
- Регулисање мирујућег саобраћаја савременим мерама (изградња довољног броја паркиралишта у партеру и у гаражама, наплата паркирања, уклањање паркинг места са коловоза и улица у најужем центру града...);
- Смањити интензитет моторног саобраћаја у центру града;
- У граду треба у потпуности рехабилитовати и дефинисати пешачки и бициклички саобраћај;
- Јавни градски превоз или масован градски превоз мора доживети потпуну афирмацију и постати главно превозно средство за кретање градом, самим тим обезбедити рационалан број стајалишта у складу са саобраћајним решењем у односу на приступачност јавног превоза;
- Јавне државне путеве изместити из централне зоне града;
- Реконструкција постојеће саобраћајне мреже у циљу остваривања саобраћајног профила који је могућ.

Привреда

- Створити услове за реструктурирање привреде форсирањем средњих и малих адаптивних предузећа са профитабилном производњом најпропулзивнијих индустријских грана;
- Створити услове за развој терцијарних делатности, посебно трговине, туризма, као и услуга разних врста (угоститељство).

Рекреација

- Обезбеђивање континуитета у функционалном и просторном повезивању рекреативних простора: надовезивањем,

интегрисањем, концентрацијом, повезивањем сличних и различитих простора;

- Обезбеђење богате и сложене структуре различитих простора за рекреацију;
- Обезбеђење што богатије понуде различитих рекреативних садржаја, по свим нивоима организације рекреативних простора и садржаја у граду;
- Обезбеђење приступачности рекреативних простора на пешачким дистанцама.

Комуналне услуге

- Модернизација и проширење капацитета комуналних услуга увођењем нових комуналних услуга;
- Повећање квалитета услуге;
- Повећање доступности односно приступачности за све категорије корисника;
- У области управљања отпадом развити систем примарне селекције отпада, као и успоставити систем управљања посебним токовима отпада (отпадним гумама, истрошеним батеријама и акумулаторима, отпадним уљима, отпадним возилима, отпадом од електричних и електронских производа).

Техничка инфраструктура

- Модернизација и проширење мрежа инфраструктурних система;
- Повећање квалитета услуге и инфраструктурних капацитета;
- Проширење разноврсности понуде увођењем нових инфраструктурних система;
- Одрживост у планирању, реализацији и експлоатацији.

3. ПЛАНСКИ ДЕО

3.1. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА

3.1.1. Концепција просторног уређења и изградње на предметном подручју

Просторни концепт који је предложен Планом се заснива на следећем:

- Анализи и опису постојећег стања на предметном подручју, у свему према члану 21. и 37. Правилника о садржини, начину и поступку израде докумената просторног и урбанистичког планирања;
- Опредељењу будућег идентитета, уређења и опремања града;

- Усмеравању просторне организације и оптималном програмском решењу шире зоне и везе са окружењем;
- Подела на зоне, обзиром на морфолошке, еколошке и природне специфичности обухвата;
- Одређивању грађевинског реона за реализацију сложеног и са природним окружењем интегрисаног насеља у обухвату плана;
- Унапређењу и очувању постојећег природног наслеђа и заштити и унапређењу квалитета животне средине;
- Усклађивању решења уличне, комуникацијске и инфраструктурне мреже уз обезбеђење услова за уређење и фазну изградњу;
- Одређивању генералних намена;
- Усклађивању различитих или супротних интереса у коришћењу простора и планско регулисање спонтано насталих зона;
- Дефинисању обухвата Плана и подела земљишта на земљиште за јавне и остале намене;
- Процени развојних могућности са аспекта доступности грађевинског земљишта, потребе и могућности опремања грађевинског земљишта комуналном инфраструктуром и оријентационих средстава локалне управе намењених за те сврхе;
- Дефинисању циљева уређења насеља и планиране изградње и реконструкције;
- Дефинисању јасних принципа поделе на урбанистичке зоне, према урбанистичким показатељима и типичним карактеристикама, за које ће бити дефинисана Правила уређења и Правила грађења;
- Максималном учешћу цивилног друштва у процедури израде и доношења Плана у складу са „Агендом 21“.

3.1.2. Подела простора на просторне зоне и урбанистичке целине

Предложени концепт развоја овог подручја је, полазећи од анализе постојећег стања, условљености из планова вишег реда и важећег Закона о планирању и изградњи, заснован на усклађивању започетих, реализованих и планираних промена на овом простору. Предвиђене интервенције подразумевају одређене промене намена појединих површина и комплекса на територији Плана.

Неке зоне су заузеле обимном бесправном стамбеном изградњом, док су поједини комплекси у

самом градском центру неизграђени и неуређени. Затечени неплански изграђени објекти и комплекси, који могу да се ускладе са условима ЈКП-а и других надлежних институција, се овим концептом задржавају, уз неопходне интервенције на објектима и слободним површинама, како би се постигла боља и правилна организација простора, саобраћајна повезаност и комунална опремљеност. Такође се задржавају и већ јасно дефинисане и трасиране саобраћајнице, које условљавају диспозицију регулационих и грађевинских линија и намећу будућу структуру градње на овом простору.

Постојеће парцеле са објектима породичног становања, који се планираним концептом задржавају, неће мењати свој статус. Интервенције треба усмерити ка даљем унапређењу овог простора кроз реконструкцију, доградњу и адаптацију постојећих објеката (до Законом дефинисаних урбанистичких параметара за одређени тип изградње), затим изградњу нових објеката, на новоформираним грађевинским парцелама, уређење слободних површина, како јавних паркова и тргова, тако и оних на парцелама јавних служби (школе, дечије установе), делатности, изградњу нових и реконструкцију постојећих саобраћајница.

Овим Планом је предвиђено активирање слободних неизграђених површина на следећим локацијама:

- Подручје уз коридор државног пута IА реда А1- Аутопут (Е-75), на коме је предвиђена изградња индустријских и пословно производних зона;
- Потез уз новопланирану обилазницу у југозападном делу Плана, комерцијалне делатности и пословно производне зоне;
- Проширење пословно производне зоне у Сувом Долу;
- Ремедијација и рекултивација простора напуштене депоније Доње Врање и проширење пословно производне зоне;
- Проширење стамбене изградње у насељу Черенац и Виктор Бубањ;
- Подручје уз десну обалу Градске реке - насеље Палестина на коме се предвиђа изградња комерцијалних садржаја;
- Активирање неизграђених парцела у оквиру стамбених зона по ободу Града, на којима је планирана индивидуална стамбена изградња, тако да се у потпуности уклопи у постојећу урбану матрицу;
- Нове уређене зелене површине уз могућност реализације одређених спортско-рекреативних садржаја у насељима Суви Дол и Собина.

3.1.2.1. Подела територије плана на просторне зоне

Територија подручја ГУП-а Врања може се генерално поделити на три просторне зоне.

Просторне зоне у оквиру планираног подручја су:

- зона 1 - Централна зона (60,73 ha);
- зона 2 - Средња зона (253,68 ha);
- зона 3 - Периферна зона (1840,90 ha).

Зона 1 - Централна зона обухваћена је првим прстеном саобраћајница и ову зону поред историјских и амбијенталних одредница, карактерише доминантан урбани и јавни градски карактер, компактност урбаног ткива и комплексност и вишеслојност намена и функција, у њој је смештен већи број централних функција и становање великих и средњих густина.

Зона 2 - Средња зона обухвата подручје континуално изграђеног простора града изван централне зоне и карактеришу је организовани комплекси стамбене изградње, концентрације јавних садржаја уз главне градске саобраћајнице, али и мањи ниво компактности урбане структуре.

Зона 3 - Периферну зону града карактеришу претежно породична стамбена изградња, подручја непланске и неорганизоване изградње са често неадекватним нивоом опремљености саобраћајном и комуналном инфраструктуром и мањим степеном доступности и покривености јавним садржајима, у појединим деловима карактер приградских и сеоских насеља; пословно-услугна, производна и индустријска подручја такође припадају овој зони.

3.1.2.2. Подела територије Плана на урбанистичке зоне

Подручје Плана је територијално подељено на десет зона, које обухватају карактеристичне и препознатљиве делове насеља, у оквиру којих су предвиђене и међусобно усклађене различите типичне целине формиране на основу типа, начина изградње објеката и основне намене простора.

ТИПИЧНА УРБАНА ЗОНА 1 – рурално становање

ТУЗ 1 припадају подручја у југозападном и западном делу Плана, делови насеља Бунушевац, Балиновац и насеље Рибинце.

ТИПИЧНА УРБАНА ЗОНА 2 – становање малих густина

Припадају насеља породичног становања у југозападном, западном, северном и источном делу Плана.

ТИПИЧНА УРБАНА ЗОНА 3 – становање средњих густина

ТУЗ 3 припадају блокови уз Улице Боре Станковића, Краљевића Марка, Јована Хацивасиљевића, јужноморавска, Васе Смајевића, Краља Стефана Првовенчаног, мишарска, као и делови подручја ГУП-а у насељима Асамбаир, Черенац и Доње Врање.

• **ТИПИЧНА УРБАНА ЗОНА 4 – становање великих густина**

ТУЗ 4 припадају блокови намењени искључиво колективном становању у насељима Ледена стена, Чешаљ, Огледна станица, Виктор Бубањ и Трг братства и јединства.

• **ТИПИЧНА УРБАНА ЗОНА 5 – становање са малом привреди**

ТУЗ 5 припада подручје дела насеља Суви Дол, насеља уз државне путеве ПА реда бр. 258 и ПА реда бр. 227 и блок уз планирану обилазницу.

• **ТИПИЧНА УРБАНА ЗОНА 6 – становање – посебни типови**

ТИП А - У посебно становање типа А трансформише се део насеља Горња Чаршија.

ТИП Б - У посебно становање типа Б трансформише се део насеља Чешаљ тзв. „старо градско језгро“.

ТИП Ц - У посебно становање типа Ц спадају појединачни случајеви становања у зонама које имају другу намену. Поједини карактеристични примери се налазе у југоисточном делу подручја Плана.

• **ТИПИЧНА УРБАНА ЗОНА 7 – комплексно урбано ткиво**

ТУЗ 7 припадају блокови у окружењу јавних површина Трга републике и саобраћајница Улица Краља Стефана Првовенчаног, Улица Краља Милана, Улица Цара Душана, Матије Гупца, Карађорђева.

• **ТИПИЧНА УРБАНА ЗОНА 8 – индустрија и производне зоне**

ТУЗ 8 задржава постојећи индустријски комплекс уз Улицу радничку и омладинских бригада, простор између државног пута IA реда A1 – аутопут (E-75) и магистралног пута- државни пут ПА реда бр. 258, простор између државног пута IA реда A1- Аутопут (E- 75) и пруге за велике брзине.

• **ТИПИЧНА УРБАНА ЗОНА 9 – пословно производне зоне**

ТУЗ 9 задржава постојећу производну зону у насељу Бунушевац, дуж Улица париске комуне,

омладинских бригада, радничке, маричке, црвени барјак, партизански пут, нерадовачки пут, државног пута Па реда број 258, део насеља Суви Дол и део између државног пута Па реда број 258- магистрални пут и новопланиране градске саобраћајнице I реда-обилазнице.

• **ТИПИЧНА УРБАНА ЗОНА 10 – пословно услужне зоне**

ТУЗ 10 су лоцирани у делу насеља Бунушевац - источно од индустријске зоне, Огледна станица и Ђошка, уз Улицу колубарску, партизански пут, радничку, булевар АВНОЈ-а, немањину, маричку, Петра Лековића, уз новопланирану градску саобраћајницу I реда(обилазница) од нерадовачки пут до производне зоне Бунушевац и део насеља испод аутопута (уз Градску реку), Улицу есперанто, Јована Јанковића Лунге и Веселина Маслеше.

3.1.3. ГЕНЕРАЛНА УРБАНИСТИЧКА РЕШЕЊА УРЕЂЕЊА ПРОСТОРА И ИЗГРАДЊЕ

Генералним урбанистичким планом Врања дефинисана су генерална урбанистичка решења са претежним наменама површина и генералним правцима система коридора за саобраћајну и комуналну инфраструктуру. Ова решења базирана су на циљевима уређења и основним програмским елементима заснованих превасходно на претходним планским решењима ГУП-а Врања, оцени стања и стратешким документима донетим у претходном периоду.

3.1.3.1. Генерална намена површина на територији Плана

Према законској дефиницији, „Намена земљишта јесте начин коришћења земљишта одређен планским документом. Претежна намена земљишта јесте начин коришћења земљишта за више различитих намена, од којих је једна преовлађујућа“.

У складу са наведеним принципом, овим планом су утврђена генерална решења намене земљишта, које чине претежне, односно преовлађујуће намене.

Све намене су поред поделе по припадности грађевинском подручју сврстане у две основне групе, површине јавне намене и површине осталих намена.

У следећој табели дат је приказ биланса постојећих и планираних намена површина.

Табела - Биланс постојећих и планираних намена површина- упоредна табела

Намена површина	Постојеће стање		План	
	Површина (ha)	Проц. заст. (%)	Површина (ha)	Проц. заст. (%)
Површине јавне намене				
▪ Јавни објекти и садржаји	40,22	1,87	48,52	2,25
▪ Комунални, инфраструктурни и саобраћајни комплекси и објекти	30,61	1,42	39,48	1,83
▪ Спорт и рекреација	16,00	0,74	23,38	1,08
▪ Саобраћајнице	76,36	3,55	307,77	14,29
▪ Уређено градско зеленило (парковске и уређене јавне зелене површине)	3,33	0,15	27,26	1,26
Укупно:	166,52	7,73	446,41	20,71
Површине осталих намене				
▪ Рурално становање	45,17	2,10	68,15	3,16
▪ Становање малих густина	589,93	27,37	589,01	27,34
▪ Становање средњих густина	88,59	4,11	182,99	8,49
▪ Становање великих густина	16,96	0,79	35,52	1,65
▪ Становање са малом привредом	64,33	2,98	117,64	5,46
▪ Становање-посебни типови	-	-	6,47	0,30
▪ Комплексно урбано ткиво великих густина	10,14	0,47	11,07	0,51
▪ Индустрија и производне зоне	50,42	2,34	126,92	5,89
▪ Пословно-производне зоне	50,35	2,34	327,19	15,18
▪ Пословни-услужни садржаји	26,59	1,23	102,68	4,76
▪ Заштитно зеленило	-	-	85,61	3,97
Укупно:	942,48	43,73	1653,25	76,71
▪ Верски објекти	1,38	0,06	1,38	0,06
▪ Посебна намена	34,30	1,59	36,07	1,67
Укупно:	35,68	1,65	37,45	1,73
Неизграђене површине				
▪ Речна корита и водно земљиште	32,25	1,50	18,20	0,85
▪ Слободно неизграђено земљиште и неуређено зеленило и земљиште	978,38	45,39	-	-
Укупно:	1010,63	46,89	18,20	0,85
УКУПНО ГУП:	2155,31ha	100%	2155,31ha	100%

На графичком прилогу 3. Планирана намена површина-претежне намене дат је синтезни приказ планираних намена које представљају претежне намене у одређеном просторном обухвату.

3.1.4. ОПШТИ УРБАНИСТИЧКИ УСЛОВИ ЗА УРЕЂЕЊЕ И ПРОСТОРНУ ОРГАНИЗАЦИЈУ НАСЕЉА И ИЗГРАДЊУ ПОВРШИНА И ОБЈЕКТА ЈАВНЕ НАМЕНЕ

3.1.4.1. Грађевинско земљиште за јавне намене и садржаје

Грађевинско земљиште за јавне намене и садржаје на територији Плана обухвата све комплексе, просторе и појединачне локације предвиђене за објекте и активности од јавног интереса. То су комплекси и објекти јавних служби, површине и објекти намењени спорту и рекреацији, комунални садржаји и комплекси, јавне

зелене и парковске површине, саобраћајнице и саобраћајне површине и комплекси.

3.1.4.1.1. Образовање, школство и дечија заштита

• Јавни објекти Ј -1: Дечије установе

Планом се предвиђа реконструкција и адаптација постојећих дечијих установа и изградња нових, у насељима Виктор Бубањ, Рашка, Рудина, Собина и Шапраначки Рид. Планиране садржаје реализовати у складу са важећим нормативима, а највећа спратност објеката не сме да пређе П+1.

• Јавни објекти Ј -2: Основне школе

На територији Плана се налази шест основних школа. Оне својим капацитетом и положајем у граду у потпуности не задовољавају потребе генерације узраста од 7 до 14 година. Предвиђа се реконструкција и адаптација постојећих школских комплекса и изградња три нове школе у насељима Виктор Бубањ, Рашка и Рудина, ради побољшања услова рада и правилне покривености територије овом врстом објеката. Радијус кретања деце је у границама дозвољеног око 800m.

• Јавни објекти Ј -3: Средње школе

Под претпоставком да ће 50–80% популације деце узраста од 7–15 година похађати и средње школе утврђене су и потребе за просторним капацитетима у површини комплекса. У Врању данас егзистира шест средњих школа. Школски простор по ученику у појединим школама је испод уобичајеног стандарда, што се посебно односи на Пољопривредно-ветеринарску школу „Стеван Синђелић“ и Техничку школу. Остале школе су у границама стандарда. Слична је ситуација и у погледу учионичког простора по ученику. Постигнути стандард у погледу комплекса по ученику, 15-30м² површине комплекса по ученику, није адекватан у случају Гимназије „Бора Станковић“, Техничке школе и Медицинске школе „Изабел Емсли Хатон“, док Економско-трговинска школа има знатно већу површину од стандардне. Могуће интервенције на постојећим објектима су реконструкција, адаптација и проширење капацитета до дозвољених параметара, са циљем стварања бољих услова за рад и унапређење наставе. Изградњом нове средње школе, у којој су смештене Медицинска и Хемијско технолошка школа, у многоме је побољшана укупна ситуација што се тиче норматива предвиђених за изградњу школских објеката.

• Јавни објекти Ј -4: Високошколске установе

- Висока школа примењених струковних студија Површина објекта школе је 1385м². Површина парцеле је 3964м². Изменама и допунама плана

задржава се намена на парцели. Укупни број студената око 600 и рад у једној смени задовољавају уобичајене стандарде. Могућа је реконструкција, доградња и адаптација у складу са важећим прописима.

- Учитељски факултет

Објекат се налази на парцели површине 22722м² на којој се налази и средња школа Гимназија „Бора Станковић“. Укупни број студената 750 и рад у једној смени задовољавају уобичајене стандарде (ради испод максималних капацитета). Намена се Планом задржава. У складу са прописима могућа је доградња, реконструкција и адаптација.

• Јавни објекти Ј -5: Специфичне образовне установе

- Музичка школа “Стеван Мокрањац”

Објекат музичке школе се налази на парцели површине 716м². Број ученика је 398. Планом се задржава намена на парцели. Простор по ученику је испод стандарда. Могућом доградњом, реконструкцијом и адаптацијом, а у складу са важећим параметрима, повећати капацитет објекта до максимума.

- Школа за основно и средње образовање “Вуле Антић”

Ова школа се налази на парцели са укупном површином од 16636м². Број ученика је око 90. Специјална основна школа “Вуле Антић” прелази нормативни минимум. Планом се задржава намена на парцели. Укупан број ученика за период од 2010-2021. године неће се знатније мењати па у складу са тим нормативи (специјалне школске установе укупно 5.600м² школског простора и 18.700м² површина комплекса) задовољавају тренутну ситуацију. У складу са прописима могућа је доградња, реконструкција и адаптација у у складу са важећим прописима

• Јавни објекти Ј -6: Ученички и студентски стандард

Објекат Дома ученика је површине 832м², спратности П+4, на парцели површине 17143м². На парцели се налази и објекат ресторана за исхрану ученика и студената Дома ученика, површине 2082 м² приземне спратности. Објекте је могуће доградити, реконструисати и адаптирати у складу са параметрима.

3.1.4.1.2. Објекти културе

• Јавни објекти Ј -7: Мултимедијални-бизнис центар

Објекат Дома културе, површине 4500м², се налази на парцели површине 8679м², у строгом центру града. Планом се мења намена у Мултимедијални-

бизнис центар. Дobar положај грађевинске парцеле у односу на саобраћајнице које је окружују омогућиле су разноврсност садржаја у самом објекту. Од нереализованих намена је и вишенаменска сала са предворјем. Постојећи садржаји у Дому културе су Народна библиотека "Бора Станковић", Галерија Народног музеја, Галерија Народног универзитета, депо Народног музеја, Историјски архив "31.јануар", Школа анимираног филма, Омладински културни центар, КУД "Севдах", РадиоТелевизија Врање, Центар за таленте, Дечији савез, Спортски савез, Службе градске управе.

Проширење постојећег капацитета и увођење нових садржаја могуће је обезбедити у оквиру предметног објекта његовом реконструкцијом и адаптацијом.

• **Јавни објекти Ј -8: Позориште**

Постојећа парцела позоришта је површине 674,00 м². Објекат Планом задржава намену на постојећој локацији. Могуће је реконструкцијом и адаптацијом, а у складу са важећим параметрима, повећати капацитет објекта до максимума, у постојећем габариту.

3.1.4.1.3. **Јавне службе и администрација**

• **Јавни објекти Ј -9: Администрација**

(Објекат Града Врања, ПУ Врање и Републичка саобраћајна полиција, Општински суд, Окружни суд, одељење Пореске управе Србије)

Постојећа парцела површине 5167,00м². Градска управа, републичке инспекције, Начелство и МУП су смештени у једном комплексу. Објекат је атријумског типа састављен од три објекта који су топлом везом међусобно повезани. Планом се задржава намена на постојећој локацији. Могуће је у складу са важећим параметрима реконструкцијом, доградњом и адаптацијом повећати капацитет објекта до максималне површине.

Парцела Републичке саобраћајне полиције задржава Планом намену. Постојећа локација је у Улици омладинских бригада. Могућа је доградња и реконструкција постојећег објекта.

Површина објекта Општинског суда 1098 м² на парцели 1404м². Објекат је рестауриран 2005. године. Исти задржава намену на локацији.

Постојећи објекат Окружног суда је површине 978,00 м² и исти задржава намену на локацији површине 2454м². Могућа је реконструкција и проширење у складу са параметрима.

Одељење пореске управе Србије је смештено у објекту површине 386,00 м² на парцели површине 872м². Могућа је реконструкција и адаптација у складу са параметрима.

3.1.4.1.4. **Објекти здравства и социјалне**

заштите

• **Јавни објекти Ј -10: Здравство**

Здравствена служба Врања организована је у оквиру Медицинског центра (Болница, Дом здравља, АТД и Завод за заштиту здравља).

Болница располаже корисном површином од 12.335м² и површином комплекса од 53.204м². Од девет објеката по квалитету и намени не одговарају објекти хирургије, неуропсихијатрије, објекти заједничких и објекти осталих помоћних служби.

Дом здравља има двадесет диспанзера и служби, располаже површином од 2.666м². Објекат може да задовољи потребе и у будућем периоду.

У току је завршетак пројекта изградње хируршког блока као и реконструкције и доградње постојећих павиљона.

• **Јавни објекти Ј -11: Социјална заштита**

Центар за социјални рад, Републички завод за здравствено осигурање, Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање, Центар за развој локалних услуга социјалне заштите.

Објекат Републичког завода за здравствено осигурање је површине 442,00м² и задржава намену на локацији. Смештен је у објекту који својим просторним капацитетом не задовољава потребе ове службе. Због тога је неопходна његова доградња и реконструкција у складу са параметрима за зону и типичну целину у оквиру које се овај објекат налази.

Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање је смештен у објекту површине 800,00 м², Постојећи објекат задржава намену, а могућа је реконструкција и адаптација у складу са параметрима.

Објекат центра за социјални рад ја површине 232м², спратности П+1+Пк, на парцели површине 439м². Смештен је у објекту који не задовољава потребе ове службе, неопходно је изместити га или евентуално доградити, реконструисати и адаптирати у складу са параметрима.

Центар за развој локалних услуга социјалне заштите налази се на истој парцели где и објекат Дома ученика, површине је 549м² и спратности П+3. Објекат је могуће доградити, реконструисати и адаптирати у складу са параметрима.

3.1.4.1.5. **Комплекси за спорт и рекреацију**

• **Јавни објекти Ј-12: Спорт и рекреација**

(базени, спортски терени и игралишта, игралишта за децу, мање спортске сале)

Спортско рекреативни центар

Планом се у потпуности задржава постојећи комплекс Спортско рекреативног центра, уз могућност његове реконструкције и повећања техничке и просторне опремљености. У оквиру

предложених интервенција формирана је интерна пешачка саобраћајница и предвиђено уређење слободних парковских површина, организовање нових спортско рекреационих садржаја на отвореном простору. Постојеће објекте реконструисати и обновити тако да се обезбеде предуслови који ће довести до одређених стандарда за поједине врсте такмичења и пруже могућност квалитетних тренинга, припрема, локалних такмичења и различитих спортских и рекреативних активности. Слободне парковске површине усмерити на спонтану рекреацију: шетња, забава, игра, разонода, одмор у природи, а за активан облик рекреације односно спорта предвидети у постојећим и за то посебно уређеним површинама, просторијама и објектима.

Спортско рекреативни центар Јумко

Планом се задржава локација спортско-рекреативног центра Јумко уз додатно проширење комплекса од 5,96ha. Постојеће објекте је могуће реконструисати и доградити. Предлаже се опремање неизграђеног дела комплекса и проширења у оквиру комплекса новим рекреационим садржајима отвореног и затвореног типа, уређење слободних зелених површина и изградња интерних саобраћајница.

Градски стадион

Постојећа локација градског стадиона површине 2,32ha Планом се задржава. Могућа је реконструкција и доградња постојећих објеката, а све у циљу побољшања стандарда прописаних за такмичења, а и да пруже могућност квалитетних тренинга, локалних такмичења и различитих спортских и рекреативних активности.

Предвиђа се и више нових локација за спорт и рекреацију у оквиру подручја Плана.

3.1.4.1.6. Комунални објекти и садржаји

• Јавни објекти Ј -13: Пијаце

Градске – „зелене“ пијаце су задржане на постојећим локацијама, а предвиђају се и више нових локација за дневне пијаце. Предвиђа се и нова локација кванташке пијаце на потезу уз постојећу железничку станицу површине 10.347м² која једним делом може бити отворена, а други део наткрити.

• Јавни објекти Ј - 14: Градска гробља

Намена на свим постојећим гробљима се Планом задржава. Укупна површина свих комплекса је 23,78ha. Планом се, ради рационалнијег коришћења постојећих капацитета и решавањем потреба за сахрањивањем умрлих предвиђа проширење постојећих градских гробља у насељу Бунушевацу, Суви Дол и насељу Балиновац, реконструкција, односно изградња неопходних пратећих садржаја. Организацију површина дефинисати тако да се

обезбеди несметано кретање интервентних и комуналних возила, у складу са прописима из ове области.

• Јавни објекти Ј - 15: Погони градског водовода - резервоари и бунари

Локације четири резервоара су утврђене на основу потреба надлежног комуналног предузећа и Планом су предвиђени на градском земљишту, на локацијама у насељу Тошка резервоар II висинске зоне –"Тошка" и резервоар "Јевремов бунар" такође II висинске зоне. Резервоари "Сараина" и „Черенац“ су I висинске зоне. Сви резервоари осим резервоара „Черенац“ су у функцији. Планирају се још две локације за изградњу резервоара III висинске зоне. Садржаји на парцелама организовани су у складу са околним породичним становањем и потребама и захтевима належног ЈКП.

У обухвату Плана постоје стара изворишта у алувиону реке Јужне Мораве која су тренутно ван функције. Међутим, у сврси одржавања алтернативног начина снабдевања водом, неопходно је извршити реанимацију и конзервирање свих постојећих бунара на овим извориштима како би се обезбедила потенцијална резерва у ванредним ситуацијама.

• Јавни објекти Ј - 16: Техничке службе Јавних предузећа

(Водовод, Комрад, Нови дом, Пошта, Предузеће за путеве, Електродистрибуција)

Планом се задржавају објекти поменутих комуналних садржаја на постојећим локацијама. Не планира се промена границе комплекса. Могућа је адаптација, реконструкција и интервенција на парцелама и објектима са циљем побољшања услова рада постојећих објеката у складу са важећим прописима.

Комплекс ЈП „Електродистрибуција“ Врање заузима површину 18.002 м². Интервенције у оквиру парцеле планирати у складу захтевима и потребама надлежне институције, уз максимално поштовање параметара за административне садржаје. Обзиром на величину простора, паркирање решити у оквиру парцеле.

• Јавни објекти Ј – 17: Хидрометеоролошка станица

За парцелу и објекат се Планом предвиђа промена граница постојеће локације, као и могућност реконструкције и доградње постојећег објекта и интервенције на парцели, са циљем побољшања услова рада или проширења капацитета. Промене вршити у складу са параметрима. Површина парцеле је 2970 м².

• Јавни објекти Ј – 18: Депонија

Локација санитарне депоније се Планом задржава. Могућа је изградња, реконструкција и доградња постојећих објеката, а све у циљу побољшања услова рада или проширења капацитета. Планирано је проширење депоније ван границе ГУП-а. Постојећа депонија је пројектована на период од 14,5 година, а почела је са експлоатацијом 2002. године. Пројекат проширења депоније „Метерис“ и изградња рециклажног центра на депонији решиће проблем депоновања смећа на дужи период, јер је Националном стратегијом Републике Србије СДЧКО "Метерис" предвиђена да функционише као регионална депонија. Тренутно се депоновање смећа обавља на СДЧКО "Метерис" која је локална депонија.

3.1.4.1.7. Парцеле саобраћајних комплекса

• Јавни објекти Ј – 19: Аутобуска станица

Постојећи положај аутобуске станице је у просторном смислу веома погодан, посебно због тога што је њена веза са државним путем IA реда A1 и осталом примарном уличном мрежом остварена на најкраћи могући начин. Аутобуска станица је намењена међуградском и међумесном превозу путника. Локација је површине 6197м². Предвиђене су интервенције на постојећим објектима како би овај комплекс задржао своју функционалност и постао привлачнији корисницима аутобуског саобраћаја.

Планом се предвиђа још једна локација за изградњу аутобуске станице, површине 7988 м², на потезу уз Улицу 11. Конгреса. Ова локација је такође добро саобраћајно повезана са државним путевима.

• Јавни објекти Ј – 20: Железничка станица

Железничка станица у Врању задовољава критеријуме задате Просторним планом Коридора у погледу повољног лоцирања у односу на градски, општински и регионални центар, као и постојања адекватних саобраћајних веза на нивоу магистралних, регионалних и локалних саобраћајница.

У погледу задовољења техничко технолошких услова, нова железничка станица мора имати савремено уређен путнички и робни терминал са свим пратећим садржајима, доградњу као и прописану дужину колосека и перона за међународне и домаће даљинске возове, што ће се дефинисати даљом детаљном разрадом.

• Јавни објекти Ј – 21: Јавни паркинг простори

Анализом карактеристика и детерминанти паркирања ЈКП „Паркинг сервис“ Врање је дефинисао две карактеристичне зоне наплате паркирања и то: 1. црвена зона и 2. жута зона. Црвеној зони припадају паркиралишта у улицама:

Краља Стефана Првовенчаног, 29. новембра, београдска, Димитрија Туцовића, Ивана Милутиновића, Иве Лоле Рибара, Карађорђева, партизанска, Генерала Белимарковића. Жутој зони припадају паркиралишта у улицама: Боре Станковића, Вуле Антића, дунавска, Јована Хацивасиљевића, Краља Стефана Првовенчаног, Кнеза Милоша, колубарска, Лењинова, Краља Милана, Пионирска, Трг братства и јединства, колубарска, Народног Хероја, Оца Јустина Поповића, Бранислава Нушића, Доситејева, Лењинова, Симе Погачаревића, Ивана Цанкара, Змај Јове.

Поред наведених, жутој тарифној зони припадају и затворено паркиралиште у улици 29. новембра код Дома културе и паркинг гаража код хотела Врање, паркинг гаража-Трг братства и јединства.

Планирају се нове локације паркинг гаража и паркиралишта. Могућа је надградња још једног нивоа на постојећој паркинг гаражи код хотела Врање и Трга братства и јединства. Препоручује се изградња подземне паркинг гараже на месту садашњег паркинга код Дома културе у Улици 29. новембра.

• Јавни објекти Ј – 22: Ауто мото савез Србије

Простор на коме се налази Ауто мото савез Србије задовољава критеријуме у односу на намену из Плана. У погледу задовољења техничких услова садржај такође испуњава прописане услове.

3.1.4.2. Грађевинско земљиште за остале намене

• Типична урбана зона 1 – рурално становање

Сеоско становање, у зонама удаљеним од центра града: део Бунушевца, Рибинце и Балиновац. У оквиру припадајуће парцеле организовано је, поред стамбеног и економско двориште, са обезбеђеним колским прилазом на јавну саобраћајницу и помоћним објектима. Треба очекивати да ће се велики део сеоских блокова на којима су данас окућнице са пољопривредним објектима, постепено трансформисати у индивидуално становање. У том процесу је могуће да се површине парцела постепено смањују, а да се пољопривредни објекти замењују другим или трећим стамбеним објектом. У току трансформације неопходно је поштовати Изменом и допуном плана задате параметре за предметни тип изградње.

Напомена: Условна намена рурално становање, дата је на потезу у насељу Бунушевац, али се због карактеристика терена, пре издавања грађевинске дозволе прописује обавеза геомеханичког испитивања тла.

▪ **Типична урбана зона 2 – становање малих густина**

Уређене плански грађене градске целине малих густина до 150ст/ха смештене у ширем центру градског подручја. Величина парцела је преко 300м² што је омогућило изградњу и другог стамбеног објекта на парцели. Такође овој зони припадају блокови лоцирани на периферији, на левој и десној страни Улице партизански пут, јужна страна Улице косовска, насеље Собина, насеље Рудина. Величина парцела је 300-500м² са слободностојећим стамбеним објектима. Тенденција је да се ови неуређени блокови трансформишу у уређене плански грађене целине, кроз уређење јавних површина саобраћајница, тротоара и зелених површина.

Напомена: Условна намена становање малих густина, дата је на потезу уз Рашачки поток, Собинску реку и у насељу Бунушевац, али се због карактеристика терена, пре издавања грађевинске дозволе прописује обавеза геомеханичког испитивања тла.

▪ **Типична урбана зона 3 – становање средњих густина**

Уређене плански грађене градске целине средњих густина. Заступљено је породично и вишепородично становање и услужне делатности. Карактеристична је ивична изградња за породичне објекте са јасно дефинисаном грађевинском линијом, углавном су грађени као двојни објекти у прекинутом низу или објекти у низу. Вишепородични објекти су грађени у низу са смакнутом грађевинском линијом на јединственој грађевинској парцели. Приземља вишепородичних објеката се користе за услужне делатности. Услужно-комерцијалне делатности се јављају као једина намена у појединим објектима. Предвиђа се трансформација појединих блокова становање малих густина у ову урбану зону, укрупњавањем парцела и изградњом у складу са урбанистичким параметрима.

▪ **Типична урбана зона 4 – становање великих густина**

Колективно становање у вишеспратним стамбеним објектима на парцелама са заједничким просторима за паркирање у централној градској зони.

Објекти су слободностојећи и једнострано узидани. Постојећи су спратности П+4 до П+10, а висина новопланираних не сме да буде већа од П+4 до П+6 у зонама где је поред постојећих објеката, могућа изградња до максималних коефицијената.

▪ **Типична урбана зона 5 – становање са малом привреди**

Делимично уређене градске целине малих густина, мешовите намене, лоциране у ободним градским насељима.

Заступљено је породично становање, услужне делатности и складишни простори. Насеље Палестина се трансформише у ову ТУЗ уз формирање блокова и инфраструктурно опремање подручја.

▪ **Типична урбана зона 6 – становање – посебни типови**

Индивидуално становање тип А, Б и Ц.

Посебно становање тип А део насеља Горња Чаршија.

Посебно становање тип Б део насеља Чешаљ тзв. „стара градска језгра“.

У посебно становање типа Ц спадају појединачни случајеви становања у зонама које имају другу намену.

▪ **Типична урбана зона 7 – комплексно урбано ткиво**

Потпуно дефинисани блокови центра града, са репрезентативним објектима у окружењу јавних површина Трга републике и саобраћајница Улица Боре Станковића, Краља Стефана Првовенчаног и партизанска, историјско-културни и административно-пословни центар града и територије града.

Блокови који припадају ТУЗ 7 заступљени су у ужој зони града.

Блокове и делове најужег градског језгра, који има урбано-архитектонски и историјски значај карактерише троугаона матрица, велика густина, индекс изграђености и искоришћености, као и мешавина различитих стилова градње.

У појединим деловима ТУЗ 7 присутно је и становање вишепородично и породично, у приземним деловима објеката карактеристична је заступљеност пословних и комерцијалних садржаја.

▪ **Типична урбана зона 8 – индустрија и производне зоне**

Уређени плански грађени индустријски комплекси.

Постојеће индустријске целине, формирани производно технолошки комплекси, од којих су многи у лошем стању или не раде пуним капацитетом и то: Јумко, ДИВ-БАТ, Симпо, Алфа и Заваривач. Смештени су и груписани на периферним деловима града са добром везом и добром комуналном опремљеношћу. Изузетак је БАТ, некадашњи ДИВ, лоциран уз Улицу Краља Стефана Првовенчаног, који се сада налази у градском језгру, тако да у постојећој слици града егзистира као самостална локација без могућности развоја, осим изградње у оквиру комплекса. Овим

Планом су задржане постојеће зоне уз могућност реконструкције, санације и адаптације новим потребама. У оквиру наведених интервенција могуће је формирати и мање производне погоне, или комерцијалне садржаје, као делове већих производних комплекса. Ови садржаји се такође могу формирати уситњавањем, односно реконструкцијом постојећих великих индустријских или привредних комплекса. Због свог положаја у односу на насеље, у оквиру производних комплекса се не смеју лоцирати погони хемијске индустрије и оне делатности које угрожавају животну средину. С обзиром да се поједини комплекси налазе у непосредној близини центра града, при реконструкцији ових погона посебну пажњу посветити уређењу и организацији слободних површина и обавезно предвидети заштитно зеленило.

• Типична урбана зона 9 – пословно производне зоне

Припадају постојећи пословно - производни комплекси у ободним градским насељима и дуж државног пута IA реда A1 и државног пута IIА реда број 258.

Организацију нових и реконструкцију постојећих производних погона изводити у складу са Законом дозвољеним параметрима за одређене врсте делатности. За нове погоне и садржаје је неопходна сагласност надлежних институција. За новопланиране зоне правила грађења ближе се одређују плановима генералне регулације.

Напомена: Условна намена пословно производне зоне, дата је на потезу уз Рашачки поток, али се због карактеристика терена, пре издавања грађевинске дозволе прописује обавеза геомеханичког испитивања тла.

Проширење пословно-производне зоне на простор напуштене депоније Доње Врање могуће је реализовати након завршеног целокупног поступка ремедијације депоније.

• Типична урбана зона 10 – пословно услужне зоне

Пословно-услужни садржаји на територији Плана су предвиђени на неколико постојећих и нових слободних локација и то у делу насеља Бунушевац - источно од индустријске зоне, Огледна станица и Ђошка, уз Улицу колубарска, партизански пут, радничка, Булевар АВНОЈ-а, немањина, маричка, Петра Лековића, уз новопланирану градску саобраћајницу I реда од нерадовачког пута до производне зоне Бунушевац и део насеља испод аутопута (уз градску реку) и мотела, Улицу Виктор Бубањ, есперанто и Веселина Маслеше.

Напомена: Условна намена пословно услужне зоне, дата је на потезу у насељу Бунушевац, али се због

карактеристика терена, пре издавања грађевинске дозволе прописује обавеза геомеханичког испитивања тла.

3.1.4.3. Верски објекти

- Црква "Свете Тројице"

Објекат цркве је површине 785,00 м² и Планом задржава намену на локацији. Могуће је проширење капацитета у складу са важећим параметрима.

- Црква "Свети Николе"

Објекат цркве је површине 176,00 м² и Планом задржава намену на локацији. Могуће је проширење капацитета и самог комплекса у складу са важећим параметрима.

- Црква "Свете Богородице" - Собинска црква

Објекат цркве је површине 396,00 м² и Планом задржава намену на локацији. Могуће је проширење капацитета и самог комплекса у складу са важећим параметрима (гробље, предшколска установа).

- Црква "Света Петка" - Шапраначка црква

Објекат цркве је површине 164,00 м² и Планом задржава намену на локацији. Могуће је реконструисати и адаптирати објекат у складу са важећим параметрима.

- Црква "Светог Петра"- Крстата цамија

Објекат цркве је површине 36,00 м² и Планом задржава намену на локацији. Могуће је реконструисати и адаптирати објекат у складу са важећим параметрима.

- Црква "Светог Марка"- Доњоврањска црква

Објекат цркве је површине 95,00 м² и Планом задржава намену на локацији. Могуће је реконструисати и адаптирати објекат у складу са важећим параметрима.

Локације постојећих верских објеката се задржавају. Нове локације верских објеката могуће су као компатибилна намена са становањем малих, средњих и великих густина, становањем са малом привредом, руралним становањем, комплексним урбаним ткивом великих густина, пословно услужним садржајима.

3.1.4.4. Објекти и комплекси посебне намене

У складу са Одлуком о врстама инвестиционих објеката и просторних и урбанистичких планова значајних за одбрану земље („Службени гласник РС”, број 85/15) дефинисани су комплекси и објекти посебне намене у обухвату Плана.

У граници Плана налазе се објекти и комплекси посебне намене различитог статуса, дефинисани у складу са условима *Министарства одбране* (Сектор за материјалне ресурсе, Управа за инфраструктуру), број 980-4, од 31.05.2017.год.

- **П-1: Клуб војске**

- **П-2: Комплекс са зоном забрањене градње**

У граници Плана налазе се и објекти посебне намене:

- **П-3: Регионални центар за ванредне ситуације.**

Регионални центар за ванредне ситуације је специјализовани објекат изграђен и организован за пружање услуга заштите и спасавања људи и материјалних добара у ванредним ситуацијама (пожар, експлозија, опасне материје и друге акцидентне ситуације). Постојећа ватрогасна станица се измешта са локације из центра града на локацију уз Улицу Филипа Филиповића у површини од 12345м² где ће бити смештен Регионални центар за ванредне ситуације.

- **П-4: Окружни затвор**

Окружни затвор у Врању је установа полуотвореног типа за издржавање казне затвора до три месеца, изречене казне затвора у прекршајном поступку и извршење мере притвора.

Капацитетет је пројектован за смештај 60 осуђених и 50 притворених лица.

Окружни затвор у Врању је један објекат који се састоји од управног дела и две целине за смештај осуђених и притворених лица. Управни део састоји се из просторија за смештај административних радника, као и просторија за смештај и боравак службе за обезбеђење и опреме. У Затвору за потребе лица лишених слободе постоји затворска библиотека са преко 550 наслова, здравствена амбуланта, теретана, ТВ-сала итд. Део Затвора за смештај осуђених лица састоји се из просторија за спавање, санитарних чворова и просторија за дневни боравак и обедовање.

Планом се задржава постојећа локација Окружног затвора. Могућа је реконструкција и доградња постојећег објеката.

3.1.4.5. Слободне и зелене површине

Циљеви уређења и озелањавања

Основни принципи на којима са заснива правилно озелењавање предметног подручја:

Зелене површине треба да буду у функцији простора у којем се налазе, како би се остварила задовољавајућа функционално-просторна организација града као целине тј. систем зеленила, треба да прати организацију урбаног система са акцентом на спровођењу принципа повезаности и непрекидности.

Поменути принципи су следећи:

- увођење адекватних категорија зеленила у складу са наменом површина, парцелацијом и инфраструктуром;
- очување постојећег, квалитетног зеленила, било да се ради о целинама, деловима зелених површина или појединачним квалитетним стаблима;
- приликом реконструкције постојећих или подизања нових зелених површина, неопходно је прикупљање података о специфичностима одређене локације (ерозија, клизиште, висок ниво подземних вода итд.) како би се направио правилан избор биљног материјала;
- обавезно усаглашавање места садње садница високог дрвећа са положајем надземних објеката, трасама подземних инсталација и ивицама коловоза, уз поштовање минималних прописаних одстојања:
  - 5,0м од објекта
  - 1,5м од водовода
  - 2,5м од канализације
  - 1,5м од електро и ПТТ инсталација
  - 2,0м од топловода
  - 1,0м од ивице коловоза градских улица
  - 2,0м од ивице коловоза саобраћајница са већим дозвољеним брзинама.

3.1.4.5.1. Правила за уређење зелених површина

Композиција пејзажно архитектонског уређења треба да је у функцији намене и садржаја планираних објеката, уз поштовање следећих мера и смерница:

- све јавне зелене површине повезати у систем, коришћењем зелених веза између постојећег и планираног зеленила;
- прописати коришћење претежно аутохтоних врста, док као декоративне могу се користити и врсте егзота које се могу прилагодити локалним условима. Не препоручује се озелењавање врстама које су за наше поднебље детерминисане као инвазивне, по потреби предузети мере за уништавање инвазивних врста. На нашим подручјима, инвазивним се сматрају следеће врсте: јасенолики јавор (*Acer negundo*), кисело дрво (*Ailanthus altissima*), багремац (*Amorpha fruticosa*), западни копривић (*Celtis occidentalis*), пенсилвански длакави јасен (*Fraxinus pennsylvanica*), гледичија (*Gleditsia triacanthos*), жива ограда (*Lycium halimifolium*), петолисни бршљан (*Parthenocissus inserta*), касна сремза (*Prunus serotina*),

јапанска фалоба (*Faloppa japonica*), багрем (*Robinia pseudoacacia*);

- избегавати врсте које су детерминисане као алергене (тополе и сл.);
- у циљу очувања и повећања биодиверзитета, као и због повећања функционалности зелених површина, предвидети такође и замену инвазивних са аутохтоним врстама;
- применити начин садње који ће осигурати да не дође до денivelације терена.

Зеленило на земљишту за јавне намене и садржаје

На територији грађевинског подручја Града Врања планирани су следећи типови јавних зелених површина:

- уређено градско зеленило (парковско зеленило, зеленило око објеката јавних служби, зеленило са рекреацијом и др)
- спорт и рекреација (око објеката за спорт и рекреацију и сл.)

Претежна намена: уређено градско зеленило, спорт и рекреација, заштитно зеленило.

Могуће компатибилне намене: јавне службе, инфраструктурне површине, саобраћајне површине, рекреативне површине и спорт.

Намене које нису дозвољене: пољопривредне површине, становање, привредне, депоније и сл.

Ова правила се односе на све типове зелених површина на грађевинском земљишту за јавне намене и објекте.

1. Паркови и остале површине парковског типа

- За подизање нових парковских површина адекватном наменом и организацијом простора обезбедити оптималне услове корисницима различитих категорија; Паркове пројектовати као површине јавног карактера, које композиционо чине јасне целине у којима мрежа путева и стаза повезује остале композицијске елементе: платое, елементе са водом, дечја игралишта, спортски терени, пољане и др;
- Парковски објекти различите функционалне намене могу бити: стаклене баште, спортски терени, сцена отвореног театра, амфитеатар, кафе и сл. Мали вртно-архитектонски елементи су: фонтане, декоративни базени, павиљони, перголе, парковски мобилијар, ограде, светиљке и сл;
- За реконструкције постојећих парковских површина извршити снимање постојећег стања објеката и потреба и обнове вршити са посебном пажњом и уз поштовање основних принципа озелењавања по којима су подизани.

2. Зелене површине око објеката јавних служби

- Избором врста, начином обраде и колористичким ефектима нагласити репрезентативност објеката;
- Главне прилазе, просторе око споменика, водених површина и фонтана, решавати партерним зеленилом, са најдекоративнијим врстама из категорије ниског и полеглог шибља, ружа, перена и сезонског цвећа;
- Зелене површине око трафостанице су површине специјалне намене које треба да обезбеде смањење могућих непожељних утицаја на окружење и унапређење естетске вредности простора уз објекат трафостанице.

3. Дрвореди и остале пратеће зелене површине дуж саобраћајница

- Задржати постојеће дрвореде који се кроз реконструкцију могу допунити;
- Формирати нове дрвореде у свим улицама у којима попречни профили и трасе подземних и надземних инсталација то дозвољавају;
- За формирање дрвореда користити искључиво "школоване" дрворедне саднице високе преко 3,5м, са правим деблом, чистим од грана до висине од 2,5м и прским пречником преко 10цм;
- Приликом пројектовања поштовати минимална прописана одстојања од места садње високог дрвећа до ивица ровова подземних инсталација, ивица коловоза и најближих делова надземних објеката ;
- Растојања између садница дрвећа у дрвореду прилагодити изабраној врсти:
  - 5м за ниско дрвеће
  - 5 до 7,5 м за средњевисоко дрвеће
  - 7,5 -10м за високо дрвеће
- Дрвеће у склопу паркинга (без пратеће зелене површине) обавезно садити у задњој трећини паркинг места. У изузетним ситуацијама толерише се и садња на средини;
- Око садница на тротоарима и паркинзима предвидети хоризонталну и вертикалну заштиту;
- За дрвореде у склопу тротоара и паркинга, не користити високо дрвеће са снажним кореновим системом који подиже околне поплочане површине;
- На потезима где није могуће формирање дрвореда применити остале облике линијског или пункталног озелењавања;
- Дрвореди и пратеће зеленило поред јавних путева не смеју да ометају и смањују прегледност јавног пута и угрожава безбедност саобраћаја;

- При пројектовању зелених површине дуж саобраћајница посебну пажњу посветити функцији оптичког вођења;
  - Величину масива прилагодити дозвољеним брзинама кретања возила.
4. Зелене површине око школа, дечијих установа и осталих простора намењених деци и омладини
- Због штетног утицаја озонских рупа обавезно обезбедити потребну засену на просторима предвиђеним за игру деце;
  - Просторе намењене деци до 7 година обрадити еластичним засторима и опремити атестираним реквизитима, који морају бити атрактивни и лаки за одржавање;
  - Не користити изразито алергене врсте, биљке са трновима и отровним плодовима, као и оне које у периоду опадања плодова много прљају простор (дуд и сл.);
  - Користити врсте које лучше фитонциде и побољшавају биолошку вредност ваздуха;
  - По нормативима величина школског дворишта ван центра града треба да буде 10-15 м² по ученику. У густом ткиву блоковске изградње оптимална површина по ученику може да буде мање од 4 м². У вртићима за децу предшколског узраста треба предвидети најмање 15 м² по детету.
5. Зелене површине око објеката за спорт и рекреацију
- Не користити изразито алергене врсте, врсте са крупним плодовима и оне које у периоду опадања лишћа и плодова много прљају простор;
  - Користити врсте које лучше фитонциде и побољшавају биолошку вредност ваздуха;
  - У зависности од расположивих слободних површина, предвидети што више заштитне масиве.

Зеленило на грађевинском земљишту за остале намене и садржаје

1. Зелене површине у зонама колективног становања

Блоковско зеленило јесте уређена зелена површина која најчешће садржи парковски уређен простор за миран одмор, дечја игралишта и простор за игру. Планира се задржавање и унапређење стања и квалитета ових зелених површина. Приликом пројектовања водити рачуна о избору врста, осунчаности, положају дрвећа у односу на објекте и инсталације, избору мобилијара, функционалности пешачких стаза и платоа и избору застора. При изградњи нових стамбених објеката зеленило треба да чини мин 20% укупне површине парцеле.

Пешачке комуникације, стазе и алеје на територији стамбеног блока пројектују се водећи рачуна о најкраћим правцима ка главним садржајима. У зависности од интензитета коришћења њихова ширина се димензионише од 1,5 до 3м. У блоковском зеленилу дозвољена је изградња и реконструкција стаза, изградња и реконструкција дечјих игралишта, подизање и реконструкција вртно-архитектонских елемената, реконструкција цветњака, нова садња. Забрањена је сеча стабала, осим ако нису детерминисане као инвазивне врсте. Постојеће зелене површине неопходно је задржати, очувати и унапредити, било да се ради о целинама, деловима зелених површина или појединачним квалитетним стаблима.

2. Зелене површине око кућа за индивидуално становање

Без обзира на разноликост по квалитету и декоративно-естетској вредности, све заједно заузимају значајно место у целокупном фонду градског зеленила. Едуковањем, разним облицима такмичења за најлепше уређене окућнице и доделом адекватних награда у виду садног материјала, ове површине могу добити нови изглед и постати значајан чинилац у стварању хуманијих и лепших амбијенталних целина града.

Основна правила:

- У зонама са кућама за индивидуално становање, простор између регулационе и грађевинске линије треба да буде слободан и озелењен. За ограђивање се препоручује жива ограда, нарочито у улицама које због ширине немају дрворед.
- У старим насељима, где су зграде углавном постављене на регулационој линији, на зеленим површинама између кућа, на простору према улици, могу се садити врсте из категорије ниског или средњевисоког дрвећа.
- У горњим деловима града, где су куће углавном произвољно повучене од уличне линије, добро организованим зеленим површинама са живим оградама, улицама се може дати нов, карактеристичан изглед. Улице могу да буде препознатљиве по одређеној врсти дрвећа, шибља, пузавица или цветница.

3. Зелене површине пословних, производних и индустријских комплекса

- При изградњи нових пословних, производних и индустријских објеката зеленило треба да чини 20% укупне површине фабричког комплекса, од чега се ободно зеленило ка другој суседној намени организује као заштитно зеленило;

- Добро компонованим односом унутрашњег и заштитног зеленила, тежити ка што већој заштити околине од штетних утицаја и загађења у току производње (гасови, дим, прашина), стварању повољног микроклимата и заштити од доминантних ветрова и буке и стварању противпожарних зелених препрека;
- Стварањем архитектонско-урбанистичке композиције целокупне локације могу се формирати наменски слободни простори за краћи одмор, освежење и спорт како у унутрашњем тако и у заштитном зеленилу.

4. Заштитно зеленило (зеленило дуж речних токова, зеленило дуж саобраћајница и др).

- Заштитно зеленило представља озелењени простор који има улогу заштите становништва, насеља или појединих њених делова од штетног утицаја издувних гасова, буке моторних возила и ерозије земљишта, заштиту саобраћајница од удара ветра и наноса снега као и улогу визуелне заштите, заштитно зеленило уз водно земљиште и дуж јаруга.
- Садњу обављати у складу с прописаним условима из поглавља о заштити из овог плана, као и уз претходне услове надлежних ЈП и ЈКП;
- Све слободне површине искористити за подизање заштитног зеленила;
- Приликом подизања новог заштитног зеленила избор врста треба да је ускладу са условима станишта, а начин садње треба прилагодити примарној функцији истог;
- Препоручује се формирање вишефункционалних заштитних појасева од вишеродног и вишепратног појаса зеленила у контактним зонама становања, радних зона;
- Максимално сачувати природни амбијент, а пажљивим интервенцијама у зонама уз обале учинити доступним и пријатним местом за пасивни одмор и активну рекреацију;
- Дуж речних токова изборе врста прилагодити конкретним амбијенталним целинама како би се максимално нагласили ефекти водених огледала и на пажљиво одабраним местима нагласити садњом појединачних стабала жалосних врба;
- У заштитном зеленилу је дозвољено формирање парк-шума, аквапаркова, излетишта, рекреативних површина и сл.

5. Ванградски зелени објекти пејзажне вредности

- Ванградско зеленило, а нарочито шумске масиве, третирају као "плућа града" и резервоаре чистог ваздуха, на којима је само

добро осмишљеним обликовањем и садњом могуће створити вреднији пејзаж;

- Планирати подизање нових шумских површина и дефинисати приоритетне површине за пошумљавање (терени са великим нагибима, еродирани површине, потенцијална клизишта, позиције ветрозаштитних појасева, повезивање одвојених шумских комплекса, туристички локалитети);
- Обезбедити мозаичност руралног предела очувањем пољопривредне, еколошке, рекреативне и пејзажно-естетске функције ораница, башта, воћњака и травнатих површина у рубној зони насеља;
- Све интервенције са циљем привођења новој намени (претварање у шума-паркове, просторе за активан и пасиван одмор) морају бити уз очување постојећег фонда зеленила и сачувану стабилност терена.

3.1.5. ПРАВИЛА ПАРЦЕЛАЦИЈЕ

Парцелација и препарцелација, односно деоба или укрупњавање грађевинских парцела у границама плана, планирана је у циљу формирања грађевинских парцела оптималних величина, облика и површина за грађење објеката одређене врсте и намене, у складу са наменом и утврђеним начином коришћења простора, правилима грађења и техничким прописима као и потребама обезбеђења саобраћајних и других инфраструктурних коридора.

Правила парцелације и препарцелације дају се различито у односу на то да ли на предметном терену има изграђених објеката који се користе и као такви се и задржавају, или се планира нова изградња, било да се постојећи објекти уклањају или на терену не постоје. У том смислу, дефинисана су различита правила парцелације и препарцелације за различите типичне целине.

За све парцеле на подручју овог плана важе следећа правила:

- формирање грађевинских парцела вршити у складу са важећим законом, уз поштовање правила парцелације и препарцелације овог плана,
- катастарске или затечене парцеле које се, као такве, у тренутку израде овог плана већ користе, и овим планом се само преузимају, а које су мање од дозвољеног прописаног минимума у погледу површине и ширине, може се вршити њихово спајање у циљу формирања грађевинских парцела, под условом да се испуне други параметри прописани правилима грађења.

- свака новоформирана парцела, мора да има директну везу са јавном саобраћајном површином.

3.1.5.1. Парцеле у оквиру грађевинског земљишта за јавне објекте и комплексе

Парцеле јавних саобраћајница су дефинисане регулационим линијама и границама између различитих типичних целина поделом на зоне. Правила за формирање парцела јавних служби и осталих јавних намена ускладити са параметрима за поједину намену који су приказани за сваку појединачну урбану зону.

3.1.5.2. Парцеле у оквиру грађевинског земљишта за остале намене

Основни принцип који је потребно поштовати приликом формирања парцела осталих намена је да се сва неопходна заштита (заштитна удаљености од суседа, појасеви санитарне заштите и сл.) мора обавити унутар саме грађевинске парцеле, као и да се потребе за паркирањем морају решавати искључиво унутар комплекса, односно парцеле. За парцеле у оквиру осталог грађевинског земљишта важе следећа правила:

3.1.5.3. Становање

- Најмања површина грађевинске парцеле износи 200м² за објекте у прекинутом и непрекинутом низу, односно 300м² за слободностојеће објекте и 400м² за двојне објекте (2x200м²), у складу са општим правилима изградње објеката;
- Најмања ширина фронта грађевинске парцеле за објекте у непрекинутом низу износи 5,0м, за објекте у прекинутом низу – 8,0м, а за слободностојеће објекте – 10,0м, двојних објеката 16,0м (два по 8,0м) у складу са општим правилима изградње објеката и биће прецизиране за сваки тип изградње;
- Дозвољено је укрупњавање парцела спајањем две или више парцела. Укрупњавање грађевинске парцеле у том случају утврђује се пројектом препарцелације;
- Спајањем парцела важећа правила изградње за планирану намену и целину се не могу мењати, а капацитет се одређује према новој површини;
- Подела постојеће парцеле на две или више мањих парцела се врши у оквиру граница парцеле. Таквом поделом не могу се формирати парцеле које су субстандардне у погледу величине;
- Препарцелацијом две или више постојећих парцела могу се формирати две или више нових грађевинских парцела.

3.1.5.4. Делатности

Постојеће комплексе производних делатности могуће је проширити или поделити на више грађевинских парцела, са циљем раздвајања појединих технолошких целина или формирања посебних производних комплекса. Комерцијалне зоне на територији Плана парцелисати у складу са потребама појединих инвеститора, пројектом парцелације и препарцелације, у складу са Законом о планирању и изградњи ("Службени гласник Републике Србије", број 72/09, 81/09-исправка, 64/10-УС, 24/11, 121/12, 42/13, 50/13, 98/13, 132/14 и 145/14). Подела је могућа под условом да свака грађевинска парцела задовољава услове дате овим планом.

Ближи услови којима се дефинише грађевинска парцела као најмања јединица на којој се може градити биће прописани у Плановима генералне регулације.

3.1.6. ПРАВИЛА РЕГУЛАЦИЈЕ

3.1.6.1. Регулациона линија

Регулациона линија ће бити дефинисана плановима нижег реда.

3.1.6.2. Грађевинска линија

Грађевинска линија се утврђује у односу на регулациону линију. Објекат се поставља предњом фасадом на грађевинску линију.

Објекти који прелазе планом одређене грађевинске линије у тренутку израде Плана, могу се само санитарно одржавати, што подразумева грађевинске активности које не смеју резултирати повећањем габарита, спратности, висине или површине постојећег објекта. Све остале грађевинске активности на оваквој парцели свде се на прилагођавање планираној регулацији, у циљу постављања постојећег објекта на планирану грађевинску линију или његово уклањање, што ће бити процена инвеститора.

Простор за изградњу подземних етажа дефинисан је грађевинском линијом и границама парцеле, при чему је обавезна израда елабората Мере техничке заштите околних објеката од обрушавања.

Грађевинска линија ће бити дефинисана плановима нижег реда.

3.1.6.3. Висинска регулација

Висинска регулација одређена је спратношћу објеката (П+n). Спратност објекта представља број надземних етажа. Дозвољена је изградња подземних етажа, при чему се гараже, оставе и технолошки простори не рачунају у површине корисних етажа.

3.1.7. ГЕНЕРАЛНА УРБАНИСТИЧКА РЕШЕЊА И ОПШТИ УСЛОВИ ЗА

ИЗГРАДЊУ САОБРАЋАЈНЕ И КОМУНАЛНЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ

3.1.7.1. ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗГРАДЊУ САОБРАЋАЈНЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ

Саобраћај и саобраћајне површине

Циљеви

На основу анализе постојећег стања, као и планираног и очекиваног просторног и друштвено-економског развоја, циљеви које саобраћајни систем у оквиру Плана треба да задовољи су следећи:

- ефикасно повезивање основне градске уличне мреже са мрежом државних путева првог и другог реда;
- развој основне уличне мреже у смислу праћења просторног развоја насеља уз оптимално поштовање постојећих парцелација и регулације;
- обнављање и реконструкција постојеће саобраћајне мреже, што има за циљ повећање нивоа безбедности и квалитета превоза;
- организација постојеће и планиране уличне мреже са циљем измештања теретног и транзитног саобраћаја из централне градске зоне.

Основе концепта

При формирању планског концепта решења усвојена је мрежа прстенасто-радијалног типа, категорисана према планираној намени и функционалним захтевима.

Приликом израде саобраћајне мреже коришћена је Саобраћајна студија Врања, која је урађена 2009. године од стране Енергопројекта Београд, за потребе израде претходног ГУП-а Врања, и већим делом је уграђена у саобраћајно решење.

На основу овога су формиране три основне зоне око градског језгра, које треба опслужити адекватном саобраћајном мрежом и које су изводним правцима одговарајућег ранга повезане на спољно окружење:

- прву централну зону, чини градски центар са пешачком зоном
- следећа зона је уже градско језгро оивичено ГС другог реда
- трећу зону чини шири простор око градског подручја обухваћен примарним обилазним прстеном, одакле се изводним правцима првог реда остварује веза са Државним путем IA реда A1 -Аутопутем (E-75) на јужној страни, а са изводима нешто нижег ранга са осталим окружењем.

Градске саобраћајнице првог реда обухватају:

- Примарни /спољни/ прстен око ширег градског подручја, који обухвата: Улицу париске комуне, Булевар АВНОЈ-а, део

Улице колубарска, где се прстен прекида. Нова деоница креће од Улице Светозара Милетића и новом деоницом обилазно око градског подручја, користећи део Улице Петра Лековића до Трга Војске Југославије;

- Изводне правце првог реда од овог прстена ка спољном окружењу и то коридорима улица: маричка, радничка, пролетерских бригада и косовска;
- Обилазницу, која на југозападној страни повезује /у истом рангу/ изводне правце од Косовске до Пролетерских бригада /деоница 1/ и на југоисточној страни изводне правце од Пролетерских Бригада до Радничке улице /деоница 2/;

Градске саобраћајнице другог реда обухватају:

- Саобраћајнице унутар примарног прстена, од којих један део формира ужи прстен око градског језгра: део Улице Моше Пијаде, Јована Хаџивасиљевића, део Симе Погачаревића, Улица мишарска, део косовске улице, Улица јужноморавска и Васе Смајевића, цетињска, народних хероја, Улица Краља Милана, Вука Караџића, дубровачка, Улица Краљевића Марка, Боре Станковића, дунавска и Ј.Ј.Лунге до укрштаја са Улицом Моше Пијаде.
- Саобраћајнице унутар примарног спољњег прстена: Улица француска, новом деоницом од Улице пролетерских бригада до Улице косовске, део улице косовска, Улица Благоја Паровића, где се прстен прекида. Нова деоница креће новопланираном улицом од Улице кајмакчаланске до маричке, Улица ситничка, део Улице омладинских бригада и Улице 11. конгреса.
- Везе између ова два прстена: део Улице хиландарске, Улица омладинских бригада, део Улице Краља Стефана Првовенчаног, партизански пут, део Улице Симе Погачаревића, Виктора Бубња, део косовске, Пере Мачкатовца, фрушкогорска и део Улице цетињска.
- Према графичком прилогу, примарни спољни и ужи секундарни прстен, превезани су саобраћајницама у рангу ГС другог реда: део Улице хиландарске, Улица омладинских бригада, део Улице Краља Стефана Првовенчаног, партизански пут, део Улице Симе Погачаревића, Виктора Бубња, део косовске, фрушкогорска и део Улице цетињска,
- Изводне правце другог реда према спољном окружењу, који представљају наставак наведених веза између ова два прстена, као и

- Везне полупрстенове /према графичким прилозима/;
- Сабирне и приступне везе, као допуну ове мреже саобраћајница.

Планирана категоризација омогућава одвођење теретног и јачег моторног саобраћаја ободно око ужег и ширег градског подручја, чиме је првенствено заштићено најуже градско језгро, кога чини пешачка зона у делу Улице Краља Стефана Првовенчаног и саобраћајнице приступно снабдевачког карактера: Иве Лоле Рибара, карађорђева, Кнеза Милоша.

Кроз подручје обухваћено границом плана пролази:

- деоница државног пута IA реда A1, у дужини $L= 1,12 \text{ km}$, од **стационаже км 543.725 (924+585)** до **стационаже км 544.845 (925+639)**.

Прикључак на нову трасу државног пута IA реда A1 која иде обилазно око Врања, налази се на новој денивелисаној петљи „Врање“ на стационачи око км 920+313 (**Деоница 1919 Д**, чвор **195-158**, стационача **км 539.497 (петља Врање)**).

Са ње се саобраћај дистрибуира према утврђеној расподели улазно излазних токова Маричком и Радничком улицом, као изводним правцима првог реда.

Резервише се простор за коридор Аутопута A1 (E-75) према Уредби о утврђивању просторног плана подручја инфраструктурног коридора Ниш - граница Републике Македоније и Уредби о Изменама и допунама уредбе о утврђивању просторног плана подручја инфраструктурног коридора Ниш - граница Републике Македоније. Ширина коридора износи 700 m. Обухвата трајно заузимање земљишта Аутопута ширине око 70 m са обостраним заштитним појасом укупне ширине 630 m (непосредни појас заштите 150m и шири појас заштите 480m).

се на чвору

Кроз подручје обухваћено границом плана пролазе и:

- деоница државног пута IIА реда бр. 258, укупне дужине $L= 7,767 \text{ km}$, **део деонице 25808 чвор 25805-25806**, стационача **78.784 (веза са A1)** у дужину $L= 2,761 \text{ km}$, **деоница 25809 чвор 25806-25807** Врање (веза са A1)-*петља Врање југ*, стационача **81.019**) у дужини од $L=2,235\text{km}$ и **део деоница 25810 чвор 25807-25808** стационача **90.009** (Давидовац-веза са 233) у дужини од $L= 2,506 \text{ km}$;
- деоница државног пута IIА реда бр. 227, укупне дужине од $L=6,270 \text{ km}$, **део деоница 22706 чвор 22705-25807**, стационача **73.689**

(*Власе-Врање југ петља*) у дужини $L= 5,257 \text{ km}$ и **део деоница 22707 чвор 25807-22706**, стационача **109.273**. (*петља Врање југ-Доњи Стајевац*) у дужини $L=1,013\text{km}$.

Деоница државни пут IIА реда број 258 се укршта са деоницом државни пут IIА реда број 227 на стационачи км 81.019.

Пролазеће деонице државног пута IIА реда број 227 и државног пута IIА реда број 258, које нису обухваћене новим аутопутним коридором, постају део алтернативног путног правца коридору Аутопута A1 (E75).

Државни пут IIА реда број 258 је након изградње Аутопута E75 постала градска магистрала са карактеристикама брзо проточне саобраћајнице у оквиру примарне градске мреже и његова основна функција је пријем саобраћаја са попречних путних праваца и усмеравање на аутопут преко најближих петљи и обезбеђивање алтернативног саобраћајног правца у инфраструктурном коридору, ради омогућавања обављања дела саобраћаја на овом правцу без наплате путарине.

У коридору Аутопута E-75, деоница Ниш - граница Републике Македоније и у оквиру подручја обухваћено границом плана, предвиђено је паркиралиште и то:

- планирана самостална обострана смакнута паркиралишта "Врање", десно (око км 925+450) и лево (ван границе плана) (око км 926+000).

Паркиралишта са паркинзима површине 1,5-5 ha имају основну функцију обезбеђења сигурног и комфорног путовања, у првом реду одмора и допунску функцију промоције туризма у окружењу.

За обезбеђење затвореног система наплате путарине предвиђена су чеона наплатна места (ЧНМ) на аутопуту E-75, деоница Ниш - граница Републике Македоније, као и бочно уливно-изливне наплатне станице – БНС. На улазу у Граду Врању изграђен је БНС систем електронски вид наплате путарине.

Железнички саобраћај

Очекивани привредни регионални развој дуж Коридора 10, условиће и развој делатности чији је производ роба као масовни терет за даљински транспорт, што захтева пратеће садржаје за интегрални контејнерски транспорт.

Концепт планираног развоја железничког саобраћаја за подручје Врања, разматран је у склопу изузетно лоших карактеристика постојећег стања и оптимистички планираног развоја брзих пруга са брзинама преко 200 км/h са пратећим објектима и садржајима.

Просторним планом Републике Србије од 2010. до 2020. године (Сл. гласник РС, бр. 88/10) утврђена је пруга за велике брзине на правцу Ниш-Прешево-

граница Републике Македоније (Е-85) и њено повезивање са планираним пругама за велике брзине Ниш-Димитровград-граница Бугарске (Е-70), Ниш-Београд (Е-85 и Е-70), Београд-Нови Сад-Суботица-граница Мађарске (Е-85) и Београд-Шид-граница Хрватске које су све у саставу коридора "10", као и са планираном пругом за велике брзине Београд-Панчево-граница Румуније (Е-66).

На основу услова "Инфраструктура железнице Србије" ад, добијених у току израде Просторног плана Града Врање (Службени гласник града Врања, бр 18/18) задржава се траса постојеће магистралне једноколосечне електрифициране пруге Е70/Е85: Београд- Младеновац–Лапово-Ниш-Прешево–државна граница(Табановци), за јавни путнички и теретни железнички саобраћај, као и постојећа железничка станице Врање отворена за путнички и теретни саобраћај, на истој локацији, са свим инфраструктурним капацитетима и индустријским колосецима за "Симпо".

На основу развојних планова "Инфраструктура железнице Србије" ад, планира се следеће

-Израда техничке документације за реконструкцију и модернизацију постојеће једноколосечне пруге Ниш-Прешево-државна граница. Израђена је студија: „Модернизација железничке пруге Трупале (Ниш)-Прешево-граница са Македонијом”. Тренутно се разматрају предложене варијанте модернизације пруге, при чему је најприхватљивије решење које обухвата капитални ремонт целе пруге са повећањем максималне брзине без промене трасе, без промене нивелете пруге и без промене постојећег пружног појаса.

-Реконструкција и модернизација железничке пруге са изградњом другог колосека на деоници Ниш-Прешево-Државна граница, тако да она у будућности постане двоколосечна електрифицирана железничка пруга. Саобраћајни институт СРП је 2000. године израдио Генерални пројекат модернизације магистралне пруге Е-85 Суботица-Београд-Ниш-Прешево-граница БЈП Македоније за брзине од 200 km/h, деоница Ниш-граница БЈР Македоније. Пројектом је предвиђена изградња другог колосека по новој траси, а дужина ове деонице је 156 км, што је предвиђено и Стратегијом развоја железничког, друмског, воденог, ваздушног и интермодалног транспорта у РС 2008-2015. године. Положај коридора двоколосечне пруге, је инфраструктурни објекат за даљу будућност, који углавном прати коридор постојеће пруге уз мања одступања ради исправљања радијуса кривина. Постојећа железничка станица Врање је предвиђена за реконструкцију у станицу за теретни саобраћај, при чему би се доградила нова станица предвиђена за пријем и отпрему путника.

Пролазећа једноколосечна пруга кроз Врање је са израженим заосталим технолошким карактеристикама и захтева хитне мере интервенције, као и пратећа железничка станица, на којој је неопходно извршити реконструкцију, у складу са новим захтевима реконструисати у станицу за теретни саобраћај и доградити новом станицом за путнички саобраћај.

У погледу задовољења техничко технолошких услова, нова железничка станица мора имати савремено уређен путнички и робни терминал са свим пратећим садржајима, као и прописану дужину колосека и перона за међународне и домаће даљинске возове, што ће се дефинисати даљом детаљном разрадом.

Према Уредби о утврђивању Просторног плана подручја инфраструктурног коридора Ниш-граница Републике Македоније планирана је двоколосечна електрифицирана пруга за велике брзине Е-85. Простор за коридор пруге за велике брзине Е-85 укупне је ширине 250м, траса пруге у ширини око 35м са обостраним (непосредним и ширим) заштитним појасом укупне ширине 215м:

- трајно заузимање земљишта за пругу за велике брзине ширине 35 м, уз додатне површине за станице и друге садржаје;
- непосредни појас заштите пруге за велике брзине је 100м;
- шири појас заштите пруге за велике брзине је 115м.

Ширина заштитних појаса дата је оквирно и биће коначно утврђена разрадом планских решења на нивоу регулационог плана.

На основу Услови „Инфраструктура железнице Србије“ добијених у току израде Просторног плана Града Врања дефинисани су:

- пружни појас је земљишни појас са обе стране пруге, у ширини од 8м, у насељеном бм, рачунајући од осе крајњих колосека, земљиште испод пруге и и ваздушни простор у висини од 14м;
- инфраструктурни појас је земљишни појас са обе стране пруге, у ширини од 25м, рачунајући од осе крајњих колосека;
- заштитни пружни појас је земљишни појас са обе стране пруге, у ширини од 100м, рачунајући од осе крајњих колосека.

У заштитном пружном појасу пруге се може планирати паралелно вођење трасе: оптичких и других каблова, електричних водова ниског напона, водовода, канализације и других цевовода, али не ближе од 8м рачунајући од осе крајњих колосека, тачније ван границе железничког земљишта.

Положај коридора пруге за велике брзине је дат оријентационо, док ће коначни положај бити

дефинисан по верификацији техничке документације.

Правила уређивања заштитних појасева инфраструктурних система

На основу Уредбе о утврђивању Просторног плана подручја инфраструктурног коридора Ниш-граница Републике Македоније даје се следећи режим коришћења простора у заштитним појасима магистралних инфраструктурних система у инфраструктурном коридору и то:

- непосредном појасу заштите – успоставља се режим строго контролисаног коришћење простора, којим се:
  - у начелу не дозвољава изградња нових и реконструкција постојећих објеката, изузев оних које су у функцији аутопута, пруге велике брзине, а простор ван насеља се може користити као шумско и пољопривредно земљиште, и
  - у начелу не дозвољава изградња нових и реконструкција постојећих објеката и подизање трајних засада у непосредном појасу заштите магистралног оптичког кабла;
- ширем појасу заштите - успоставља се режим контролисаног коришћења простора, којим се дозвољава развој постојећих и нових активности које нису у колизији са функционалним и техничким захтевима планираних магистралних инфраструктурних система.

Јавни превоз

Друмски саобраћај остаје носилац јавног превоза путника и у планском периоду. Линеје јавног путничког превоза се могу реализовати аутобусима, минибусевима, комби возилима и слично, у складу са саобраћајним захтевима и потребама, а у обзир долази и организован „приватни” сектор, у складу са важећом законском регулативом из области јавног превоза путника у друмском саобраћају.

Развој овог вида саобраћаја потребно је усмерити ка:

- изградња нове аутобуске станице на локацији која је планирана Генералним урбанистичким планом;
- реконструкцији и модернизацији постојеће главне аутобуске станице имајући у виду да тренутно задовољава локацијски и по капацитету;
- давању приоритета овом виду саобраћаја у односу на индивидуални, поготово у централним зонама насеља;

- формирању аутобуских стајалишта на отвореним путним правцима у облику ниша, како би се повећала безбедност путника при уласку и изласку из возила;
- усаглашавању редова војње градског саобраћаја са приградским.

Осим постојећег аутопревозника "Јединство-Кавим" из Врања очекује се веће учешће приватних компанија у обављању ове делатности, што ће у многоме одредити расподелу транспортног рада, зависно од њиховог броја и ангажовања.

План линија јавног превоза базиран је на постојећој мрежи и усклађен је са планом категорисане мреже. По реализацији планиране градске мреже, предлаже се укидање постојећих линија са деоница у најужем подручју и измештање на најближу обилазну саобраћајницу, а у радијусу утицаја до 150м /пешачка дистанца/. Такође, етапност реализације линија јавног превоза, усклађена је са етапношћу комплетне путне мреже.

Аутобуска стајалишта на државним путевима радити у складу са условима ЈП „Путеви Србије“.

Пешачки саобраћај

Просторни размештај већине јавних функција у Врању је у изохрони пешачења до 30 минута. Овај вид саобраћаја је потребно подстрекивати из многобројних разлога (смањење гужве на улицама, нема проблема паркирања, нема емисије штетних гасова, повољан утицај на организам и слично), али је потребно омогућити и његов несметан развој.

Због тога је потребно извршити побољшање и унапређење услова за кретање пешака ослобађањем јавног простора од паркираних аутомобила и планским размештајем уличних садржаја (киоска, летњих башти, уличних тезги и др.). Такође, је потребно предузети акције којима ће се јавне површине учинити привлачним и пре свега безбедним, али и прилагођеним за особе са специфичним потребама.

Саобраћајнице у склопу основне уличне мреже обавезно морају поседовати тротоаре минималне ширине 1,5м. Пешачке стазе је потребно трасирати у централној градској и околним насељским зонама, тако да повезују јавне садржаје којима гравитира највећи број грађана. Положај тротоара (пешачких стаза), њихова димензија и урбана опрема која се дуж њих поставља треба да обезбеди пуну физичку заштиту пешака од осталих учесника у саобраћају. Због повећања безбедности одвијања пешачког саобраћаја потребно је применити разноврсне мере, од којих су неке већ поменуте, а које обухватају и следеће:

- јасно, физичко раздвајање различитих видова саобраћаја уз измештање теретног и транзитног

саобраћаја из зона са најинтензивнијим пешачким саобраћајем;

- обезбеђивање континуалних тротоара одговарајућих ширина;
- изградња семафоризованих пешачких прелаза у зонама пословања, као и становања са интензивним пешачким токовима на сваких 150-200 м;
- постављање заштитних ограда на тротоарима у зонама интензивног прелажења преко улице (школе, вртићи, Дом здравља, аутобуска станица итд.);
- изградња денivelисаних пешачких прелаза преко најфреквентнијих саобраћајница.

Стационарни саобраћај

Проблем паркирања је најизразитији у централној градској зони. Један аспект проблема је непостојање довољно слободних површина намењених паркирању, док се са друге стране не поштују саобраћајни прописи који се тичу паркирања и на тај начин отежава одвијање саобраћаја.

Планирају се нове локације паркинг гаража и паркиралишта. Могућа је доградња још једног нивоа на постојећој паркинг гаражи код хотела Врање и Трга братства и јединства. Планира се изградња паркиралишта на локацијама: код Бујковске пијаце уз Улице македонска и Цара Душана, паркинг уз Улицу Бора Станковић и Трга братства и јединства. Могуће, је боље искоришћење паркинга код спортског центра по принципу режимско-временски двопаменско због тренутно слабе искоришћености. Препоручује се изградња подземне паркинг гараже на месту садашњег паркинга код Дома културе у Улици 29. новембра.

Паркирање – потребе за паркирањем, како у функцији појединих намена тако и за јавну употребу, утврђују се уз примену урбанистичких норматива за паркирање, а на основу конкретне намене простора и његове припадности зони одговарајућег коефицијента приступачности.

Паркирање у функцији стамбених, комерцијалних и других садржаја треба решавати на припадајућој парцели, а за јавну употребу на уређеним отвореним паркинг површинама и јавним гаражама. Паркирање у уличним профилима треба постепено укидати што је у зависности од динамике реализације наменских и јавних паркинг површина. Ослобођене површине треба препуштати развоју пешачког и бициклистичког саобраћаја.

Систематско и потпуно регулисање паркирања у свим деловима града великих густина становања подразумева изградњу:

– вануличних паркиралишта, паркинга и гаража у складу са важећим нормативима и стандардима прописаним за ту врсту објеката;

– код избора типа надземне гараже (отворена или затворена) узети у обзир квалитет ваздуха околног простора и намене у непосредном окружењу; и
– надземне гараже не планирати у близини дечијих установа, школа, здравствених станица, унутрашњим двориштима компактних блокова и сл.

Табела 10: Нормативи за паркирање за поједине намене

Врста садржаја	Потребан број паркинг места
СТАНОВАЊЕ (колективно)	1-1,2 ПМ/ 1 стамбена јединица
СТАНОВАЊЕ (индивидуално)	1 ПМ/ 1 стан
ИНДУСТРИЈА И СКЛАДИШТА	0,25 - 0,30 ПМ по запосленом
ПОСЛОВАЊЕ (администрација)	10 ПМ /1000 м ²
ШКОЛЕ	0,25 - 0,35 ПМ по запосленом
ТРГОВИНА	20 - 40 ПМ/ 1000 м ² корисне површине
ПОШТА, БАНКА	20 - 30 ПМ/ 1000 м ² корисне површине
ХОТЕЛ	50 ПМ/ 100 соба
УГОСТИТЕЉСТВО	25 - 30 ПМ/ 1000 м ² корисне површине
СПОРТСКИ ОБЈЕКТИ	0,30 ПМ по гледаоцу
ДОМ ЗДРАВЉА (СТАЦИОНАР)	25 ПМ/ 1000 м ² корисне површине

У градском језгру планира се повећање приступачности централном језгру побољшањем јавног градског саобраћаја, изградњом јавних гаража, смањењем дефицита паркирања и даљим умиривањем моторног саобраћаја ради стварања пријатнијег пешачког и социјалног амбијента и смањења саобраћајног оптерећења.

Станице за погонско гориво

Станице за погонско гориво на аутопуту су обавезни пратећи садржаји у коридору аутопута и представљају пунктове мање и средње величине, претежно са специјализованим саобраћајним садржајима за снабдевање погонским горивом, прибором и резервним деловима, за пружање услуга оправке возила, прања возила и друго, уз одговарајуће задовољавање потреба (предах, узимање хране, куповина и сл.), у току краћег и средњег задржавања путника, са могућношћу дужег

задржавања у случају озбиљније оправке возила и пешачке везе бензинске станице са паркиралиштем или мотелом. Станице за погонско гориво могу бити самостални објекти или у склопу мотела, површине од 1,5 до 3 ha.

На основу Уредбе о изменама и допунама просторног плана инфраструктурног коридора Ниш - граница Републике Македоније уз Државни пут IА реда број А1- Аутопут А1 (Е-75), државна граница са Мађарском (гранични прелаз Хоргош) - Нови Сад - Београд - Ниш - Врање - граница са Македонијом (гранични прелаз Прешево) планирана је самостална обострано смакнута бензинска станица "Врање 2" (десно, око km 919+196 и лево, око km 918+500). У оквиру подручја Плана налази се бензинска станица "Врање 2" (десно, око km 919+196).

У градском подручју задржавају се све постојеће локације станица за снабдевање горивом, осим једне локације која се укуда, а то је угао Улица партизанска и Иве Цанкара.

Локације за нове објекте за снабдевање горивом потребно је утврдити у складу са противпожарним прописима и условима које одређују надлежни органи у области саобраћаја, екологије, водопривреде и санитарне заштите. За сваку локацију потребно је урадити елаборат који садржи анализу утицаја на безбедност и функцију саобраћаја, загађење ваздуха, воде и земљишта, појаву буке и вибрација, као и мере које треба предузети за спречавање и смањење штетних утицаја.

3.1.7.2. ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗГРАДЊУ КОМУНАЛНЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ

3.1.7.2.1. Хидротехничка инфраструктура

Водовод

- Град Врање има врло повољан хидрографски положај и конфигурацију терена која утиче на решавање питања како снабдевања водом тако и одвођења фекалних и атмосферских отпадних вода,
- Водоводни и канализациони систем у граду је углавном изграђен и у складу је са потребама града,
- Дотрајалост подземних инсталација водоводног и канализационог система узрокује повремене проблеме при експлоатацији и захтева реконструкцију,
- Водоводни систем је део регионалног система водоснабдевања који тренутно снабдева град Врање, Врањску Бању и неколико села на подручју поред реке Јужне Мораве, али је планирано проширење

система на суседну општину Бујановац и насељена места између Врања и Бујановца,

- Канализациони систем одвођења отпадних вода је сепаратног типа, фекална канализација је одвојена од атмосферске,
- Евиденција о стању изграђености подземне инфраструктуре (катастар подземних инсталација) постоји код Републичке службе за катастар непокретности и Јавног предузећа „Водовод“ у Врању, али не у потпуности. Неопходно је ажурирање тог катастра и његова дигитализација,
- Развој хидротехничке инфраструктуре зависиће у потпуности од развоја града Врања као и његове индустрије која због своје специфичности троши велике количине чисте воде у процесу производње и испушта их загађене у природне реципијенте.

Постојеће стање водоводне мреже

Постојеће стање водоводне мреже и система водоснабдевања (главног доводног колектора) је тренутно на задовољавајућем нивоу. Проширењем граница ГУП-а нарочито у правцу југозапада стварају се услови за формирање нових насеља па самим тим и проширење водоводне мреже. Из тог разлога је потребно извршити проширење главног колектора довода воде као и постојеће фабрике воде преко које се тренутно Град снабдева. Секундарна мрежа, односно стање објеката на њој је изграђена од АЦ цеви (азбест цементних цеви) које је потребно заменити због даље забране употребе истих и дотрајалости.

Постојећи систем за снабдевање водом града Врања састоји се од следећих водопривредних и комуналних објеката:

- Седам изворишта подземних вода из којих се Врање снабдевало водом за пиће до 2005. године, тј. до пуштања у рад система за водоснабдевање из акумулације „Првонек“. Данас се одржавају два изворишта: 1 и ба;
- Акумулација „Првонек“ на Бањској реци из које се Врање снабдева водом од 11.10.2005. године;
- Магистрални цевоводи $\phi 800\text{mm}$ и $\phi 600\text{mm}$ сирове и чисте воде у дужини од 22km;
- Постројење за припрему питке воде „Кумаревска чука“ у чијем је саставу и резервоар питке воде запремине 4500m^3 ;
- Резервоари прве висинске зоне водоснабдевања „Сараина“ и „Черенац“ и два резервоара друге висинске зоне „Пошка“ и „Јеврем бунар“ са пумпном станицом „Сараина“;

- Примарна и секундарна водоводна мрежа су укупне дужине 258,00км, а од тога је 171,00км од азбестних цеви.

У наредном периоду планира се: формирање треће висинске зоне водоснабдевања града Врања, што подразумева изградњу црпних станица, резервоара, главних водова и секундарне мреже, реконструкција постојеће азбестцементне мреже заменом АСС-цеви полиетилен цевима одговарајућих профила.

Снабдевање водом

Изградња водовода у Врању је започета 1957.године бушењем бунара поред Јужне Мораве и изградњом основних елемената водоводног система, црпне станице, цевовода и резервоара. Основна концепција система је задржана до данас. Град је подељен у две висинске зоне, положај резервоара се није мењао али се повећавала њихова запремина.

Капитална промена у систему је настала изградњом бране Првонек и постројења за пречишћавање воде на Кумаревској чуки. Изворишта поред Јужне Мораве су престала са радом као и главна црпна станица.

Потрошачи

Тренутно се у граду Врању и околним насељима прикљученим на водоводни систем водом снабдева око 70.000 становника. Постоје и развијени индустријски капацитети који су у периоду максималне искоришћености трошили око 100 л/сек воде. Тренутно индустријски капацитети раде у смањеном обиму али су и даље врло утицајан фактор на водоснабдевање.

Годишња потрошња воде је око 6–7 милиона м³ воде. Ова количина није равномерно распоређена током године. Специфична потрошња варира од 150 л/сек у периодима најмање потрошње, до 300 л/сек у периоду највеће потрошње, тј. у летњим месецима.

Велики проблем у водоснабдевању града представља неконтролисана потрошња, заливање башти, травњака, дворишта итд. У сушним летњим периодима потрошња превазилази производњу воде. То се одражава прекидима у снабдевању водом виших делова града.

Изворишта

Од почетка изградње водовода у Врању изграђено је и уведено у систем око 60 бунара груписаних у 6 група распоређених дуж алувиона реке Јужне Мораве. Бунари су углавном плитки, дубине 8–15 м. Свака група бунара је допремала воду до главне пумпне станице одакле је, након дезинфекције, дистрибуирана до потрошача. Пумпе

су трошиле велике количине електричне енергије и зависиле су од стања електроенергетског система.

1988.године уведена је у систем водоснабдевања фабрика за пречишћавање воде која је користила воду из водотока реке Бањштице. Количина воде на водозахвату је зависила од протока у реци тако да је у сушним периодима било великих проблема у снабдевању водом.

Завршетком бране Првонек и стварањем акумулације стање у водоснабдевању се потпуно променило. Квалитет воде је неупоредиво бољи него раније, а количина прерађене воде зависи искључиво од капацитета постројења. Постројење тренутно испоручује 200 – 450 л/сек воде у зависности од потреба, а Изворишта поред Јужне Мораве су престала са радом као и главна црпна станица.

Запремина акумулације бране Првонек је око 22.000.000 м³.

Дистрибутивни систем

Водоводни систем у Врању је подељен на две висинске зоне снабдевања:

- Прва висинска зона до коте 480 мнм
- Друга висинска зона од коте 480 до 540 мнм
- Разводна мрежа је подељена на:
- Цевовод чисте воде од постројења на Кумаревској чуки до раскрснице Рашка у граду профила DN 600, дужине око 12км,
- Разводна мрежа прве висинске зоне Врања различитих профила од DN 50 до DN 400,
- Разводна мрежа друге висинске зоне Врања различитих профила од DN 50 до DN 200,
- Повратни вод за Врањску Бању DN 200,
- Напојни вод за села Ђуковац и Златокоп DN 200

Цевоводи дистрибутивног система су од различитог материјала зато што су грађени у дугом временском периоду од преко 50 година.

Од почетка изградње водовода у Врању до почетка 80-тих година прошлог века за водоводну мрежу су коришћене искључиво азбест-цементне цеви (АЦЦ) јер су биле једине на тржишту. У том периоду је изграђен највећи део водоводне мреже.

Појавом пластичних цеви прешло се на уградњу цеви од тврдог поливинил-хлорида (ПВЦ).

Последњих 10–15 година за водоводну инсталацију се користе искључиво цеви од меког полиетилена висое густине (ПЕХД).

Као најновији материјал за водоводну мрежу појавиле су се цеви од дуктилног лива али се оне

тек у последње време користе у Врању. У плану је њихова интензивнија употреба.

У протеклом периоду извршена је реконструкција цевовода сирове воде од бране Првонек до фабрике воде у дужини о 4000м, управо дуктилним цевоводом ДН800.

Укупна дужина дистрибутивне мреже града Врања и околних насеља се процењује на око 300 км.

Резервоари

За дневно изравнање потрошње воде у граду Врању користе се резервоари прве и друге висинске зоне.

- Резервоари прве висинске зоне су:
  - Резервоар Сараина, запремине 4.500 м³, на коти 500,50 мнм,
  - Резервоар Черенац, запремине 5.000 м³, на коти 502,50 мнм.
- Резервоари друге висинске зоне су:
  - Резервоар Јеврем Бунар, запремине 300 м³, на коти 545 мнм,
  - Резервоар Ћошка, запремине 1.350 м³, на коти 563 мнм.

Планирано стање

Снабдевање водом

Брана и акумулација Првонек је изграђена у горњем току реке Бањштице. Њена запремина је око 22 милиона м³. Објекат је 2005. године завршен и пуштен у функцију тако да у скорије време нема потребе за већим интервенцијама на одржавању.

Цевовод сирове воде од бране Првонек до фабрике за пречишћавање воде на Кумаревској чуки је дужине 14 км и користи се од 1988. године. Био је изграђен од азбест-цементних и челичних цеви и профила је DN 600 мм али је у протеклом периоду извршена замена свог АЦ цевовода новим дуктилним цевоводом профила ДН800. Услед дуже употребе, трасе која делимично иде коритом реке Бањштице и високог притиска долази до честих хаварија на старим челичним деоницама, па се предвиђа његова реконструкција. У току је израда пројектне документације и прибављање дозвола за градњу.

Постројење за прераду воде је такође у функцији од 1988. године а изграђено је по технологији која је у то време била актуелна. Након дуго времена непрекидног рада неопходна је његова реконструкција. Постројење је пројектовано на протицај од 550 л/сек, али никада није успело да преради више од 400 – 450 л/сек. Уколико се оствари планирано прикључење Бујановца и осталих насеља на систем, потребно је извршити проширење капацитета постројења. Планирани

капацитети реконструисаног постројења треба да буду 1000л/с.

Изворишта

Целокупна количина воде за снабдевање града Врања водом долази из акумулације Првонек. Зато су стара изворишта у алувиону реке Јужне Мораве тренутно ван функције. Међутим, у сврху одржавања алтернативног начина снабдевања водом, неопходно је извршити реанимацију и конзервирање свих постојећих бунара на овим извориштима како би се обезбедила потенцијална резерва у ванредним ситуацијама. Подручје на ком се налазе изворишта мора бити заштићено од намерног или случајног загађивања и других утицаја који могу неповољно утицати на природни састав воде на изворишту успостављањем непосредне и уже зоне санитарне заштите која не може да буде краћа од 50м од водозахватног објекта у складу са Правилником о начину одређивања и одржавања зона санитарне заштите изворишта водоснабдевања (Сл.гласник РС, бр. 92/08)

Дистрибутивни систем

Разводна мрежа у граду је грађена сукцесивно, од почетка изградње водовода. Највећи део те мреже у ширем центру града је од азбест-цементних цеви. Делимична реконструкција је извршена у улицама у којима је реконструисана и коловозна конструкција и то кроз редовни комунални програм а кредитним линијама из иностранства реконструисано је додатних 15км дистрибутивне мреже. За потпуну реконструкцију мреже је потребно много новца и времена.

Профили уличне мреже су димензионисани још крајем 50-тих година прошлог века за пројектни период 25 – 30 година унапред. Тај период је одавно прошао, а демографска ситуација у граду се драстично променила. Потребно је урадити хидраулички модел целокупне мреже и резултате моделирања ускладити са постојећим стањем. Да би се то квалитетно урадило неопходно је урадити прецизан катастар подземних инсталација, уградити велики број мерних инструмената на постојећој мрежи и прецизно дефинисати план намене површина кроз урбанистички план. За све то је потребно обезбедити довољна новчана средства, кадровски и технички опремити јавне службе и укључити све релевантне факторе у граду.

Резервоари

Садашњи резервоарски простор углавном задовољава своју хидраулички пројектовану функцију, дневно изравнање потрошње. Међутим, стање самих комора резервоара је такво да, због дугогодишње употребе, неравномерног слегања

терена и дотрајалости материјала и инсталација, је потребна реконструкција или доградња објеката.

- Резервоар I зоне Сараина, запремине 4.500 м³
Резервоар се састоји од седам спојених комора различите величине и запремине које раде истовремено. Потребно је проверити статичку стабилност и водонепропусност.

- Резервоар I зоне Черенац, запремине 5.000 м³
Резервоар тренутно није у функцији, потребно је утврдити разлоге и довести га у стање употребљивости.

- Резервоар II зоне Јеврем Бунар, запремине 300 м³

Потребна доградња и повећање запремине јер у летњим месецима не задовољава потребе за водом дела града који покрива.

- Резервоар II зоне Ћошка, запремине 1.350 м³
Састоји се од две коморе, старе од 150 м³ и нове од 1.200 м³ тако да за дужи период покрива разлике у потрошњи.

- Резервоари III зоне.

С обзиром да се у протеклом периоду покренула иницијатива и стекле могућности за изградњу III висинске зоне водоснабдевања Врања, то подразумева и детаљну анализу и пројектантски приступ у формирању зоне. Уколико се покаже оправданим, у трећој висинској зони биће изграђени нови резервоари, чија ће запремина бити мања од постојећих, а биће смештени на висинској коти од око 600мм. Прелиминарном проценом установљено је да су потребна два резервоара на локацијама које се дате у графичком прилогу. Постоји и хидрауличка могућност помоћу савремене опреме да систем III зоне функционише и без резервоара.

3.1.7.2.2. Одвођење отпадних и атмосферских вода

Постојеће стање

Постојеће стање канализационе мреже не задовољава потребе одводњавања свих градских отпадних вода. У многим деловима Града не постоји секундарна канализациона мрежа, а на постојећим објектима прихват истих је такође лош и долази до честих загушења. На постојећој мрежи која је прикључена на главне колекторе не постоји систем за пречишћавање отпадних вода. Такође отпадне воде од индустријских објеката нису посебно издвојене што представља опасност будући да се ради о хемијски загађеним отпадним водама.

Атмосферска канализациона мрежа није заступљена у свим деловима Града (изведено је неколико уличних праваца), па тиме долази до плављења градских саобраћајница и оштећења објеката као и до ометања саобраћаја.

Фекална канализација

Врање је канализацију имало и пре изградње заједничког водовода, још пре Другог светског рата. О њој нема прецизних података али су делови тих канала зиданих од камена или печене цигле још увек у употреби.

Изградња модерног система канализације у Врању је почела упоредо са изградњом водовода. Како се градио и развијао град тако се градила и градска канализација. У зависности од врсте и материјала расположивог на тржишту у различитим периодима новије историје града уграђивале су се и различите врсте цеви за фекалну канализацију. Тако су се у почетку уграђивале керамичке цеви, затим азбест-цементне, а у новије време искључиво цеви од тврдог поливинил хлорида (ПВЦ). За ревизиона окна се углавном користе префабриковани елементи од армираног бетона, иако је у протеклом периоду у Врању изграђена канализација у главној улици искључиво са шахтама од ХДПЕ материјала.

Укупна дужина уграђене фекалне канализације у Врању се процењује на око 130 км.

Садашње стање инсталација фекалне канализације је просечно. Мрежа углавном добро функционише, али се због неадекватне употребе дешавају хаварије, зачепљења и загушења. Наиме, фекална канализација је предвиђена за одвођење фекалних отпадних вода из стамбених и пословних објеката у граду, док остали чврсти и течни отпад треба другачије елиминисати. Такође, фекална канализација није предвиђена и димензионисана на прихват атмосферских отпадних вода али су недисциплиновани корисници увели атмосферске воде са својих површина у фекалну канализацију што узрокује немогућност инсталација да прихвати сву воду за време падавина.

Велики проблем у одвођењу отпадних вода представља изливање у неколико водотокова који пролазе кроз град. Стамбени објекти који су у непосредној близини река и потока своје изливе су спровели не у уличну фекалну канализацију већ у најближи водоток. Процењује се да таквих излива има 5 – 10 % од укупног броја корисника. То даје и погрешну слику о количинама отпадних вода у колекторима.

Иако је Законом забрањено испуштање отпадних вода без пречишћавања и врши се повремена контрола квалитета отпадне воде којом се само констатује њена неисправност, отпадне воде се без икаквог третмана испуштају у градске водотоке и коначно у реку Јужну Мораву.

Планирано стање

У плану је изградња постројења за пречишћавање отпадних вода града Врања и та

идеја ће бити реализована у току 2019 и 2020 године.

Постројење за прераду отпадних вода

Постројење је предвиђено за 70.000 ЕС са технологијом биолошког пречишћавања конвенционалног типа са активним муљем и анаеробном дигестијом.

Главни довод употребљених отпадних вода из града на постројење предвиђен је новопроектованим гравитационим колектором из правца Улице солунске, пречника ДН600. Осим овога, до локације постројења се доводе и отпадне воде колектором ДН400 из правца Улице маричке и Сувог Дола, и потисним колектором ДН250 из Врањске Бање. Сва три колектора се спајају у заједничком улазном окну одакле се отпадна вода уводи на ППОВ. Након пречишћавања на ППОВ, пречишћена отпадна вода се испушта у реципијент кроз изливни колектор ДН700.

Систем цевне мреже

Планиране активности на одржавању и реконструкцији мреже фекалне канализације су веома обимне јер се ради о старим инсталацијама, различитим врстама цеви и великој дужини подземне мреже. Неке од планираних активности су:

- Праћење и мерење квалитета и квантитета отпадних вода града Врања,
- Усклађивање пројектне документације новопроектованих инсталација са Планом,
- Реконструкција дотрајалих објеката на фекалној канализацији,
- Изградња мреже фекалне канализације у периферним насељима која још увек немају изграђену мрежу,
- Издвајање индустријских отпадних вода од вода из домаћинства,
- Сукцесивна замена керамичких и азбест-цементних цеви у складу са плановима,
- Издвајање атмосферских отпадних вода из фекалне канализације,
- Едукација кадрова и корисника фекалне канализације о правилном коришћењу,
- Заштита водотока у граду од нелегалног изливања отпадних вода,
- Изградња нових колектора којима би се сва отпадна вода сакупила и допремила до одређене локације ППОВ,
- Опремање јавних служби које управљају инсталацијама фекалне канализације опремом потребном за брзо и ефикасно одржавање уличне мреже.

Сви постојећи и новопланирани објекти у индустријским и пословно-производним зонама у обавези су да, пре упуштања отпадних вода у

фекалну канализацију, ускладе њихов квалитет са Правилником о квалитету отпадних вода на територији града Врања. Уколико квалитет отпадних вода не задовољава прописане услове неопходно је извршити предtretман отпадних вода.

Атмосферска канализација

Врање има изузетно повољну конфигурацију терена што се тиче одвођења површинских отпадних вода. Приликом падавина атмосферске воде брзо отекну у природне водотоке који пресецају град али успут праве велике штете плавећи ниске стамбене објекте и урбанизоване површине. Систем атмосферске канализације је одавно планиран и уведен као плански документ кроз Пројекат атмосферске канализације који је израдио Македонијапројект још 1984. године и који је и данас основа за изградњу делова атмосферске канализације. До сада је реализован само део планиране мреже у центру града, тако да се не може много тога рећи о постојећем стању атмосферске канализације јер је он састављен од свега пар километара цеви, углавном кроз само градско језгро. Треба имати у виду да се у ту сврху још увек користе и стари зидани тзв "турски канали" о чијој исправности и функционалности не треба много полемисати.

Планирано стање

Планирање атмосферске канализације представља основни предуслов за њену изградњу, а то значи да у наредном периоду треба обратити пажњу на израду техничке документације и планова, на шта се у протеклом периоду врло мало или скоро уопште није обраћала пажња. То је и главни разлог због којег град Врање нема довољно изграђену атмосферску канализацију јер је приликом сваке иницијативе за добијање материјалних средстава за изградњу инфраструктуре, било кроз донације, кредите или разне програме државе Србије и Европске Уније, Врање било "затечено" недостатком предходно спремне ваљане документације.

Хидрауличко моделирање градске фекалне и атмосферске канализације је приоритет уколико се жели развој и планирање инфраструктуре града. Без тога се може радити само искуствено и парцијално, што представља једну неозбиљну праксу са којом треба хитно прекинути и због које се не може ући у нормалне развојне фондове и токове глобалног друштва.

3.1.7.2.3. Електроенергетска инфраструктура

Постојеће стање

На подручју ГУП Враћа тренутно постојећи електроенергетски објекти са капацитетима и основним параметрима су наведени у следећим табелама, разврстани по напонском нивоу:

Трафостанице:

- Једна трансформаторска станица 110/35 кV снаге 2x31,5MVA „Враће1“
- Једна трансформаторска станица 110/35/10 кV снаге 2x31,5MVA „Враће2“
- Пет трансформаторских станица 35/10кV и то:

Трафостаница 35/10 кV	Снага MVA
Враће 1	2 x 8
Враће 2	2 x 8
Враће 3	2 x 8
ПКВ	2 x 8
Сењак	2 x 8

- Трафостаница 10/0,4кV укупно 136 следеће структуре:

ТС	50 кV	100 кV	160 кV	250 кV	400 кV	630 кV	1000 кV
10/0,4	А	А	А	А	А	А	А
Ком.11							
9	2	2	4	6	54	71	7

Водови:

- На подручју Враћа положена је дужина од 11,7км 35кV енергетског кабла. Надземних 35кV водова, на подручју УП Враћа, је укупно 6,7км, са водовима који полазе из Враћа и завршавају на територијама других општина.

Мрежа 10кV и 0,4кV је следеће структуре:

ВРАЋЕ	ВДВ 10 кV у км			Мреже 0,4 кV у км		
	Бетонски	Дрвени	Укупно	Бетонски	Дрвени	Укупно
	72,5	85,8	158,3	264,2	318,3	582,5
ВРАЋЕ	Кабал 10 кV у км					
	77,3 км					
ВРАЋЕ	Кабал 35 кV у км					
	11,7 км					

На основу положаја електроенергетских објеката, трафостаница и водова, може се уочити да су уже градско језгро и постојећа индустријска зона (Улица радничка), добро инфраструктурно покривене електроенергетским капацитетима. Гранична подручја, насеља Рашка, Суви Дол,

Балиновац и Рибинце, као и новоформиране индустријске зоне у тим насељима нису адекватно покривене електроенергетским објектима, водовима и трафостаницама. Нова индустријска зона Бунушевац има као потенцијални извор снабдевања електричном енергијом трансформаторску станицу 110/35/10 кV снаге 2x31,5MVA Враће2 и перспективни привредни објекти ће се снабдевати из ње.

Планирано стање

Потрошачи на подручју Генералног урбанистичког плана Враћа снабдевају се електричном енергијом из трафостанице 110/35 кV „Враће 1“, инсталисане снаге 2x31,5 MVA и трансформаторска станица 110/35/10 кV инсталисане снаге 2x31,5MVA „Враће2. Ове трансформаторске станице напајају пет трафостаница напонског нивоа 35/10 кV и то: ТС 35/10 кV „Враће 1“ инсталисане снаге 3x8MVA, ТС 35/10 кV „Враће 2“ инсталисане снаге 2x8MVA, ТС 35/10 „Враће 3“, инсталисане снаге 2x8MVA, ТС 35/10 кV „Сењак“, инсталисане снаге 2x8 MVA, и ТС 35/ 10 кV „ПКВ“ инсталисане снаге 2x8 MVA. Поред ових трафостаница које су у границама Плана, поменута трафостаница ТС 110/35 кV „Враће 1“ напаја и три трафостанице 35/10 кV које су ван граница генералног плана.

У предходном периоду ниска цена електричне енергије узроковала да иста масовно користи за загревање, што је довело до максималног раубовања и искоришћења капацитета електроенергетске мреже на свим напонским нивоима.

Непланска градња индустријских зона и стамбених насеља стварају проблеме у снабдевању електричном енергијом због неадекватних инсталисаних капацитета водова и трансформаторских станица за потрошаче на средњем и ниском напону. Недостатак слободног простора отежава планску изградњу нових капацитета у виду трафостаница 10/0,4 кV и пратећих водова. Због проблема код решавања имовинско-правних односа тешко је обезбедити одговарајуће локације у овим подручјима за нове трафостанице као и трасе напојних водова.

Изградњом ТС 110/35/10 кV „Враће 2“ инсталисане снаге 2x31,5 MVA је омогућен развој привредне зоне Бунушевац и поузданост у снабдевању читавог подучја плана. Тренд изградње нових стамбених зграда и блокова динамично мења планове развоја електроенергетске инфраструктуре у широј централној зони.

Циљеви

Даљи развој електроенергетског система заснива се на планском стварању услова за сигурно,

поуздано и економично снабевање електричном енергијом свих потрошача на подручју града.

Да би имали квалитетно снабевање електричном енергијом потребно је да изградња електроенергетских објеката предходи изградњи стамбених и индустријских објеката.

▪ Концепција развоја

Снабевање електричном енергијом подручја обухваћеног Планом се из електроенергетског система Србије обавља преко ТС 400/110 кV „Врање 4“ одакле се надземним водовима 110 кV, који пролазе кроз подручје плана, напајају ТС 110/35 кV Врање 1 и ТС 110/35 /10 кV Врање 2. Средњерочно је, а у зависности од пораста потрошње, предвиђено да се трансформаторска станица ТС 35/10 кV „Сењак“ прошири до ТС 110/35/10 кV са инсталисаном снагом 2x31,5 MVA и повеже на вод 110 кV РП Врлаз -ТС 110/35 кV Врање1.

Осим постојећих водова 35кV у наредном периоду поузданост напајања ће се повећати реконструкцијом изградњом следећих 35 кV енергетских водова:

1. До 2020. године планирана је реконструкција дотрајалог резервног вода ка ТС 35/10 кV „Врањска бања“. Реконструисани вод ће се градити на траси постојећег надземног вода ТС 35/10 кV „Јумко“ - ТС 35/10 кV „Врањска бања“ са пројектованим пресеком проводника Алч 95 mm² уз уважавање нелегално саграђених стамбених и пословних објеката испод и у непосредној близини надземног вода.

2. Надземни вод 35 кV ТС 110/35 кV „Врање 1“ - ТС 35/10 кV „Сењак“ је перспективно предвиђен за замену полагањем енергетског кабла 35 кV, типа ХНЕ-А пресека 240 mm². Траса овог енергетског кабла полази из ТС 110/35 кV „Врање 1“ новопроектваном улицом у дужини од 200 метара до Улице црвени барјак, где скреће десно и наставља до постојеће ТС 35/10 кV „Сењак“.

3. Постојећи надземни вод 35 кV од ТС 110/35 кV „Врање 1“ до ТС 35/10 кV „ПКВ“ предвиђен је за замену каблом типа 35 кV, ХНЕ А пресека 240 mm². Овај кабал ће се полагати у истом рову са енергетским каблом 35 кV ТС 110/35 кV „Врање 1“ - ТС 35/10 кV „Сењак“ све до Улице црвени барјак. Након тога траса кабла скреће лево поред (или у) парцелу „Заваривача“ у дужини од 400 метара. Затим пролази парцелу „ПКВ“ у дужини 200 метара до постојеће ТС 35/10 кV „ПКВ“.

4. Нови кабловски вод типа ХНЕ-А пресека 240 mm² од ТС 35/10 кV „ПКВ“ до ТС 35/10 кV „Сењак“ је пројектован тротоаром Улице омладинских бригада укупне дужине 500 метара.

5. Кабловски вод 35 кV ТС 110/35 кV „Врање 1“ - ТС 35/10 кV „Врање 2“ је перспективно предвиђен

за замену постојећег, полагањем новог енергетског кабла 35 кV, типа ХНЕ-А пресека 240 mm²

Поред улагања у развој мреже 110 кV и 35 кV у наредном периоду ће се неизоставно улагати у развој мрежа напонског нивоа 10 кV и 0,4 кV.

План постојеће 10 кV мреже са краткорочно планираним трафостаницама и кабловским водовима 10 кV је дат у графичком прилиогу. Реализација ових планова зависи од тренда раста потрошње електричне енергије у појединим деловима града.

На подручју града Врања у периоду до 2020.године планирани су следећи електроенергетски објекти: МБТС 10/0,4 кV „Доње Врање 2“, МБТС 10/0,4 кV „Рифата Бурџевића“, МБТС 10/0,4 кV „Рашка 4“, МБТС 10/0,4 кV „Сењак“, МБТС 10/0,4 кV „Боре Станковића 2“ са припадајућим 10 кV кабловским водовима.

3.1.7.2.4. Телекомуникациона мрежа

Развој телекомуникационе мреже у протеклом периоду, делимично је пратио потребе града Врања. Успорен развој, делимична дигитализација фиксне телефонске мреже, спор развој интернета и мобилних телекомуникација, неадекватан развој јавних и комерцијалних радио и ТВ мрежа, делимично колисана изградња КДС (ЗАС) нису задовољили захтеве корисника по броју корисничких приступа и понуђених телекомуникационих сервиса и услуга. Телекомуникациону мрежу на подручју Генералног плана чине:

- фиксна телекомуникациона мрежа националног оператора ("Телеком. Србија"),
- мобилне телекомуникационе мреже националног оператора и приватних оператора,
- национални и приватни интернет провајдери,
- јавне и комерцијалне радио и ТВ мреже,
- кабловски дистрибутивни системи (КДС),
- функционални системи (ВЈ, МУП, ЕПС, ЖТП, државне институције итд.) и
- приватне телекомуникационе мреже (банке, ЗОП, академска мрежа, комунална предузећа итд).

Кроз подручје Плана пролази оптички кабла на деоници Ниш – Лесковац – Врање – граница Републике Македоније. Коридор оптичког кабла, пролази кроз центар Врања до ГАТЦ Врање и излази из Врања трасом државног пута II А реда број 227.

На подручју које је предмет овог Плана фиксна телефонска мрежа има инсталисан (35.055,00) телефонских прикључака. Структура телефонских прикључака не одговара савременим техничким стандардима, пошто је изузетно неповољан однос прикључака на дигиталним и аналогним АТЦ, велики број двојничких

телефонских прикључака и практично занемарљив број дигиталних телефонских прикључака (ИСДН). На подручју Генералног урбанистичког плана транспортна телекомуникациона мрежа изведена је у дигиталној технологији. Чини је мрежа оптичких каблова у прстенастој структури, која се користи као медијум за повезивање дигиталних система преноса СДХ технологије.

Приступна мрежа је изграђена кабловима са симетричним парамама и углавном је крутог типа. Каблови у главној дистрибутивној мрежи су подземни, а у разводној мрежи подземни или ваздушни. У главној мрежи, дуж главних улица центра града, каблови су положени у цеви кабловске канализације.

На подручју које је предмет овог Плана функционише више јавних мрежа мобилних телекомуникација.

Значајно место у понуди савремених телекомуникационих сервиса и услуга заузимају интернет провајдери. Услуге националних и приватних интернет провајдера на подручју Плана користи све више корисника.

У области јавне и комерцијалне радио и телевизијске мреже врши се пренос, емитовање и дистрибуција радио и ТВ програма и додатних сервиса, преко мреже предајника и репетитора, радио релејних (РР) веза, СТ и КТ предајника, КДС и ЗАС. На територији која је предмет овог Плана постоје јавне и комерцијалне радио и телевизијске станице. ЈП РТС, као јавни сервис грађана обавља емитовање, пренос и дистрибуцију својих програма на територији Врања преко мреже предајника и репетитора.

Кабловске дистрибутивне мреже урађене су делимично плански на појединим локацијама полжене су ПЕ цеви у заједничком рову са телефонским кабловима у новоизграђеним мрежама. Неконтролисана изградња КДС и ЗАС довела је до непостојања евиденције о тзв. операторима. Тако да се не може проценити број корисника.

Функционалне и приватне телекомуникационе мреже изграђене су према потребама корисника, с тим што њихов приступ на јавну телекомуникациону мрежу није довољно усаглашен са националним оператором, што је довело до њиховог преклапања и неусаглашености са капацитетима приступне и транспортне мреже националног оператора. Интерес града је изградња технолошки јединствене дигиталне инфраструктуре.

Главна стратегија и циљеви за будућност

У наредном периоду доћи ће до динамичног развоја телекомуникационе мреже применом најсавременијих телекомуникационих технологија, што ће омогућити да се корисницима понуде

телекомуникациони сервис и услуге у складу са европским стандардима.

У фиксној телекомуникационој мрежи планира се у наредном периоду:

- потпуна дигитализација телекомуникационе мреже,
- повећање броја корисничких приступа телекомуникационој мрежи,
- стварање јединствене телекомуникационе мреже различитих сервиса,
- увођење нових телекомуникационих сервиса и услуга,
- примена најсавременијих телекомуникационих технологија.

У области комутационих система неопходно је увођење дигиталне технологије, како за нове објекте, тако и за неопходну замену постојећих комутационих система прелазак на IP уређаје и замана TDM система, уз неопходно укидање двојничких и инсталацију дигиталних (VDSL2 sa vektoringom) телефонских прикључака. Дигитализацију и проширење комутационих система треба да прати проширење транспортне мреже, које треба да се заснива на коришћењу постојећих и изградњи нових оптичких каблова и система преноса најсавременије дигиталне технологије. У области приступних мрежа користиће се оптички, симетрични, бежични приступ (WLL). Реконструкцију и изградњу приступне мреже могуће је реализовати монтажом истурених степена (mIPAN i IPAN) у оптималном броју и на одговарајућим локацијама, увођење нових технологија по бакарном медијуму за пренос supervektoringa i G.fast-a. За оптичку мрежу изградња GPON технологије X(10G)-GPON у топологији Full i Overlay.

Према савременим техничким стандардима, КДС је вишенаменски широкопојасни телекомуникациони систем намењен, како дистрибуцији РА и ТВ сигнала, тако и пружању широкопојасних интерактивних, тј. двосмерних сервиса корисницима. Савремени КДС је комплексна целина која подразумева коришћење најновијих технолошких решења у погледу опреме у станицама и дистрибутивним центрима, као и у погледу мреже. Пун смисао овај систем добија решавањем на глобалном нивоу, односно интеграцијом у јединствен технолошки КДС Републике Србије.

Планско решење

План изградње мреже радиће се на основу:

- статистичких показатеља стања постојеће инфраструктуре,
- типа средине (урбана, рурална),
- густина насељености,

- постојећих и предвиђених будућих саобраћајних захтева (потреба) корисника,

- процене динамике пораста броја претплатника, и

- процене структуре претплатника.

До 2020. године, у Врању треба да буде око 40.000 телефонских прикључака. У приступној мрежи ће се користити савремена техничка решења, заснована на најсавременијим технологијама система преноса и медијуми преноса и то:

- Децентрализација бакарне мреже (mIPAN i IPAN) уређајима

- уређаји који треба да омогуће веће протоке до корисника по постојећим бакарним парицама (ВДСЛ2);

- уређаји за рад по оптичким кабловима (технике које се користе су ФТТБ - оптика до зграда, ФТТЦ - оптика до концентрације на тротоару) и оптика до куће ФТТХ;

- у пословним објектима са више од 100 запослених планирају се концентрације типа (mIPAN i IPAN);

- главне мреже (од централне до концентрације) реализују се оптичким кабловима (тежи се прстенастој структури);

- приступне мреже се планирају са већим бројем концентрација међусобно повезаних у прстен;

- бежичним приступом (WII).

До краја 2021. године постојећи и будући оператори мобилних телекомуникација ће инсталирати комутационо-управљачке центре на локацијама које омогућавају оптимално повезивање са фиксном телекомуникационом мрежом на подручју Генералног плана. На истом подручју базе радио станице ће бити распоређене на више локација, да би се обезбедила захтевана количина услуга и квалитетан сигнал унутар зграда у густо развијеној урбанистичкој инфраструктури (која представља препреку и уноси знатно слабљење при простирању радио таласа).

За међусобно повезивање комутационо-управљачких центара, контролора базних станица и базних радио станица, користиће се фиксна телекомуникациона мрежа или радио релејне станице. Ове радио релејне станице ће у већини случајева бити на локацијама базних радио станица. Уређаји базних радио станица и радио релејних станица ће бити инсталирани у постојећим објектима уз минималне адаптације, на крововима постојећих објеката (кровна контејнерска варијанта), или на земљи (контејнерска варијанта). Антене базних радио станица и радио релејних станица ће бити монтиране на типским носачима које се фиксирају за постојеће грађевинске објекте или на посебним самостојећим антенским стубовима висине од 8 м до 24 м.

У области радиодифузних система планира се увођење предајничких места са дигиталним преносом радио и ТВ програма и других сервиса,

повезивање радио дифузних капацитета оптичким кабловима, као и њихово повезивање оптичким путем са објектима од државног и националног значаја, културним, спортским и другим значајним објектима.

КДС на територији Врања ће се градити према глобалном идејном решењу које ће омогућити изградњу КДС као вишенаменског широкопојасног телекомуникационог система намењеног двосмерном преносу сигнала. Овако осмишљен систем треба да омогући примену свих постојећих и сада извесних будућих сервиса (једносмерних и интерактивних), дистрибуцију РА и ТВ сигнала, приступ интернету, видео на захтев, теленадзор, телерад, игрице на захтев и друге сервисе и апликације. Систем треба да буде отворен у смислу будућих проширења у погледу сервиса, нових технологија и интеграције са другим телекомуникационим системима.

С обзиром на очекивано интензивно ширење КДС у Врању и потребу да се избегну непотребна накнадна раскопавања јавних површина, при планирању и изградњи кабловсе канализације предвидети бар једну цев за КДС.

Функционални и приватни телекомуникациони систем ће се развијати према својим потребама и могућностима, уз поштовање стратегије развоја телекомуникација и међусобне сарадње и координације.

3.1.7.2.5. Гасификација

На предметном простору нема гасовода и гасоводних објеката. У Врању енергетске потребе у индустрији и у широкој потрошњи остварују се помоћу појединачних котларница са погоном на течна горива (мазут и лож уље углавном у индустрији), са погоном на чврста горива (углавном у јавним објектима и у домаћинствима) и помоћу електро енергије за котларнице мањих капацитета и у домаћинствима.

Просторним планом Републике Србије 2010. до 2020.г („Службени Гласник РС“, број 88/10) и Уредбом о утврђивању Просторног плана подручја инфраструктурног коридора Ниш - граница БЈР Македоније („Службени Гласник РС“, број 77/02 и 127/14), планирана је изградња разводног гасовода од Ниша до границе Републике Македоније.

Планиран је разводни гасовод високог радног притиска до 50bar, деоница РГ 11-03, пречника Dn 500мм и радног притиска до 50 bara.

Положај коридора разводног гасовода у Инфраструктурном коридору дат је оријентационо, док ће се коначна траса утврдити по верификацији генералног пројекта. Положај коридора гасовода је већим делом у коридору планираног Аутопута Е-75 (на растојању 30м до 100м од ближе ивице аутопута) и само мањим делом у коридору

државног пута II реда Р-214(на растојању од 5м до 30м од ближе ивице државног пута), изван граница Плана. У границама Плана је деоница поменутог разводног гасовода и предложена је локација за изградњу главне мерно-регулационе станице „Врање“ где се регулише и редукује, мери проток природног гаса и врши централна одоризација природног гаса. Површина грађевинске парцеле је димензија око 40x40м. У станици високи радни притисак од 50бар се редукује на излазни радни притисак до 4бар.

Из станице се даља дистрибуција природног гаса планира дистрибутивним гасоводима од полиетиленских цеви за радни притисак до 4бар. Овакво решење је примерено процењеним потребама од око 5.000м³/ч и омогућује да се сви постојећи и будући потрошачи и сва домаћинства могу прикључити у тренутку када се буду обезбедили технички услови за прикључење.

Примена природног гаса је могућа за индустријске потребе у енергетским постројењима (котловима за врелу, топлу воду и за производњу технолошке водене паре) и за потребе грејања, припреме топле воде, кување и мање технолошке потребе у јавном сектору, домаћинствима и малој привреди.

Енергетски и еколошки ефекти су веома високи обзиром на данашњи ниво примењене технологије, сва потрошња се контролише и мери и сваком појединачно наплаћује и омогућује се индивидуални приступ примарној енергији у сваком моменту и иста се прилагођава радним и животним потребама привреде и становништва.

Разводни гасовод у границама Плана се пројектује за зоне високих густина становања и коришћења и зона безбедности је по 30м обострано од његове трасе-локације и проводи се у коридору планираног Аутопута, ободом града.

За дистрибутивне гасоводе у градском ткиву, на радном притиску до 4бар, зона безбедности је свега 1м од темеља објеката супраструктуре и исти се проводе у регулационим профилима саобраћајница или јавним зеленим површинама, тако да је омогућен приступ свих корисника преко кућног гасног прикључка. На крају кућног прикључка је кућни мерно-регулациони сет са обавезним мерачем протока гаса.

Општи услови

Инвеститор је обавезан да у односу на градску гасоводну мрежу Врања, која је учртана пројектује и гради објекте и инсталације према постојећим техничким условима „Југоросгаза“ АД Београд.

Инвеститор-пројектант се обавезује, да пре извођења радова на изградњи објеката и инсталација, достави извођачки пројекат „Југоросгаз“ АД Београд на увид.

Инвеститор-извођач радова је обавезан да званичним дописом обавести „Југоросгаз“ АД Београд о времену почетка извођења радова, ради обележавања на терену.

У близини гасовода ископ земље обавезно вршити ручним алатом и са посебном пажњом, како не би дошло до оштећења гасовода.

Уколико приликом извођења радова дође до оштећења гасовода, сви трошкови падају на терет инвеститора.

Подземно полагање гасовода

Гасовод се по правилу полаже испод земље, без обзира на његову намену и притисак гаса. На територији индустријских предузећа гасовод се по правилу води надземно.

Код укопаног гасовода, минимална дубина укопавања мора бити 0,80м. На краћим деоницама може се дозволити дубина укопавања мања од 0,80м, али не испод 0,60м. Под дубином укопавања подразумева се минимално растојање између горње површине цеви и нивоа терена. У ров са гасоводном мрежом полаже се и кабл за телеметрију у заштитној ПЕ цеви. Изнад гасовода у ров се полаже упозоравајућа жута пластична трака са натписом ОПАСНОСТ ГАСОВОД, на одстојању 0,3м изнад цеви.

За трасу гасовода првенствено се користи зелени појас у тротоару. У случају да не постоји могућност да се траса гасовода води на овај начин, користи се слободни коридор у коловозној површини.

Када се гасовод води паралелно са путевима и пругама његово одстојање од ножице усека или насипа мора бити минимално 1,00м. За вођење гасовода поред градских аутопутева, положај ће се одредити посебно за сваки случај урбанистичко-техничким условима и условима надлежне организације.

Минимална дозвољена растојања гасовода (од ближе ивице цеви гасовода) до ближе ивице темеља стамбених зграда у зависности од притиска дата су у табели 1. Дата растојања могу бити и мања уз предузимање повећаних заштитних мера (већа дебљина зида гасовода, квалитетнији материјал, постављање гасовода у заштитну цев, итд)

Табела

Притисак гаса у гасоводу (бар)	Минимално дозвољено растојање (м)
до 3	1,00
3-6	1,50
6-12	2,00

Минимално дозвољено растојање при укрштању и паралелном вођењу гасовода са другим гасоводом, техничким инфраструктурама и др. Дато је у табели 2.

Табела

	Минимално дозвољено растојање (м)	
	Укрштање	Паралелно вођење
Гасоводи међусобно	0,2	0,6
Од гасовода до цеви даљинских топлодалеководова, водовода и канализације	0,2	0,3
Од гасовода до проходних канала топлодалеководова	0,5	1,0
Од гасовода до нисконапонских и високонапонских ел. каблова	0,3	0,6
Од гасовода до телефонских каблова	0,3	0,5
Од гасовода до водова хемијске индустрије и технолошких флуида	2,0	0,6
Од гасовода до бензинских пумпи	-	5,0
Од гасовода до шахтова и канала	0,2	0,3
Од гасовода до висококог зеленила	-	1,5

Минимална дозвољена растојања при укрштању и приближавању гасовода са високонапонским електричним и нисконапонским водовима дата су у табели 3

Табела

Минимална дозвољена раздаљина од осе гасовода (м)		
Називни напон (кВ)	До темеља стуба Укрштање	Од осе стуба Паралелно вођење
До 1	1	1
1-10	5	5
10-35	10	8
>35	10	10

Прелазак гасовода преко водених препрека

Прелази гасовода преко река, канала и других водених препрека могу бити подводни и надводни, према условима надлежне водопривредне организације. Минимална растојања по хоризонтали између прелаза гасовода преко водених препрека и мостова су: 20м узводно или низводно од моста за све врсте непловних река.

Гасоводи се могу полагати на мостовима – армирано – бетонске, металне и камене конструкције. Гасоводи се могу полагати и на бранама и другим хидротехничким објектима, уколико се добије сагласност од организације у чијој се надлежности објекат налази. Гасоводи који се полажу на мостовима морају бити изведени од челичних бешавних цеви за пречнике мање од НВ 300, а од шавних цеви за пречнике веће од НВ 300, с тим да се обезведи одговарајућа компензација. Гасоводи се вешају за конструкцију моста, морају бити постављени тако да искључују могућност нагомилавања гаса у конструкцији моста (у случају испуштања гаса). Гасоводи постављени преко металних и армирано – бетонских мостова, брана и других хидротехничких објеката, морају бити електрично изоловани од металних делова тих објеката.

На обалама, код прелаза гасовода преко река и пловних канала, морају се поставити запорни органи.

Дубина полагања гасовода испод водених токова мора бити најмање 0,5 м рачунајући од горње ивице цеви до стабилног дна или према условима које одреди надлежна водопривредна организација. Места у кориту и на обалама река и других водених препрека која су подложна подлокавању, морају се ојачати на прелазима гасовода. На обалама већих река, у близини сваког прелаза, морају се на видном месту поставити сталне ознаке. Код мањих река, ширине до 50 м, само на једној обали.

Укрштање и паралелно вођење гасовода са железничким пругама, путевима и улицама

Укрштање гасовода са железничком пругом, путевима и улицама се изводи тако да не угрожава, оштећује или функционално омета већ постојеће објекте са којима се гасовод укршта, као и друге објекте у њиховој непосредној близини.

Када се гасовод укршта са железничким пругама, путевима и улицама или када се полаже у регулационом појасу пута или улице (испод коловоза, тротоара, банке, трупа насипа или одводног канала) исти мора бити заштићен (заштитна цев, бетонски канал, бетонска плоча, завеса и др.). Када се гасовод укршта са градским магистралама или градским аутопутевима исти се може полагати у проходним или полупроходним каналима и заштитним цевима.

При укрштању са објектима из предходне тачке, гасовод се по правилу води под правим углом на осу објекта. Уколико то није могуће извести дозвољена су одступања до угла од 75° на осу саобраћајнице.

Минимална дубина укопавања гасовода при укрштању са железничком пругом износи 1,5 м рачунајући од горње ивице заштитне цеви до горње ивице прага. Минимална дубина укопавања при укрштању гасовода са железничким пругама индустријских колосека износи 1 м, рачунајући од горње ивице заштитне цеви до горње ивице прага. При укрштању гасовода са железничким пругама, крајеви заштине цеви морају бити изведени 1 м од спољне ивице одводног канала (јарка). Није дозвољено укрштање гасовода са железничком пругом испод скретнице и раскрснице. Минимална раздаљина укрштања од наведених места износи 3 м за трамвајске и 6 м за железничке пруге.

Минимална дубина укопавања гасовода при укрштању са путевима и улицама, или изузетно при вођењу испод коловозне површине, мора се одредити према дебљини коловозне конструкције и саобраћајном оптерећењу, а да осигура „заштитни слој“ између коловозне конструкције и заштине цеви или горње површине бетонске плоче канал дебљине минимум 0,3 – 0,5 м (у зависности од категорије саобраћајнице). Дубина између горње површине коловоза и горње површине заштитне цеви, плоче и др. не сме бити мања од 1,0 м.

Минималне дубине на укрштању са градским аутопутевима одредиће се посебно за сваки случај у условима надлежне радне организације.

3.1.7.2.6. Обновљиви извори енергије

На подручју Плана од обновљивих извора енергије могуће је користити соларну енергију, биомасу, геотермалну енергију и сл.

Соларна енергија се може користити помоћу соларних колектора који се користе за грејање топле воде посебно у зонама ниже густине становања. Последњих година развила се технологија фотонапонске конверзије у посебним колекторима или уградњом специјалних материјала у зидове и кровове зграда, тако да се може очекивати да ће овај начин коришћења сунчеве енергије бити све више у примени јер превазилази количине које се тренутно користе за производњу топлотне енергије за загревање и санитарну топлу воду. Потенцијално место за постављање фотонапонских панела су кровови: јавних објеката (школа, вртића, болница и др.), хотела, тржних центара, објеката индустрије и становања и др. Даје се могућност инсталирања фотонапонских система и постављања соларних колектора.

Биомаса у последње време има велику примену у домаћинствима и као таква представља

значајан енергетски потенцијал на подручју града Врања. Уз дрвну биомасу (остатаци и отпад од дрвета при пиљењу, бушењу, и сл...) која је доминантни обновљив извор енергије, енергетску вредност имају и дрвени отпад шума, паркова, биљни остаци у пољопривреди, остаци обраде у воћарству и виноградарству и др.

На територији Града Врања приступачни су геотермални ресурси, који се према својој врсти, квалитету и количинама могу користити за топлификацију града Врања. Потенцијал геотермалне енергије на планском подручју још увек није довољно истражен, али локација за интензивније енергетско коришћење овог обновљивог извора је Врањска бања коју карактеришу изворишта термоминералне воде температуре од $96-110^{\circ}\text{C}$.

3.1.8. ОПШТИ УСЛОВИ И МЕРЕ ЗАШТИТЕ

3.1.8.1. Инжењерско геолошки услови терена и геотехничке препоруке

Функционална ограничења терена и услови изградње

Хипсометрија урбаног ареала Врања и његовог географског окружења је разноврсна. Урбану територију чине терени са апсолутном висином од око 370-750м. Град се просторно развијао у две зоне: брдској и ниско-планинској. Брдској зони припада највећи део територије града – јужни, источни и западни. Ниско- планинска зона обухвата северне и северозападне делове урбане територије.

У административним границама града заступљене су три категорије нагиба терена. Њихова својства одређују грађевинску корисност рељефа. Првој категорији припадају нагиби до 5° који доминирају у јужним, источним и западним деловима града. Овај терен има веома повољан нагиб за урбану изградњу. Терен са нагибом $5-10^{\circ}$ чини другу категорију. Он је повољан за изградњу уз одговарајуће грађевинско уређење. Најмању површину захвата терен са нагибом $10-20^{\circ}$. Он је неповољан али са значајним грађевинским интервенцијама може бити употребљив за изградњу. Највеће пространство имају терени са нагибом $10-30^{\circ}$.

Према инжењерскогеолошким својствима, терени Врања могу се рашчланити у три основне зоне: обод Врањске котлине, речна језерска тераса и алувијална равна Јужне Мораве.

Обод Врањске котлине, обзиром на релативно стрме нагибе терена, доста обилне падавине и изражену подложност наведених стена

егзогеним утицајима, основне активно инжењерскогеолошке процесе овде представљају веома жива ерозија и кретање брдских маса низ падине, односно појава клизишта. Стога у овој зони није препоручљиво планирање и пројектовање стамбених, пословних и других површина интензивне градње а уколико је то неопходно, посебна пажња се мора обратити на проблем стабилности терена, избегавање активних клизишта и одржавање природне равнотеже уколико она постоји.

Речне језерске терасе на подручју Врања представљају терене који су најповољнији за урбанистичко планирање и уопште за градњу насеља, појединачних објеката и индустријских постројења. То су заравњене површи, благо нагнуте од подножја брда према свом ободу, дубоко испресеране коритима потока.

Алувијална раван Јужне Мораве изграђена је од шљунка и песка, преко којих су наталожене претежно прашинасто песковите творевине поводња. Носивост терена у алувијалним равнима варира у врло широким границама, како у хоризонталном тако и у вертикалном правцу. Из тог разлога, алувијална раван, представља доста нестабилан терен за планирање и развој насеља.

Терени су претежно средњег нагиба, често, са заравнима између падина, локално у сукцесивном смењивању, као и стрмим одсесима;

- Водозасићење у терену је добро оцеђен и носив у речно-језерској тераси, па се терен пре може сматрати безводним;
- Нестабилности у терену су могуће, претежно потичу од несолидне градње, поткопавања или засецања ножица падина у ободу Врањске котлине; дубина клизања је само неколико метара, јер практично клизи само земљана распадина, али су могућа и дубока и велика клизишта, уколико се процес догађа у зонама омекшалога стенског масива који још није достигао крајње фазе дезинтеграције и који задржава површинске воде;
- Изградња саобраћајне инфраструктуре условљена је премошћавањем висинских разлика мостовима у северном делу плана.

Неопходни предуслови за изградњу и коришћења терена

- Израда хидротехничких објеката регулације кишних, површинских и подземних вода, као и објеката заштите од ерозије и бујица;
- Санитације простора израдом фекалне канализације;
- Нивелација терена са уређењем косина;
- Израда објеката спољног мобилијара, потпорних зидова и засада биљних врста које спречавају ерозију тла;
- Често неопходно минирање;

- Пројектовање објеката високоградње у сеизмичким условима за VIII° MCS.

3.1.8.2. Услови и мере заштите природних и културних добара и амбијенталних целина

3.1.8.2.1. Услови и мере заштите културних добара

Простор Града Врања садржи веома богато градитељско наслеђе. Оно сведочи о значајним дометима становништва овог дела земље не само у области градитељства, већ и у културном, историјском и економском смислу. Очување непокретних културних добара, као део вишеслојне историјске и културне баштине заузима посебно место у развојним перспективама, а мере њихове заштите се уграђују у просторно-планску документацију.

Према Закону о културним добрима („Службени гласник РС“, број 71/94) поред непокретних културних добара и добра која уживају претходну заштиту штите се одредбама поменутог Закона.

Заштићена околина непокретних културних добара и добра која уживају претходну заштиту, у погледу предузимања мера заштите и свих других интервенција, има исти третман као и заштићена непокретна културна добра.

Споменици, бисте, спомен-плоче и друга спомен-обележја, посвећена значајним личностима и догађајима такође уживају претходну заштиту, по основу евидентирања у службеној документацији Завода у складу са Законом.

Непокретна културна добра и добра која уживају претходну заштиту не смеју се уништити или оштетити, нити се без сагласности сме мењати њихов изглед, својство или намена, у складу са "Законом о културним добрима" (Службени гласник РС бр. 71/94).

Генералним урбанистичким планом Врања дефинисана су места културног наслеђа у развојним перспективама градског подручја, затим утврђени начелни, општи услови и мере заштите, као и поступак прикупљања и обраде података и израде посебних услова и мера заштите, а на основу услова Завода за заштиту споменика културе Ниш.

Преглед непокретних културних добара, добара која уживају претходну заштиту и добара са споменичким свијствима на подручју обухваћеном Генералним урбанистичким планом Врања

На подручју обухваћеном Планом, према документацији која се чува у Заводу за заштиту споменика културе Ниш, постоји велики број утврђених **непокретних културних добара и добара која поседују споменичка својства.**

У категорију НЕПОКРЕТНИХ КУЛТУРНИХ ДОБАРА ОД ВЕЛИКОГ ЗНАЧАЈА спадају:

1. Стари турски амам (Средњи век)

на кат.парцели 1863 и 1864 КО Врање 1, Решењем о заштити Републичког завода за заштиту и научно проучавање споменика културе РС, број 1057 од 29.06.1948. године.

У турским изворима о Врању помиње се 1873-74. године у Призренској салнами (годишњак), где је наведено, да поред других објеката у насељу постоји и један хамам. Прецизнијих података о овом купатилу нема. Ранији турски извори не помињу амам, тако да није прецизно утврђено време настанка овог објекта. Претпоставка је да је изграђен крајем седамнаестог века, нарочито после 1690. године.

Амам је по ослобођењу од Турака био запуштен (*Врање и њено поморавље, Дело ХХ, Бгд., 1898, 43*).

Амам је грађен од тесаног камена, малтера и опеке. Састоји се од свлачионице, места за купање - халвета и резервоара за воду - хазне. На крову, препокривеном ћерамидом, налазе се пет кубета (четри мала и једно централно, полуобличасто кубе). Поседује све карактеристике турских профаних грађевина с краја XVII и почетка XVIII века.

Конзерваторски радови на објекту су извођени 1955-56., 1978-82. и 2005. године.

Амам - турско купатило је стављено под заштиту Закона 1948. године.

2. Пашини конаци,

на кат.парцелама 5415 и 5423 КО Врање 1, Решењем о заштити Републичког завода за заштиту и научно проучавање споменика културе РС, број 185 од 02.02.1949. године.

- Зграда Селамлука

Као једна од најстаријих, а истовремено и најрепрезентивнијих зграда подигнутих средином XVIII века ова зграда је чисти представник симетричног типа источњачке архитектуре са касније додатим елементима балканске архитектуре. Зграда је мењала кроз време свој првобитни изглед (честе поправке), она је ипак највише сачувала елементе и карактеристике народног градитељства. Са својом великом површином под објектом, карактеристичном фасадом, надкривеним улазним тремом, кровом са великим стрехама, бацом представља типичан пример турске куће, која је служила као стамбени објекат за пашину пратњу и као управна зграда врањских паша. Карактеристичне и аутентичне остају до данашњег дана таванице у

собама, мала ремек дела у дрвеном дуборезу, као и систем грејања целог објекта.

Зграда је била својина Рауф бега Џинића.

По ослобођењу од Турака зграда је имала различиту намену. Од 1960. године, оснивањем Народног музеја у Врању и његовим осамостаљивањем 1064. године она је настањена у згради Салемлука, пошто су извршени рестаураторски и адаптациони радови. Комплетна замена кровне конструкције је изведена 2014-15. године.

- Зграда Харемлука

Подигнута је у исто време када и зграда Салемлука, око 1765. године и основна намена јој је била - пашин харем (жене и женска послуга). По свом изгледу и конструкцији, изгледу фасаде разликује се од објекта у коме је живео Паша са својом мушком послугом.

Диванхана на спрату, са полукружним проширењем испод кога се налази трем са степеништем. Фасада је окренута према истоку. Велике собе у Харемлуку су загреване из "Оџаклија". У ентеријеру се нарочито истичу раскошно украшене дрвене таванице.

Обе зграде су биле повезане дрвеном галеријом - дрвени мост.

У периоду између два светска рата у објекту је била смештена Гимназија, а од 1963. године Историјски архив.

Зграде су првобитно биле ограђене високим зидом од опеке. Данас, ограђена је само Зграда Харемлука.

3. Кућа Борисава Станковића,

на кат.парцели 6681 КО Врање 1, Решењем о заштити Републичког завода за заштиту и научно проучавање споменика културе РС, број 196 од 02.03.1950. године.

Зграда скромнијих размера подигнута на плацу који је купила баба Злата 1855. године у којој је рођен и провео детињство Борисав Станковић. 1966. године је рестаурирана и адаптирана према Елаборату Републичког завода за заштиту споменика културе у Београду.

Од 1967. године у овој кући је смештен Меморијални музеј Борисава Станковића, као саставни део Народног музеја у Врању.

Музеј кућа Боре Станковића по свом типу има карактеристике орјенталних грађевина и моравске куће. Амбијент дворишта је уређен тако да има дуд, шимшир, бунар и дворишну зграду са "ајетом" (покућство и посуђе).

4. Влајинчева кућа,

на кат.парцелама 7375, 7376 и 7377 КО Врање 1, Решењем о заштити Републичког завода за

заштиту и научно проучавање споменика културе РС, број 1079 од 07.08.1965. године.

Кућа Драгутина Влајинца спада међу најстарије и најочуваније куће из тог периода. Ово је прва српска кућа позамашних размера из доба када су Турци управљали Врањем.

На плацу који је добио од свог таста Михајла Хаџи Погачаревића Јања Влајинац је подигао ову кућу 1848. године. Према записнику на зиду 1859. године је кућа освећена. Зграда је без подрумских просторија, приземни део је зидан у масивном камену, а на спрату су зидови подигнути у бондручној конструкцији од мешовитог материјала.

Иза зграде на северном зиду користе се дрвене степенице којима се излази на спрат. У кухињи на спрату је до 1930. године коришћено огњиште. Таваница је једино била украшена у гостинској соби, у осталим собама је од шиндре. Амбијент дворишта је уређен тако да има дуд, шимшир, бунар. 1965. године је кућа адвоката Драгутина Влајинца уведена у регистар споменика културе.

5.Зграда начелства - зграда Скупштине општине, на кат. парцели 2418 КО Врање 1, Одлуком Извршног савета СО Врање, број 633-5/86-04 од 30.06.1986.године.

Локација је у центру града на Тргу републике. Једна од најлепших зграда свог стила. Саграђена 1908. године у еклектичном српско-византијском стилу, по пројекту архитеката, професора Универзитета, Петра Поповића (1873-1945.).

Фасада се одликује богатом орнаментиком и полихромијом у малтеру, са одавањем имитације распореда камена и опеке. Јединству стила доприноси и богатство пластике ентеријера улазног хола и свечане сале. Објекат је монументалних размера, грађен од тврдог материјала, спратности П+1, са истакнутим централним ризалитом на самом углу према Тргу и у свему представља јединствен пример те архитектуре на југу Србије, из времена када се тежило да се домаћа архитектура ослободи преношења туђих ликовних мотива.

Обавезно је очување волумена, стилска реконструкција фасаде и детаља на фасади са циљем очувања аутентичности архитектуре. Фасада је обновљена деведесетих година.

6.Улица Баба Златина, на катастарским парцелама 6694, 6693, 6683, 6682, 6681, 6676, 6678, 6677, 6672, 6673, 6668, 6669, 6701, 6702, 6706, 6707, 6711, 6712, 6717, 6718, 6721, 6722, 6685/1, 6685/2, 6684, 6680, 6679, 6675, 6674, 6671, 6670, 6696, 6697, 6698, 6699, 6700, 6703, 6704, 6705, 6708, 6709, 6710, 6713, 6714, 6716, 6719 и 6720 КО

Врање 1, Одлуком Скупштине СРС, број 29 од 29.03.1979. године и Одлуком СО Врање, број 633-3/86- 04 од 30.06.1986. године.

Стамбени објекти у улици Баба Златиној имају све одлике старих врањанских кућа. Грађевински материјал је идентичан код свих стамбених објеката. Претежно су смештене у средини дворишта са препознатљивим бунаром и шимширом. Поједине куће имају подрум на половини куће. Спратност иде од приземља до приземља са спратом. Трем се појављује у појединим кућама као стилски детаљ екстеријера куће. Све имају четвороводни кров, а за покривач је коришћена ћерамида.

Амбијентални низ дворишних зидова није успео да се очува код свих објеката. Старост кућа се креће око сто година, а поједини објекти су реновирани.

Првобитни застор улице је био калдрма као једна од карактеристика улица у Врању. Аутентичност улице није задржана, калдрма је замењена каменим плочама.

У категорији НЕКАТЕГОРИСАНИХ НЕПОКРЕТНИХ КУЛТУРНИХ ДОБАРА спадају:

- 1. Камени мост "Бели мост",** на кат.парцели 2342 КО Врање 1, Решењем о заштити Републичког завода за заштиту и научно проучавање споменика културе РС, број 1085 од 29.06.1948. године;
- 2. Стара чесма "Ђеренка",** на кат.парцели 2278 КО Врање 1, Решењем о заштити Републичког завода за заштиту и научно проучавање споменика културе РС, број 184 од 02.02.1949. године;
- 3. Кућа народног хероја Симе Погачаревића-** спомен плоча, на кат.парцелама 7433 и 7440 КО Врање 1, Решењем о заштити Републичког завода за заштиту и научно проучавање споменика културе РС, број 850 од 10.06.1949. године;
- 4. Стара црква Св. Богородице у Собини,** на кат.парцели 3438 КО Врање 1, Одлуком Извршног савета СО Врање, број 633-4/86 од 30.06.1986. године;
- 5. Стара варошка кућа Миладина и Вукашина Прибојчића,** на кат.парцелама 6680/1 и 6680/2 КО Врање 1, Одлуком Извршног савета СО Врање, број 633-6/86-04 од 30.06.1986. године;

6. **Стара варошка кућа Петра и Чедомира Станисављевића**, на катастарској парцели 6601 КО Врање 1,
Одлуком Извршног савета СО Врање, број 633-7/86-04 од 30.06.1986. године;
7. **Стара кућа Стане Јањић**, на катастарској парцели 2662 КО Врање 1,
Одлуком Извршног савета СО Врање, број 633-8/86-04 од 30.06.1986. године;
8. **Зграда Монопола**, на катастарској парцели 6829 КО Врање 1,
Одлуком Извршног савета СО Врање, број 633-5/87-04 од 27.05.1987. године;
9. **Споменик ослободиоцима Врања од Турака**, кат.парцела 6583 КО Врање 1,
Одлуком Извршног савета СО Врање, број 633-6/87-04 од 27.05.1987.године;
- 10.**Зграда Општинског суда-Палата правде**, на кат.парцели 5222 КО Врање 1,
Одлуком Владе Републике Србије, број 633-3153/97-20 од 08.08.1997. године;
- 11.**Зграда Гимназије "Бора Станковић"**, на кат.парцелама 5001, 5005/1, 5005/2, 5005/3 и 5004 КО Врање 1,
Одлуком Владе Републике Србије, број 633-3153/97-16 од 08.08.1997. године;
- 12.**Зграда старог хотела "Врање"**, на кат.парцелама 5219, 5220 и 5221 КО Врање 1,
Одлуком Владе Републике Србије, број 633-3153/97-14 од 08.08.1997.године;
- 13.**Саборни храм "Свете Тројице"**, на кат.парцели 6609/1 КО Врање1, Одлуком Владе Републике Србије, број 633-1530/98-18 од 22.05.2001.године.

Добра са споменичким својствима на подручју обухваћеном Генералним урбанистичким планом Врања

А) АРХЕОЛОШКИ ЛОКАЛИТЕТИ

А1. Локалитет уз **цркву Св. Петке** на кат.парцелама 2333, 2334, 2335, 2336, 2337, 2339 и 2340 КО Врање 1;

- ✓ Локалитет **Кула**, Балиновац, налази се на око 500-600 метара северозападно од села. Ископаване античке опеке, груба и фина касноантичка керамика.

- **Археолошка налазишта из праисторијског периода**

1. **Врање**, локалитети:
  - ✓ Доње Врање, локалитет се налази поред пруге;
  - ✓ Собина, локалитет Антин Чукар;
  - ✓ Оџинка, Улица јужноморавских бригада;
  - ✓ Рашка, локалитет Рашина окућница;
  - ✓ Ћошка, локалитет Ћошка;

- ✓ Цигански Рид, локалитет Цигански Рид;
- ✓ Црква Свети Николе, локалитет у порти цркве;
- ✓ Црква Света Петка;

- **Археолошка налазишта из античког периода**

- **Бунушевац**, локалитети: Селиште и Аниште;
- **Врање**, локалитети:
  - ✓ Огледна станица, локалитет према Собини;
  - ✓ Доње Врање, локалитети: између Железничке пруге и пута Врање-Златокоп, на потезу званом Морава који се налази између железничке пруге и сеоског пута за село Рибинце, Рид, Чивлук;
  - ✓ Собина, локалитети: Антин Чукар, Дебарске Трешње, Собинска долина, латинско гробље, Газепско;
  - ✓ Црква Свети Николе, локалитет у порти цркве;
  - ✓ Црква Света Петка;
  - ✓ Монопол, локалитет на месту зграде ДИВ-а.

- **Археолошка налазишта из средњовековног периода**

1. Врање, локалитети: црква Светог Николе.

Б) ОБЈЕКТИ – ТРАДИЦИОНАЛНА, БАЛКАНСКА АРХИТЕКТУРА

Б1. Хусеин пашина кућа – кућа породице Рашић, Улица Патриса Лумумбе број 1;

на катастарској парцели 1868/ 1 КО Врање 1;

Б2. Крампусова кућа, Улица Сутјескина број 3, на кат.парцели 5253 КО Врање 1;

Б3. Прибојчићева кућа, Улица Оца Јустина Поповића број 6, на катастарској парцели 6679 КО Врање 1;

Б4. Никитина кућа, Улица народног хероја 4, на кат.парцели 2507 КО Врање 1;

Б5. Митићева кућа, Улица Дунавска број 9, на кат.парцели 6591 КО Врање 1;

Б6. Цветковићева кућа, Улица доктора Копше број 18, на катастарској парцели 2721 КО Врање 1.

Сви објекти су у складу са чланом 7.,19. и 36. став 1-4 и чланом 54. "Закона о културним добрима" ("Службени гласник РС", број 71/94).

В) ОБЈЕКТИ - ГРАЂАНСКА АРХИТЕКТУРА (КРАЈ XIX- ПОЧЕТАК XX ВЕКА)

- V1. Циврићева кућа**, Улица Карађорђева број 1, на кат.парцели 5437 КО Врање;
- V2. Кућа Јанче Стајића - Балције (кућа породице Симић)** Улица Карађорђева број 4, на катастарској парцели 5451 КО Врање 1;
- V3. Јовановићева кућа**, Улица Карађорђева број 12-14, на кат.парцелама 5547 и 5548 КО Врање 1;
- V4. Смиљковићева кућа**, Улица Карађорђева број 16, на катастарској парцели 5549 КО Врање 1;
- V5. Кућа др. Костића**, Улица Вуле Антића број 1, на кат.парцели 5494 КО Врање;
- V6. Јанићијевићева кућа**, Улица Краља Стефана Првовенчаног број 44-50, на катастарској парцели 5121 и 5113/2 КО Врање 1;
- V7. Кочићева кућа**, Улица С.Ковачевића 46, на кат.парцели 5340 КО Врање 1;
- V8. Цврцкова кућа - 1**, Улица Сутјескина 61, на кат.парцели 2473 КО Врање 1;
- V9. Цврцкова кућа - 2**, Трг слободе 8, на кат.парцели 1942 КО Врање 1;
- V10. Кућа Наде Цикић**, Улица Боре Станковића 5, на кат.парцелама 5496/1-6 КО Врање 1;
- V11. Кућа Николе и Андре Аврамовића**, Улица Боре Станковића 7, на кат. парцели 5509 КО Врање 1;
- V12. Тоскинска - Каранфилска кућа**, Улица Краља Стефана Првовенчаног, број 40-42, на катастарској парцели 5114 и 5115/2 КО Врање 1;
- V13. Стајићева кућа**, Улица Сутјескина, број 57, на кат.парцели 2468 КО Врање 1;
- V14. Бондетова кућа**, Улица Саве Ковачевића 45, на кат.парцели 5344 КО Врање 1;
- V15. Манегова кућа**, Улица Народног хероја 2, на кат.парцели 2505 КО Врање 1;
- V16. Кућа доктора Кујаса - сада Бујковска кућа**, Улица Саве Ковачевића, број 34, на катастарској парцели 5720 КО Врање 1;
- V 17. Чатлајчева кућа**, Улица Саве Ковачевића 37-39, на катастарским парцелама 5347 и 5348 КО Врање 1;
- V18. Спасићева кућа**, Улица Боре Станковића 2-4, на кат.парцели 6603 КО Врање 1;
- V19. Митровићева кућа**, Улица Цара Душана 18, на кат.парцели 5386 КО Врање 1;
- V20. Кућа Жике Рафајловића - зграда старе поште**, Улица Цара Душана, на кат. парцели 5228 КО Врање 1;
- V21. Кућа Александра Р. Христића - сада дечје забавиште**, Улица Цара Душана број 22, на катастарској парцели 5378 КО Врање 1;
- V22. Стаменковићева кућа**, Улица V конгреса 63, на кат.парцели 2402 КО Врање 1;
- V23. Накићева кућа**, Улица Сутјескина број 43, на кат.парцелама 2395/1 и 2395/2 КО Врање 1;
- V24. Кућа Трајка Павловића Квачке**, Улица Вука Караџића 11, на кат.парцели 1930 КО Врање 1;
- V25. Кућа доктора Аћимовића**, Улица Доситејева 7, на кат.парцели 6588 КО Врање 1;
- V26. Лепојчева кућа**, Улица Симе Погачаревића 12, на кат.парцели 7465 КО Врање 1;
- V27. Жуљкова кућа**, Улица Кнеза Милоша 1, на катастарској парцели 5119 КО Врање 1;
- V28. Аврамовићева кућа**, Улица Београдска број 47, на катастарској парцели 7432 КО Врање 1;
- V29. Меридијан банка**, Улица Краља Стефана Првовенчаног 38, на катастарској парцели 5116 КО Врање 1;
- V30. Милисавска кућа**, Улица Саве Ковачевића број 1, на катастарској парцели 5520 КО Врање 1;
- V31.Тилетова кућа**, Улица Саве Ковачевића број 23, на катастарској парцели 5564 КО Врање 1;
- V32. Кућа Александра Додића**, Улица Саве Ковачевића број 21, на катастарској парцели 5581 КО Врање 1;
- V33. Дом војске**, Улица партизанска број 10, на кат.парцели 5003 КО Врање 1;
- V34. Касарна I пешадијског пука Књаза Милоша Великог**, Улица Краљевића Марка, број 2, на катастарској парцели 1162 КО Врање 1;
- V35. Железничка станица Врање.**
- Сви објекти су у складу са чланом 7.,19. и 36. став 1-4 и чланом 54. Закона о културним добрима ("Службени гласник РС", број 71/94).

Г) ЦРКВЕ

Г1. Црква Св. Николе, на кат.парцелама 180, 181, 182, 183 и 184 КО Врање 1;

Г2. Црква Св. Петке, на катастарској парцели 2336 КО Врање 1;

Г3. Црква Св. Петке на Шапраначком гробљу, на кат.парцели 7716 КО Врање 1;

Г4. Црква Св. Марка, на катастарској парцели 10728/1 КО Врање 1;

Црквени локалитети евидентирани приликом реконструисања терена или заштитних контролних и археолошких радова (По подацима Народног музеја Врање - Одељење за Археологију и

Нумизматику, према условима број 104 од 19.03.2010. године).

• **Црквене грађевине**

1. **Врање**, црква Светог Николе и црква Свете Тројице;
2. **Собина**, црква Успења Пресвете Богородице;

Д) ГРОБЉА

- Д1. Шапраначко гробље**, на кат.парцелама 7717/1 и 8854/1 КО Врање;
- Д2. Собинско гробље**, на кат.парцелама 3439 и 3440 КО Врање;
- Д3. Балиновачко гробље**, на катастарској парцели 1901 КО Балиновац;
- Д4. Бунушевачко гробље**, на катастарској парцели 16/1 КО Бунушевац;
- Д5. Доње врањско гробље**, на катастарској парцели 10728/2 КО Врање.

Ђ) СПОМЕНИЦИ, БИСТЕ, СПОМЕН ПЛОЧЕ

- Ђ1. Споменик Борисаву Станковићу**, катастарска парцела 5501 КО Врање 1;
- Ђ2. Споменик жртвама бугарског окупатора у I и II светском рату и спомен плоча Војводи Петру Бојовићу**, катастарска парцела 6583 КО Врање 1;
- Ђ3. Споменик ослободиоцима Врања “Чика Митке”**, 1878. године, катастарска парцела 5221 КО Врање 1;
- Ђ4. Споменик ослободиоцима Врања у II светском рату НОБ**, катастарска парцела 5006 КО Врање 1;
- Ђ5. Споменик погинулим борцима и грађанима у агресији НАТО**, катастарска парцела 5096 КО Врање 1;
- Ђ6. Споменик костурница на Шапраначком гробљу**, кат.парцела 7717/2 КО Врање;
- Ђ7. Биста Оца Јустина Поповића**, катастарска парцела 5001 КО Врање 1;
- Ђ8. Биста народног хероја Симе Погачаревића**, кат.парцела 5005 КО Врање;
- Ђ9. Биста др. Фрање Копше**, катастарска парцела 5001 КО Врање 1;
- Ђ10. Биста др. Ђорђа Тасића**, катастарска парцела 5001 КО Врање 1;
- Ђ11. Спомен плоча Драгутину Јовановићу** село Бунушевац, кат.парцела 41/1 КО Бунушевац;
- Ђ12. Спомен плоча Стојадину Ј. Пешићу - НОБ**, Улица Бекана Јовановића 2, катастарска парцела 7593 КО Врање 1;
- Ђ13. Спомен плоча Вукашину Вулету Антићу - НОБ**, Улица Вулета Антића 12, катастарска парцела 5541 КО Врање 1;

Ђ14. Спомен плоча Чедомиру Стајићу - НОБ, Улица Змај Јове 122, катастарска парцела 4951 КО Врање 1;

Ђ15. Спомен плоча Ђипри Станковићу - НОБ, Улица Др. Копше 7/1, катастарска парцела 2684 КО Врање 1;

Ђ16. Спомен плоча Трајковић Милораду и Стошић Трајку, Нерадовачки пут;

Ђ17. Спомен плоча погинулим припадницима МУП-а у агресији НАТО 1999. године на катастарској парцели 2418 КО Врање 1- зграда МУП-а.

- **Услови заштите непокретних културних добара, добара која уживају претходну заштиту и добара са споменичким својствима**

Када су у питању евидентирана културна добра у периоду који следи неопходно је планирати извршења следећих активности:

- Истраживање података, прикупљање документације и валоризација споменичких вредности евидентираних добара са изразом техничке документације.
- Утврђивање посебних услова заштите за сваки појединачни објект или комплекс са дефинисањем границе заштите и заштићене околине.

До израде посебних услова за појединачне објекте важе даљи општи услови заштите:

1. Планским мерама не сме бити угрожен интегритет, нити споменичка својства добара под заштитом.
  2. Планским мерама треба створити оптималне услове за чување и трајну заштиту и презентацију добара под заштитом.
- На археолошким локалитетима, на парцелама заштићених добара и на парцелама њихове заштићене околине није дозвољено планирање никакве градње, осим ако се то изричито одобри посебним условима ;
  - На заштићеним добрима и њиховој заштићеној околини не смеју се изводити никакви радови, који могу променити њихов садржај, природу или изглед, без претходно прибављених услова и сагласности надлежног завода за заштиту споменика културе.
  - Непокретна културна добра и добра која уживају претходну заштиту могу се користити у својој изворној или одговарајућој намени, на начин који неће ни у чему угрозити њихова основна споменичка својства и не смеју се користити у сврхе које нису у складу са њиховом природом,

наменом и значајем, или на начин који може довести до њиховог оштећења.

- Власник, корисник или други субјект који по било ком основу располаже непокретним културни добром, или добром под претходном заштитом дужан је да га чува и одржава с пажњом тако да не дође до оштећења или уништења његових споменичких својстава. Није дозвољено да се руши, раскопава, преправља, презиђује, прерађује или да се изводе било какви други радови који могу променити изглед и вредност културног добра без претходно прибављених посебних услова и сагласности надлежног Завода.
  - Завод за заштиту споменика културе посебним правним актом утврђује конкретне услове чувања, коришћења и одржавања, као и услове за предузимање конкретних мера заштите за свако поједино непокретно културно добро под претходном заштитом.
  - Мере заштите непокретних културних добара, добара која уживају претходну заштиту и добара са споменичким својствима
- Заштиту остварити документацијом, као обавезни, примарни вид заштите, израдом потпуне детаљне стручне и техничке документације свих непокретних културних добара и добара са споменичким својствима.
  - Предвидети решења која ће у највећој мери истицати вредности непокретних културних добара и добара са споменичким својствима (осим добара која имају само документарни значај и неће се трајно чувати).
1. Предвидети и створити услове за потпуну и трајну заштиту непокретних културних добара и добара са споменичким својствима ревитализацијом и презентацијом, конзерваторско-рестаураторским радовима и другим одговарајућим методама, а пре свега укључивањем у даље развојне токове.
  2. Обавеза је сопственика, корисника и других субјеката који располажу добрима, да сваком заштићеном објекту посвете пуну пажњу прибављајући и спроводећи посебне услове и мере заштите од надлежног Завода за заштиту споменика културе Ниш, при ма каквим интервенцијама у складу са Законом.
  3. Повећање габарита и спратности доградњама, надградњама и сличним интервенцијама на непокретним културним

добрима и добрима са споменичким својствима треба планирати са највећом одговорношћу и то у непосредној консултацији са Заводом за заштиту споменика културе Ниш.

4. Предвидети Законом регулисане опште обавезе:
  - Уколико се у току извођења грађевинских и других радова наиђе на неевидентирани археолошке локалитете или археолошке предмете, извођач радова је дужан да одмах, без одлагања прекине радове и обавести надлежни завод за заштиту споменика културе и да предузме мере да се налаз не уништи и не оштети и да се сачува на месту и у положају у коме је откривен;
  - Инвеститор објекта дужан је да обезбеди средства за истраживање, заштиту, чување, публикавање и излагање добара која се открије приликом изградње инвестиционог објекта – до предаје добра на чување овлашћеној установи заштите.
6. Неопходно је створити предуслове за корекцију свих негативних појава у односу према непокретном културном наслеђу. То се пре свега односи на елиминисање планираних и реализованих интервенција у простору, које директно или индиректно угрожавају споменичке вредности, али и на све реализоване или планиране неадекватне и непожељне интервенције на појединим објектима.
7. Успоставити хармонични просторни склад у амбијентима са споменичким вредностима, пројектовањем у контексту, ослањањем на споменичке вредности наслеђа у окружењу и другим методама које доприносе остваривању виших домета и унапређењу градитељског стваралаштва у обухваћеном простору.

3.1.8.2.2. Услови и мере заштите природе и природних добара

Заштита, унапређење и очување природе, биолошке, геолошке и предеоне разноврсности као дела животне средине, остварује се усклађивањем активности, економских и друштвених развојних планова, програма, пројеката са одрживим коришћењем обновљивих и необновљивих ресурса и дугорочним очувањем природних екосистема и природне равнотеже.

На основу Решења донетог од стране Завода за заштиту природе Србије, број 020-676/2 од 06.04.2017. године, утврђено је да се простор обухваћен Генералним урбанистичким планом Врања не налази унутар заштићеног подручја за које је спроведен или покренут поступак заштите, не налази се у просторном обухвату еколошких мрежа нити у простору евидентираних природних добара, али у близини границе Плана је еколошки коридор од међународног значаја –Јужна Морава.

Услови и мере заштите природе

1. Планом се планира очување компактних природних целина које су повезане природним коридорима (водотоцима, вегетација поред воденог тока, вегетација поред путева). Спречити даље превођење природних или полуприродних водених и влажних станишта у друге намене;
2. У складу са европским нормативима за очување билошке разноврсности, очувати природне екосистеме, линијске коридоре и станишта, кроз очување и одржавање њихове структуре, састава, функције и просторне повезаности, као и обим и начин коришћења (водотока са форландом, шуме и др.);
3. Неопходно је интегрално планирање и селективно усмеравање развоја, усклађено са карактером предела и специфичним карактеристикама физичке структуре насеља, уз минимизирање негативних и стимулација позитивних утицаја новог развоја на карактер и диверзитет предела:
  - јачати позитивни урбанистички и архитектонски идентитет насеља усклађен са природним и културним, регионалним и локалним специфичностима;
  - у највећој могућој мери задржати и ревитализовати историјску матрицу језгра насеља, а измене структуре и типологије постојећих објеката функционалним повезивањем у веће просторне целине, због губитка идентитета није оправдано;
  - обезбедити мозаичност руралног предела очувањем пољопривредне, еколошке, рекреативне и пејзажно – естетске функције ораница, башта, воћњака и травних површина у рибној зони насеља;
4. Разрадити модалитете заштите, очувања и одрживог коришћења природних ресурса у оквиру развоја различитих привредних активности на територији општине (шумарства, туризма,...);
5. Обавезно је уређење зелених површина по Пројекту озелењавања у коме композиција пејзажно архитектонског уређења планског подручја треба да је у функцији намене и садржаја планираних објеката, уз поштовање следећих мера и смерница:
  - све јавне зелене површине повезати у систем, коришћењем зелених веза између постојећег и планираног зеленила,
  - прописати коришћење претежно аутохтоних врста, док као декоративне могу се користити и врсте егзота које се могу прилагодити локалним условима. Не препоручује се озелењавање врстама које су за наше поднебље детерминисане као инвазивне. Избегавати врсте које су детерминисане као алергене (тополе и сл.),
  - у циљу очувања и повећања биодиверзитета, као и због повећања функционалности зелених површина, предвидети такође и замену инвазивних са аутохтоним врстама,
  - применити начин сарадње који ће осигурати да не дође до денivelације терена.
6. Уз производно-индустријску зону спровести одговарајуће техничке и биолошке мере заштите од буке подизањем заштитних појасева зеленила са могућношћу инфраструктурног опремања. Препоручује се формирање вишефункционалних заштитних појасева од вишеродног и вишеспратног појаса зеленила у контактним зонама становања, радних зона и пољопривредних површина;
7. Планом су утврђени водни биланси на територији општине (реке, потоци, извори, бунари, подземна изворишта, акумулације);
8. Регулација водотока извести у што већој мери на тзв. природан начин;
9. Заштита изворишта водоснабдевања је императив, а све постојеће или потенцијалне загађиваче треба или дислоцирати или обавезати на уграђивање такве технологије и примену нових решења који ће гарантовати апсолутну сигурност у погледу заштите квалитета подземних вода;
10. Обезбедити заштиту водотока и њихових обала од деградације, изградње и загађења;
11. Неопходно је подизање нових шумских површина и дефинисати приоритетне пределе за шумљавање (терени са великим нагибима, еродирани површине, потенцијална клизишта, позиције ветрозаштитних појасева, повезивање одвојених шумских комплекса, туристички локалитети);
12. Коришћење природних ресурса (шумарство, лов, риболов, сакупљање шумских плодова и лековитог биља...) може и треба да остане један од видова економске и туристичке понуде читавог краја, свакако у складу са принципима одрживог развоја и одрживог коришћења

природних ресурса и компоненти биодиверзитета. Експлоатационе квоте морају бити под строгим контролом и у складу са прихваћеном и одобреном релевантном планском документацијом (шумске основе, ловне основе, програми управљања рибарским подручјима и др.);

13. Планом предвиђено је побољшање нивоа комуналне опремљености насеља. Приоритет је изградња канализационих система у насељима са уређајима за пречишћавање отпадних вода. Изузетно, у мањим насељима, могуће је одвођење отпадних вода у прописно изграђене групне и појединачне санитарне водонепропусне септичке јаме;
14. Успоставити систем мониторинга свих параметара квалитета животне средине на подручју Плана (земљишта, вода и ваздуха), чиме се стварају повољни услови за адекватно управљање животном средином. Овим се подразумева и успостављање контроле поступања са отпадом у складу са законском регулативом;
15. Дефинисати мере за уклањање негативних санитарно-хигијенских услова и проблема прекорачења граничних вредности загађења, а кроз примену урбанистичких, техничко – технолошких и биотехничких мера;
16. Дефинисати да се прекину радови и у року од 8 дана обавести Министарство пољопривреде и заштите животне средине, ако се у току радова наиђе на природно добро које је геолошко – палеонтолошког типа и минералшко – петрографског порекла, а налаз заштитити до доласка овлашћеног лица.

Са аспекта заштите биљака и животиња и њихових станишта, поједина подручја, поред националног, имају и одређен међународни значај. Еколошки значајна подручја и еколошки коридори представљају саставне делове еколошке мреже утврђене Уредбом о еколошкој мрежи.

Заштита подручја Еколошке мреже спроводи се према члану 10. Закона о заштити природе („Службени гласник РС“, бр. 36/09 и 88/10). Према овом члану за сваки пројекат, план или активности који се планирају, а за које постоји вероватноћа да могу имати значајан утицај на еколошку мрежу, неопходно је спровести оцену прихватљивости. Имплементација пројеката се може одобрити једино у случају када се кроз поступак оцене прихватљивости утврди да планирана активност нема значајан негативан утицај на основне вредности (станишта и врсте) које су идентификоване за дато еколошки значајно подручје. На основу члана 4. Уредбе о еколошкој мрежи, „еколошки коридори могу бити водотоци у

природном и полуприродном стању и канали са полуприродном вегетацијом, као и други предеони елементи (међе, живице, пољозащитни појасеви, пашњаци, ливаде и други вештачки коридори) који стварају везу између еколошки значајних подручја.

Према Конвенцији о биолошкој разноврсности, неопходно је спречити ширење, а по потреби предузети мере за уништавање инвазивних врста. Њихово спонтано ширење не само да угрожава природну вегетацију, него знатно повећава и трошкове одржавања зелених површина. На нашим подручјима, инвазивним се сматрају следеће врсте:

Јасенолики јавор (*Acer negundo*), кисело дрво (*Ailanthus altissima*), багремац (*Amorpha fruticosa*), западни копривић (*Celtis occidentalis*), пенсилвански длакави јасен (*Fraxinus pennsylvanica*), гледичија (*Gleditsia triacanthos*), жива ограда (*Lycium halmifolium*), петолисни бршљан (*Parthenocissus inserta*), касна сремза (*Prunus serotina*), јапанска флопа (*Fallopia japonica*), багрем (*Robinia pseudoacacia*).

3.1.8.3. Услови и мере заштите животне средине

Просторно-положајне карактеристике подручја Плана и условљеност обавезујућим смерницама Просторног плана Републике Србије, Уредбе о утврђивању Просторног плана инфраструктурног коридора Ниш – граница Република Македоније, Просторни план Града Врања и смерницама проистеклих из услова Завода за заштиту природе Србије и Завода за заштиту споменика културе Ниш, валоризација са аспекта заштите природних вредности и културних добара и зонирање са аспекта повољности потенцијала и ограничења, дају матрицу за планирање даљег одрживог развоја града Врања.

Како би се избегли или умањили могући негативни утицаји планских решења на животну средину неопходна је примена мера заштите које се прописују на основу утврђеног стања природних и створених вредности на подручју Плана, предвиђених активности за реализацију планских решења у планском периоду уз поштовање начела хијерархије и координације које обавезује на усвајање обавезујућих смерница и мера заштите животне средине Стратешке процене утицаја на животну средину планова вишег хијерархијског нивоа.

Саставни део Просторног плана града Врања, Извештај о Стратешкој процени утицаја Просторног плана града Врања, представља основу за утврђивање обавезујућих, хијерархијски усаглашених смерница (еколошких захтева) при изради Плана и обезбеђивање, прописивање и интегрисање мера заштите животне средине у све фазе израде Плана, као и дефинисање услова и

решења заштите животне средине у имплементацији планских решења.

Стратешка процена утицаја на животну средину се не захтева за Генерални урбанистички план и Плана генералне регулације, уколико нема значајних измена.

Донета је Одлука о неприступању изради стратешке процене утицаја Измена и допуна Генералног урбанистичког плана Врања на животну средину („Службени гласник града Врања“, број 3/16);

Стратешка процена утицаја на животну средину за Планове детаљне регулације, као планску документацију нижег хијерархијског нивоа, се може захтевати за обухвате радних, индустријских зона, значајне промене у коришћењу грађевинског, пољопривредног, водног и шумског земљишта.

Обавезујућа смерница Стратешке процене за нижи хијерархијски ниво је обавеза носиоца пројеката да се надлежном органу обрати захтевом за одлучивање о потреби процене утицаја на животну средину, у складу са законском регулативом за област животне средине.

Смернице за ниже хијерархијске нивое - Еколошка процена Просторног плана Града Врања за предметно подручје представља основ за вредновање простора при избору пројекта и предлога мера за заштиту животне средине, а у циљу даљег одрживог развоја:

Заштита ваздуха

Заштита ваздуха на подручју Генералног урбанистичког плана Врања се спроводи у циљу спречавања кумулативних ефеката негативних утицаја планираних садржаја са негативним утицајима из окружења. Заштита и очување квалитета ваздуха на подручју Плана, обухвата мере превенције и контроле емисије загађујућих материја из свих извора загађења (покретних и стационарних), како би се спречио и умањио њихов утицај на квалитет ваздуха и минимизирали потенцијално негативни ефекти на животну средину и здравље становништва. Заштита квалитета ваздуха и спречавање емисије у ваздух спроводи се у складу са:

- Законом о заштити ваздуха („Сл. гласник РС”, бр.36/09 и 10/13);
- Уредбом о граничним вредностима емисија загађујућих материја у ваздух из стационарних извора загађивања, осим постројења за сагоревање („Сл. гласник РС”, бр.111/15);
- Уредбом о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха („Сл. гласник РС”, бр.11/10, 75/10 и 63/13);

Управљања квалитетом ваздуха на подручју Генералног урбанистичког плана Врања је потребно успоставити кроз:

- увођење јединственог система праћења и контроле нивоа загађености и одржавање базе података о квалитету ваздуха;
- утврђивање надлежности;
- успоставље локалне мреже и услова под којима се врши мониторинг;
- утврђивање обавезе надлежног органа да релевантне податке о квалитету ваздуха доставља Агенцији за заштиту животне средине и стави на увид јавности.

Опште смернице и мере заштите ваздуха:

- обавезна је контрола и одржавање емисије загађујућих материја у ваздух у законски дозвољеним границама на подручју Генералног урбанистичког плана Врања;
- очување и унапређење постојећих појасева заштитног зеленила и прилагођавање функцији заштите од аерозагађења пројектом пејзажног уређења, уз коришћење претежно аутохтоних врста, уклопљених у амбијент и предео;
- подизање нивоа комуналне хигијене на подручју плана;
- реконструкција градских и осталих саобраћајница за меродавно саобраћајно оптерећење;
- подстицање коришћења еколошки прихватљивијих енергената, обновљивих извора енергије и увођење енергетске ефикасности;
- смањење броја индивидуалних котларница и ложишта, ширење система централизованог снабдевања енергијом, ширење гасификационог система;
- обострано/једнострано озелењавање саобраћајница свих рангова и категорија и озелењавање свих површина у функцији саобраћаја (паркинг-простора, платоа);
- реконструкција постојећих и реализација нових зелених површина свих категорија;
- сви постојећи и планирани производни и други погони, који представљају изворе аерозагађивања у обавези су да примене најбоље доступне технике и технологије у циљу спречавања и смањена емисије штетних и опасних материја у ваздух и животну средину;
- за случај прекорачења граничних вредности нивоа загађујућих материја у ваздуху, предузети додатне техничко-технолошке мере како би се концентрације загађујућих материја свеле у прописане вредности;

- извршити озелењавање планског подручја, аутохтоним дрвенастим и жбунастим, брзорастућим врстама, отпорним на загађење, при чему треба избегавати алергене врсте;
- реконструкција постојећих и реализација нових пројеката (објеката, технологија, инфраструктуре) потенцијалних загађивача ваздуха, могућа је уз поступак процене утицаја на животну средину, у складу са Уредбом о утврђивању Листе пројеката за које је обавезна процена утицаја и Листе пројеката за које се може захтевати процена утицаја на животну средину („Службени гласник РС”, број 114/08);
- обавезан је мониторинг утицаја загађености ваздуха на здравље становништва, објављивање резултата праћења и информисање јавности и надлежних институција, у складу са важећим Законом и подзаконским актима;
- неопходна је стална едукација и подизање еколошке свести о значају квалитета ваздуха и животне средине;
- у циљу спречавања негативних утицаја на животну средину и здравље становништва и побољшања постојећег стања у оквиру ових еколошких целина, зона и појаса потребно је спроводити мере заштите животне средине: реализација пројеката (објеката, садржаја и извођење радова) мора садржати инструменте директне заштите животне средине (спречавање и минимизирање потенцијално штетних утицаја и негативних ефеката по животну средину), због чега је обавезно покретање поступка процене утицаја за пројекте, радове и објекте који могу утицати на квалитет и капацитет животне средине у складу са важећом законском регулативом и Уредбом о утврђивању Листе пројеката за које је обавезна процена утицаја и Листе пројеката за које се може захтевати процена утицаја на животну средину („Сл. гласник РС”, бр. 114/08)
- за случај квара уређаја којим се обезбеђује спровођење прописаних мера заштите или поремећаја технолошког процеса због чега долази до прекорачења граничних вредности емисије, оператер је дужан да квар или поремећај отклони или прилагоди рад новонасталој ситуацији или обустави технолошки процес како би се емисија свела у дозвољене границе у најкраћем року;
- за случај прекорачења граничних вредности нивоа загађујућих материја у ваздух оператер је дужан да предузме техничко-технолошке мере или да обустави технолошки процес, како би се концентрације загађујућих материја свеле у прописане вредности;
- за случај да се у процесу обављања делатности могу емитовати гасови непријатних мириса, оператер је дужан да примењује мере које ће довести до редукције мириса и ако је концентрација емитованих материја у отпадном гасу испод граничне вредности емисије;
- за планирани, новоизграђени или реконструисани стационарни извор загађивања за који није прописана обавеза издавања интегрисане дозволе или израде студије о процени утицаја на животну средину, оператер је дужан да пре пуштања у рад прибави дозволу;
- да ако обавља делатност производње, одржавање и/или поправке сакупљања, обнављања и обраде, контролу коришћења, стављања на тржиште, трајног одлагања и искључивања из употребе производа и опреме који садрже супстанце које оштећују озонски омотач, у обавези су да прибаве дозволу ресорног Министарства;
- да, ако се бави сервисирањем и искључивањем из употребе производа и/или опреме која садржи контролисане супстанце, (супстанце које оштећују озонски омотач било да су чисте или у смеђи, без обзира да ли се први пут користе или су сакпуљене, обрађене или обновљене осим оних које се налазе у готовом производу) мора исходovati дозволу ресорног Министарства.

Посебне смернице и мере заштите ваздуха

Оператер стационарног извора загађивања ваздуха у обавези је:

- да спроведе мере за смањење загађивања ваздуха у поступку пројектовања, градње и редовног рада (коришћења) тако да не испушта загађујуће материје у ваздух у количини већих од граничних вредности емисије;

Заштита вода

Мере заштите површинских и подземних вода ће се спроводити у складу са циљевима заштите животне средине: очувања живота и здравља људи, смањења загађења и спречавања даљег погоршања стања вода на овом подручју, обезбеђења несметаног коришћења вода за различите намене, заштите водених екосистема и постизања стандарда квалитета животне средине.

Стратешка процена утицаја на животну средину Просторног плана Град Врања даје основне мере заштите вода које је неопходно даље спровести, на хијерархијски нижем нивоу (развијање и конкретизација кроз поступак процене утицаја на животну средину и Студију о процени утицаја на животну средину за сваки пројекат за који се захтева процена утицаја). Заштита и унапређење квалитета површинских и подземних вода заснована је на мерама и активностима којима се њихов квалитет штити и унапређује преко мера забране, превенције, обавезних мера заштите, контроле и мониторинга у циљу очувања живота и здравља живог света, постизања стандарда квалитета животне средине, смањења загађења, спречавања даљег погоршања стања вода и обезбеђење нешкодљивог и несметаног коришћења вода за различите намене.

У циљу унапређења, спречавања, ограничења и компензације негативних утицаја Плана на површинске и подземне воде, неопходно је спроводити строге мере заштите приликом планирања и реализације планираних пројеката и садржаја. Све смернице и мере заштите вода морају се спроводити у складу са:

- Законом о водама („Сл. гласник РС”, бр. 30/10, 93/12 и 101/16);
- Уредбом о класификацији вода („Сл. гласник СРС”, бр. 5/68);
- Уредбом о категоризацији водотока („Сл. гласник СРС”, бр. 5/68);
- Уредбом о граничним вредностима емисије загађујућих материја у воде и роковима за њихово достизање („Сл.гл.РС“, бр.67/11, 48/12 и 1/16);
- Уредбом о граничним вредностима приоритетних и приоритетних хазардних супстанци које загађују површинске воде и роковима за њихово достизање („Сл.гл.РС“, бр.24/14);
- Уредбом о граничним вредностима загађујућих материја у површинским и подземним водама и седименту и роковима за њихово достизање („Сл.гл.РС“, бр.50/12);
- Правилником о утврђивању водних тела површинских и подземних вода водотокова („Сл.гласник РС“, бр.96/10);
- Правилником о одређивању граница подсливова („Сл.гласник РС“, бр.54/11);
- Правилником о опасним материјама у водама („Сл. гласник СРС”, бр. 31/82);
- Правилником о начину и минималном броју испитивања квалитета отпадних вода („Сл. гласник СРС”, бр. 47/83 и 13/84 (исправка));
- Правилником о параметрима еколошког и хемијског статуса површинских вода и параметрима хемијског и квантитативног статуса подземних вода („Сл. гласник РС”, бр. 74/11).

Опште мере управљања квалитетом вода - водних ресурса обухватају обавезу да се на

подручју Плана, у складу са законском регулативом:

- успостави интегрално управљање водама, водним објектима и водним земљиштем;
- обезбеди добар еколошки статус површинских вода, квалитет структуре и функционисања акватичних екосистема површинских вода;
- спречи директно и индиректно загађивање (уношење супстанци или топлоте воду или земљу које могу бити штетне по људско здравље, квалитет акватичних екосистема, приобалних екосистема);
- обезбеди заштита, унапређење и обнављање свих површинских вода у циљу остваривања доброг статуса површинских и подземних вода.
- успостави интегрално управљање водама, водним објектима и водним земљиштем;
- обезбеди добар еколошки статус површинских вода, квалитет структуре и функционисања акватичних екосистема површинских вода;
- спречи директно и индиректно загађивање (уношење супстанци или топлоте воду или земљу које могу бити штетне по људско здравље, квалитет акватичних екосистема, приобалних екосистема);
- обезбеди заштита, унапређење и обнављање свих површинских вода у циљу остваривања доброг статуса површинских и подземних вода.

Опште смернице заштите вода:

- спречавање даљег загађења река које протичу кроз подручје Плана, нарочито реке Јужне Мораве са њеним притокама и подизање квалитета воде на виши ниво;
- уклањање „дивљих депонија” на обалама река и поштравање казнене политике из ове области како би се спречило њихово поновно стварање;
- неопходно је вршити анализе квалитета воде реке Јужне Мораве на улазу и на излазу Града Врања као и на директним фекалним испустима у реку;
- проширење и реконструкција постојеће канализационе мреже и повезивање свих насеља на канализациону мрежу;
- заштита вода (површинских и подземних) и заштита од вода треба да буду међу приоритетима планског акта; Поред обнове природне вегетације у ИЗВОРИШТИМА, у форланду ВОДОТОВОКА резервисати простор за изградњу обалоутврда; регулисање водотока извести у што већој мери на натурални начин;

- неопходно је предвидети решење евакуације санитарних, фекалних и других отпадних вода. Отпадне воде не упуштати у постојеће регулисане и нерегулисане водотоке без претходног третмана до нивоа квалитета воде водотока у који се воде упуштају (системи за пречишћавање отпадних вода). Стога је неопходно изградити планирано Постројење за пречишћавање отпадних вода Града Врања;
- канализациони систем градити као сепарациони са посебним колектором за одвођење атмосферских вода;
- изградња уређаја и постројења за третман свих технолошких отпадних вода у оквиру појединачних радних комплекса;
- дозвољене су искључиво водонепропусне септичке јаме у насељима и деловима насеља, као прелазно решење до изградње канализационе мреже;
- заштиту од поплава извести активним мерама ублажавања поплавних таласа;
- регулацију мањих водотока, треба обављати по принципима „натуралне регулације”, која подразумева што мању употребу грубих вештачких интервенција (кинетирања корита, облагања целог попречног профила каменом и бетоном итд.) како би се у целисти очували водени екосистеми и непосредно приобаље;
- при регулацији водотока у зони насеља, поред функционалних критеријума, примерити и урбанам, естетским и другим условима који оплемењују животну средину;
- за целине и зоне за које ће се радити урбанистички планови, као обавезну меру превенције, планирати канализациону мрежу са постројењима (уређајима) за пречишћавање отпадних вода меродавног капацитета- као независан систем са постројењем за пречишћавање отпадних вода или заједнички за више насеља.
- забрањено је коришћење ђубрива или средстава за заштиту биља у обалном појасу ширине до 5m свих водотокова;
- забрањено је испуштање у јавну канализацију свих отпадних вода које садрже хазардне супстанце изнад прописаних вредности, које могу штетно деловати на могућност пречишћавања вода из канализације, које могу оштетити канализациони систем и постројење за пречишћавање вода, које могу негативно утицати на здравље лица која одржавају канализациони систем;
- забрањено је коришћење напуштених бунара као септичких јама;
- забрањено је депоновање, просипање и остављање у зони форланда и у корита за велику воду природних и вештачких водотока, било каквих материјала који могу загадити воде;
- забрањено је прање возила, машина, опреме и уређаја у површинским водама и на водном земљишту.

Посебне мере заштите површинских и подземних вода - обавезе носиоца пројеката/оператера:

Опште мере заштите површинских и подземних вода - мере забране у циљу очувања и заштите квалитета вода:

- забрањено је упуштање (уношење) свих врста отпадних вода које садрже хазардне и загађујуће супстанце изнад прописаних граничних вредности емисије, а које могу довести до погоршања тренутног стања свих површинских и подземних вода;
- забрањено је испуштање (упуштање) свих отпадних вода у стајаће воде, ако је та вода у контакту са подземном водом, која може проузроковати угрожавање доброг еколошког или хемијског статуса стајаће воде;
- носиоци пројеката и оператери који испуштају или одлажу материје које могу загадити воду, дужни су да те материје, пре испуштања у систем јавне канализације или реципијент, делимично или потпуно одстране у поступку пречишћавања (предтретман или третман отпадних вода у уређају или постројењу за пречишћавање отпадних вода);
- носиоци пројеката и оператери - генератори отпадних вода који испуштају отпадне воде непосредно у реципијент дужни су да обезбеде пречишћавање отпадних вода до нивоа који одговара граничним вредностима емисије, односно до нивоа којим се не нарушавају стандарди квалитета животне средине реципијента (комбиновани приступ), узимајући строжији критеријум од ова два;
- носиоци пројеката и оператери генератори отпадних вода, који отпадне воде испуштају у реципијент или јавну канализацију дужни су да изграде погоне или уређаје за пречишћавање отпадних вода до захтеваног нивоа;
- носиоци пројеката и оператери генератори отпадних вода, који отпадне воде испуштају у јавну (насељску) канализацију дужни су да од надлежног органа градске управе исходују Акт о испуштању отпадних вода у јавну канализацију;

- носиоци пројеката и оператери генератори отпадних вода, који отпадне воде испуштају у реципијент и јавну (градску, насељску) канализацију, дужни су да поставе уређаје за мерење, да врше континуирано мерење количине отпадних вода, да контролишу и испитују биохемијске и механичке параметре квалитета отпадних вода и да извештај о извршеним мерењима квартално достављају јавном водопривредном предузећу, министарству надлежном за послове заштите животне средине и Агенцији за животну средину;
- носиоци пројеката и оператери генератори отпадних вода, који имају уређаје за пречишћавање отпадних вода у обавези су да испитују квалитет отпадних вода пре и после пречишћавања, да обезбеде редовно функционисање уређаја за пречишћавање отпадних вода и да воде дневник њиховог рада;
- мерења количина и испитивање квалитета отпадних вода врши овлашћена институција (правно лице), у складу са Законом о водама;
- носиоци пројеката и оператери генератори отпадних вода у обавези су да изврше накнаду за загађивање вода (за непосредно или посредно загађивање воде), а који испуштају отпадне воде у сопствену канализацију, водоток, канале, врше сакупљање, одвођење и пречишћавање отпадних и атмосферских вода системом јавне канализације, испуштају на пољопривредно, грађевинско или шумско земљиште загађујуће супстанце које на непосредан или посредан начин загађују воде, производе, односно увозе ђубрива и хемијска средства за заштиту биља и уништавање корова, као и детерџенте на бази фосфата;
- носиоци пројеката и оператери генератори отпадних вода у обавези су да у законом прописаном року достигну граничне вредности емисије;
- у циљу заштите реципијента Локална самоуправа мора донети Правилник о техничким и санитарним условима за упуштање отпадних вода у јавну канализацију, као саставни део Одлуке о коришћењу, управљању и одржавању водоводне, фекалне и атмосферске канализационе мреже на територији општине. Овим Правилником се прописују услови и ниво загађења отпадних вода, које поједини технолошки процеси морају испунити при упуштању у мрежу јавне насељске канализације. Ово подразумева да

индустрије које испуштају отпадне воде чији ниво загађења прелази одредбе прописане Правилником, морају градити своја интерна постројења/уређаје за пречишћавање отпадних вода (предтретман технолошких отпадних вода);

- сва изворишта – (простор око водозахватног објекта – акумулације и бунара за јавно водоснабдевање), односно подручја на којима се налази извориште водоснабдевања (акумулација и бунари за водоснабдевање насеља), морају бити заштићена од случајног и намерног загађивања и других утицаја који могу неповољно утицати на издашност изворишта, природни састав и квалитет воде;
- за заштиту изворишта водоснабдевања потребно је урадити Елаборат о зонама санитарне заштите, којим се утврђује површина и просторно пружање зона санитарне заштите;
- у циљу заштите вода у изворишту водоснабдевања (акумулација, бунари), све активности вршити у складу са Правилником о начину одређивања и одржавања зона санитарне заштите изворишта водоснабдевања („Сл.гласник РС”, бр.92/08);
- у циљу контроле животне средине и заштите водних тела од загађивања, у границама Плана, при имплементацији и реализацији планираних пројеката, објеката, површина, потребно је, у складу са Уредбом о утврђивању Листе пројеката за које је обавезна процена утицаја и Листе пројеката за које се може захтевати процена утицаја на животну средину ("Службени гласник РС",бр. 114/2008) покренути поступак процене утицаја на животну средину пред надлежним органом за заштиту животне средине у вези доношења одлуке о изради/не изради Студије о процени утицаја на животну средину.

Заштита земљишта

Загађење земљишта на подручју Плана је могуће у случају испуштања нетретираних отпадних вода, просипања штетних материја (нафте, нафтних деривата, уља, хемикалија), у случају неконтролисаног одлагања отпадних материја, али и у случају појаве ерозије и клизишта. Адекватним управљањем свим врстама отпада и отпадних вода који настају како у фази реализације тако и у току редовног рада Пројекта, потенцијално штетни утицаји по земљиште са овог аспекта се минимизирају.

Опште мере заштите земљишта обухватају систем праћења квалитета земљишта (систем заштите земљишног простора) и његово одрживо

коришћење, које се остварује применом мера системског праћења квалитета земљишта:

- праћење индикатора за оцену ризика од деградације земљишта;
- спровођење ремедијационих програма за отклањање последица контаминације и деградације земљишног простора, било да се они дешавају природно или да су узроковани антропогеним активностима.

Све смернице и мере заштите земљишта морају се спроводити у складу са:

- Правилником о дозвољеним количинама опасних и штетних материја у земљишту и води за наводњавање и методама њиховог испитивања („Службени гласник РС”, бр.23/94);

- Уредбом о програму систематског праћења квалитета земљишта, индикаторима за оцену ризика од деградације земљишта и методологији за израду ремедијационих програма („Службени гласник РС”, бр.88/10).

У циљу заштите животне средине, обавеза локалне самоуправе је да успостави систем управљања земљиштем и заштити на принципима:

- заштите функција земљишта;
- заустављање деградације земљишта;
- обнављање деградираних земљишта;
- интеграције у друге секторске политике.

Систем праћења квалитета земљишта, систем заштите земљишног простора и његово одрживо коришћење остварује се мерама системског праћења квалитета земљишта, који обухвата:

- праћење индикатора за оцену ризика од деградације земљишта;
- спровођење ремедијационих програма за отклањање последица контаминације и деградације земљишног простора, било да се они дешавају природно или да су узроковани људским активностима.

Мере заштите земљишта од загађивања и деградације обухватају:

- организовано управљање отпадом на подручју Плана које подразумева прикупљање, примарну селекцију, транспорт и одлагање;
- уклањање дивљих депонија са свих локација и увођење строжије казнене политике како би се спречило поновно формирање дивљих депонија;
- контролу управљања отпадом и отпадним водама у оквиру појединачних радних и индустријских комплекса;
- реконструкцију канализационе мреже како би се спречиле хаварије и изливање отпадних вода у земљиште;
- озелењавање и пошумљавање терена угрожених ерозијом и клизиштима;

- ремедијацију и рекултивацију напуштених локација и локација угрожених историјским загађењем;
- дефинисати заштиту квалитетног пољопривредног земљишта, односно планирати изградњу на земљишту лошијег бонитета;
- поштовање мера заштите животне средине, санације и еколошке компензације приликом експлоатације минералних сировина (надлежни орган не може издати одобрење за коришћење природних ресурса или добара без сагласности ресорног Министарства на пројекат који садржи мере заштите и санације животне средине).

Посебне мере заштите земљишта од загађивања и деградације:

- обавезно је планирање и спровођење превентивних мера заштите приликом коришћења земљишта за оне делатности за које се очекује да ће знатно оштетити функције земљишта;
- носилац пројеката/оператер (или други облици својине), при свакој промени власништва, је у обавези да спроводе процену стања животне средине и одређивање одговорности за загађење животне средине, као и намирење дугова (терета) претходног власника за извршено загађивање и/или штету нанету животној средини;
- носилац пројекта/оператер (продавац или купац) је у обавези да изради извештај о стању земљишта, а за сваку трансакцију земљишта, на коме се дешава или се дешавала потенцијално загађујућа активност;
- носилац пројекта/оператер, потенцијални загађивач је одговоран за загађивање животне средине и у случају ликвидације или стечаја предузећа или других правних лица, у складу са Законом;
- носилац пројекта/оператер, потенцијални загађивач или његов правни следбеник, обавезан је да отклони узрок загађења и последице директног или индиректног загађења животне средине и сноси укупне трошкове, који укључују трошкове ризика по животну средину и трошкове уклањања штете нанете животној средини;
- носилац пројекта/оператер, потенцијални загађивач у обавези је да изради Извештај о стању земљишта;
- извештај о стању земљишта мора бити издат од стране стручне организације, акредитоване за узорковање и испитивање

земљишта и воде према SRPS, ISO/IEC 17025 стандарду;

- извештај о стању земљишта мора да садржи историјску основу локације, која је доступна из службених евиденција, хемијске анализе за одређивање концентрације опасних материја у земљишту, ограничене у првом реду на материје које су повезане са активношћу на локацији, а које могу довести до контаминације, ниво концентрација опасних материја које имају утицај на стварање значајног ризика по људско здравље и животну средину, ниво контаминације радионуклида;
- носилац пројекта/оператер који деградира животну средину дужан је да изврши ремедијацију или санацију деградиране животне средине, у складу са пројектима санације и ремедијације на које ресорно Министарство даје сагласност;
- програм ремедијације мора садржати: идентификацију контаминираниог подручја, начин уклањања опасних материја са контаминираних локација (деконтаминација), начин спречавања ширења материја опасних по животну средину у дужем периоду, утврђен програм мониторинга медијума животне средине, ограничавање коришћења загађене локације (рок);
- за локацију за коју је потребно извршити ремедијацију, потребно је детаљно истраживање и успостављање мониторинга до завршетка ремедијације;
- пројекат ремедијације и ремедијационог поступка, у складу са врстом и типом загађења, мора садржати: поређења могућих варијантних решења у погледу ремедијационог поступка и разлога за избор најповољнијег, опис планираних активности у погледу ремедијацијаног поступка (физички, хемијски, биолошки третман или комбинација ових поступака), односно њихове технолошке и друге карактеристике, приказ врста и потребне количине енергије и енергетна, воде, сировина, потребног материјала за реализацију пројекта, методологије третирања свих врста отпадних материја из ремедијационог поступка (прерада, рециклажа, одлагање), приказ утицаја на животну средину изабраног пројектног ремедијацијаног поступка.

Граничне вредности, одређивање нивоа концентрација опасних и штетних материја у земљишту врши се према SRPS стандардним методама или стандардним методама EU, USA или Русије. Референтне и интервентне вредности

концентрација опасних и штетних материја у земљишту и подземној води прописане су Уредбом о програму системског праћења квалитета земљишта, индикаторима за оцену ризика од деградације земљишта и методологији за израду ремедијационих програма („Сл. гласник РС“ број 88/10), Уредбом о граничним вредностима загађујућих материја у површинским и подземним водама и седиментима и роковима за њихово достизање ("Сл. гласник РС", бр. 50/12).

Опште мере заштита земљишта од деградације и критеријуми у организацији коришћења продуктивног земљишта:

- неопходно је планирати подизање нових шумских површина и дефинисати приоритетне пределе за пошумљавање (терени са великим нагибима, еродирани површине, потенцијална клизишта, позиције ветрозаштитних појасева, повезивање одвојених шумских комплекса, туристички локалитети);
- забрањена је неконтролисана (чиста) сеча, прореда и скидања шумског покривача, посебно на теренима изражених нагиба;
- очување и унапређење постојећих вегетацијских покривача (пољозаштитни и шумски појасеви, забрани, шумски фрагменти, живице) у пољопривредним зонама око насеља;
- неопходна је регулација водотока у циљу заштите од спирања и неповратног губитка педолошког слоја;
- забрањено је, ограничење и прописивање услова за делатности које могу загадити земљиште;
- неопходна је регулација водотокова (посебно бујичарских) и спровођење мера заштита од поплава;
- антиерозионим радовима, пре свега пошумљавањем спречавати и сузбијати ерозију земљишта у угроженим зонама, теренима и локацијама;
- успоставити систем мониторинга свих параметара квалитета животне средине на подручју Плана (земљишта, воде и ваздуха), чиме се стварају повољни услови за адекватно управљање животном средином; овим се подразумева и успостављање контроле поступања са отпадом у складу са законском регулативом.

Заштита од буке и вибрација

Опште мере заштите становништва од буке у животној средини, обухватају одређивање акустичних зона у складу са наменом простора и

граничним вредностима индикатора буке у тим зонама.

Тихе зоне – заштићене целине и зоне са прописаним граничним вредностима од 50 dB(A) у току дана и 40 dB(A) у току ноћи у којима је забрањена употреба извора буке који могу повисити ниво буке и обухватају:

- зоне индивидуалног становања, зоне и локације спорта и рекреације и зеленила, локације вртића и школских објеката и комплекса, туристичке зоне и локације, локације објеката здравства;

Остале зоне – зоне са мерама за отклањање извора буке и мерама заштите од буке и обухватају:

- индустријске зоне, комплекси и локације, зоне вишепородичног и индивидуалног становања са привређивањем, појасеви државних путева и градских саобраћајница;

Појасеви и зоне дуж саобраћајних коридора и градских саобраћајница су зоне у којима се примењују техничке и/или биолошке мере заштите од буке према окружењу и тихим зонама. Носиоци пројеката/оператери (правна и физичка лица) који обављањем делатности утичу или могу утицати на изложеност буци, дужни су да:

- обезбеде учешће у трошковима заштите од буке у животној средини у оквиру инвестиционих, текућих и производних трошкова;
- обезбеде праћење утицаја својих делатности на нивое и интензитете буке у животној средини;
- обезбеде спровођење одговарајућих мера заштите од буке.

Заштита од буке на подручју Плана мора бити интегрални део акустичног зонирања подручја Града Врања и спроводиће се у складу са:

- *Законом о заштити од буке у животној средини („Сл. гласник РС”, бр. 36/09 и 88/10);*
- *Уредбом о индикаторима буке, граничним вредностима, методама за оцењивања индикатора буке, узнемиравања и штетних ефеката буке у животној средини („Сл. гласник РС”, бр.75/10);*
- *Правилником о дозвољеном нивоу буке у животној средини („Сл. гласник РС”, бр. 72/10);*
- *Правилником о методама мерења буке, садржини и обиму извештаја о мерењу буке („Сл. гласник РС”, бр.72/10).*

Смернице и мере заштите од буке и вибрација:

- носиоци пројеката који у обављању делатности које емитују буку, одговорни су за сваку активност којим се проузрокује ниво

буке виши од прописаних граничних вредности;

- носиоци пројеката генератори буке су у обавези да примењују мере техничке заштите од буке за све објекте и делатности генераторе буке;
- носиоци пројекта генератори буке обавезни су да спроведу услове и мере којима се штетни ефекти буке могу спречити, смањити или отклонити (у поступку процене утицаја пројеката на животну средину вреднују се могући непосредни и посредни штетни ефекти буке на животну средину и здравље становништва и утврђују се услови и мере којима се штетни ефекти буке могу спречити, смањити или отклонити);
- носиоци пројекта генератори буке обавезни су да спроведу мере заштите од буке у складу са Законом којим се уређује интегрисано спречавање и контрола загађивања животне средине, као услов за рад постројења и активности за које се издаје интегрисана дозвола;
- у поступку техничког прегледа за остале објекте мора се утврдити испуњеност услова и мера заштите од буке односно звучне заштите.
- обавезно је подизање заштиних баријера (вештачких и/или природних) према угроженим зонама и појединачним локацијама;
- извори буке морају поседовати исправе са подацима о нивоу буке при прописаним условима коришћења и одржавања као и упутствима о мерама за заштиту од буке (атест, произвођачка спецификација, стручни налаз о мерењу нивоа буке);
- мерење буке врше стручне организације, овлашћене од стране ресорног министарства задуженог за послове заштите животне средине које уједно и прописује услове и методологију мерења буке;
- објекте становања у непосредном окружењу извора буке звучно (акустично) изоловати користећи најбоље звучне изолаторе у складу са архитектонско–грађевинским карактеристикама објекта.

Заштита од нејонизујућег зрачења

Заштита од нејонизујућих зрачења обухвата услове и мере заштите здравља људи и заштите животне средине од штетног дејства нејонизујућих зрачења, услове коришћења извора нејонизујућих зрачења и представљају обавезне мере и услове при планирању, коришћењу и уређењу простора.

Извор нејонизујућих зрачења је уређај, инсталација или објекат који емитује или може да

емитује нејонизујуће зрачење. Нејонизујућа зрачења су електромагнетска зрачења која имају енергију фотона мању од 12,4 eV. Она обухватају:

- ултраљубичасто или ултравиолетно зрачење (таласне дужине 100 - 400 nm),
- видљиво зрачење (таласне дужине 400 - 780 nm),
- инфрацрвено зрачење (таласне дужине 780 nm - 1 mm),
- радио - фреквенцијско зрачење (фреквенције 10 kHz - 300 GHz),
- електромагнетска поља ниских фреквенција (фреквенције 0 - 10 kHz),
- ласерско зрачење, обухватају и
- ултразвук или звук чија је фреквенција већа од 20 kHz (и ако се не ради о ЕМ зрачењу).

Заштита од нејонизујућег зрачења спроводиће се у складу са одредбама:

- *Закон о заштити од нејонизујућег зрачења („Сл. гласник РС”, бр.36/09);*

Опште мере заштите од нејонизујућег зрачења:

- обавезно је прописивање граница излагања нејонизујућим зрачењима;
- обавезно је одређивање услова за коришћење извора нејонизујућих зрачења од посебног интереса;
- обавезно је обезбеђивање организационих, техничких, финансијских и других услова за спровођење заштите од нејонизујућих зрачења;
- обавезно је вођење евиденције о изворима нејонизујућих зрачења од посебног интереса;
- обавезно је означавање извора нејонизујућих зрачења од посебног интереса и зоне опасног зрачења на прописани начин;
- обавезно је спровођење контроле и обезбеђивање квалитета извора нејонизујућих зрачења од посебног интереса на прописани начин;
- обавезна је примена средстава и опреме за заштиту од нејонизујућих зрачења;
- обавезна је контрола степена излагања нејонизујућем зрачењу у животној средини и контрола спроведених мера заштите од нејонизујућих зрачења;
- обавезно је систематско испитивање и праћење нивоа нејонизујућих зрачења у животној средини;
- обавезно је образовање и стручно усавршавање кадрова у области заштите од нејонизујућих зрачења у животној средини;
- обавезно је информисање становништва о здравственим ефектима излагања нејонизујућим зрачењима и мерама заштите

и обавештавање о степену изложености нејонизујућим зрачењима у животној средини.

Извори нејонизујућих зрачења од посебног интереса су стационарни и мобилни извори електромагнетног зрачења који могу да буду опасни по здравље људи, чије електромагнетно поље у зони повећане осетљивости, достиже барем 10% износа референтне, граничне вредности прописане за ту фреквенцију.

Зоне повећане осетљивости су зоне становања, зоне и локације у којима се особе могу задржавати и 24 сата дневно (школе, домови, предшколске установе, породилишта, болнице, туристички објекти, дечја игралишта, површине неизграђених парцела планиране за наведене намене (у складу са препорукама Светске здравствене организације)).

Град Врање је у обавези да врши инспекцијски надзор над изворима нејонизујућих зрачења за које одобрење за изградњу и почетак рада издаје надлежни орган јединице локалне самоуправе.

Оператер је у обавези да:

- примени мере и испуњава услове за коришћење извора нејонизујућих зрачења од посебног интереса;
- да изради процену утицаја на животну средину, у складу са Законом;
- води прописану евиденцију;
- обезбеди испитивање зрачења извора нејонизујућих зрачења у животној средини;
- у року обавести надлежни орган о ванредном догађају;
- спроводи све мере заштите од нејонизујућих зрачења.

Базне станице мобилне телефоније (БСМТ) су, по својој функцији примопредајни системи и чине их примопредајни уређаји и одговарајућа телекомуникациона опрема, која служи за повезивање базне станице са осталим деловима мобилне телекомуникационе мреже. БСМТ може истовремено бити функционална у три мобилне телекомуникационе мреже (или три дела јединствене мреже) који се, поред технолошког нивоа и могућности преноса говора, података или слике, разликују и по фреквенцијским опсезима које користе, са реалним продором ка 4G и напреднијим технологијама:

- GSM-Global System for Mobile 900
  - GSM 1800 и
  - UMTS- Universal Mobile Telecommunications System (познат и као 3G - око 2100 MHz);
- Предајници базних станица мобилне телефоније спадају у групу са малом снагом (предајници од

неколико десетина вати), који емитују један врло узак сноп радиофреквентних таласа. Снага зрачења (самим тим и ефективна израчена снага) је увек ограничена на оптималну, у зависности од оптерећења и услова пропагације али се, из разлога безбедности, при мерењу редовно узима и максимално оптерећење, при коме не смеју да се прекораче референтне граничне вредности ни у једној тачки у околини базне станице. Том приликом се редовно узимају у обзир и други предајници у зони, односно мора се мерити и емисија али и укупна емисија. За услове простирања електромагнетних таласа, морају се испоштовати:

- техничке мере и захтеви,
- мере безбедности и заштите здравља људи,
- мере безбедности животне средине.

Избор локације за постављање базне станице мобилне телефоније, са еколошког аспекта, мора бити у складу са смерницама, мерама и условима:

- стратешке процене утицаја плана (или секторских програма),
- процене утицаја на животну средину пројекта,
- заштите од нејонизујућих зрачења.

Мере заштите од штетног дејства електромагнетних таласа базне станице мобилне телефоније при избору локације, постављањем:

- на стубовима висине 20 - 36 m,
- на највишим објектима који доминирају околином,
- на фасадама објеката (панелне базне станице које покривају одређену микролокацију, а покретне базне станице се монтирају за време одржавања разних скупова, концерата и сл.).

Оператер је у обавези да спроведе утврђене мере и услове заштите животне средине:

- опасности од директног додира делова који су под сталним напоном;
- опасности од директног додира проводљивих делова који не припадају струјном колу;
- опасности од пожара и експлозија;
- статички електрицитет услед рада уређаја;
- опасности од утицаја берилијум оксида;
- атмосферски електрицитет;
- нестанак напона у мрежи;
- недовољна осветљеност просторија;
- неопрезно руковање;
- опасност при раду на висини (монтирање антена на антенским стубовима);
- механичка оштећења;
- утицај прашине, влаге и воде.

Посебне мере заштите - у односу на тип и карактеристике објекта који се гради,

посебно се морају примењивати следеће мере заштите:

- објекте не постављати унутар друге зоне опасности од пожара у близини отворених складишта лако испарљивих, запаљивих и експлозивних материја без одговарајуће заштите и прибављених услова, односно сагласности надлежног органа противпожарне заштите;
- ако се у току извођења грађевинских и других радова наиђе на археолошка налазишта или археолошке предмете извођач радова је дужан да одмах прекине радове и обавести надлежни завод за заштиту споменика културе;
- ако се у току радова наиђе на природно добро које је геолошко - палеонтолошког типа и минеролошко - петрографског порекла, за које се претпоставља да има својство природног споменика, извођач радова је дужан да о томе обавести надлежну организацију за заштиту природе;
- обзиром да се антенски систем базне станице инсталира на стубу који полази од тла, треба да се постави ограда око базне станице и антенског стуба. На огради поставити табле на којима је исписано упозорење да се не сме прилазити антенском стубу;
- антенски систем базне станице се мора пројектовати тако да се у главном снопу зрачења антене не налазе антенски системи других комерцијалних или професионалних уређаја, као ни сами уређаји, што се постиже оптималним избором висине антене, као и правилним избором позиције антенског система на самом објекту;
- отпадне материје које се јаве током изградње објеката базних станица, приступних путева, довођења електричне енергије и слично, морају се уклонити преко овлашћеног комуналног предузећа;
- након изградње, односно постављања објекта који садржи извор нејонизујућег зрачења, а пре издавања дозволе за почетак рада или употребне дозволе изврши прво испитивање, односно мерење нивоа електромагнетног поља у околини извора;
- за потребе првог испитивања оператер може извор електромагнетног поља пустити у пробни рад у периоду не дужем од 30 дана или за телекомуникационе објекте може мерења извршити у оквиру техничког прегледа;
- орган надлежан за издавање употребне дозволе за објекат који садржи извор нејонизујућег зрачења од посебног интереса, може пустити у рад тај извор ако је мерењем

утврђено да ниво електромагнетног поља не прекорачује прописане граничне вредности и да изграђени, односно постављени објекат неће својим радом угрожавати животну средину;

- ако се периодичним испитивањем, систематским испитивањем или мерењем извршеним по налогу инспектора за заштиту животне средине, утврди да је у околини једног или више извора измерен ниво електромагнетног поља изнад прописаних граничних вредности, надлежни орган може кориснику наложити ограничење у погледу употребе, реконструкцију или затварање објекта до задовољавања прописаних граничних вредности;
- реконструкција се обавља технички и оперативно изведивим мерама у року од највише годину дана од дана када је наложена реконструкција извора од стране надлежне инспекције за заштиту животне средине.

Заштита од хемикалија хемијског удеса, интегрисано спречавање и контрола загађивања животне средине

Обавезне мере заштите животне средине од хемикалија - у циљу заштите здравља људи и животне средине на планском подручју обавезно је успостављање интегралног управљања хемикалијама.

Оператери SEVESO постројења, према количинама из Листе опасних материја и њихових количина и Листе својстава и класа опасних материја и њихових количина, у обавези су да израде:

- Политику превенције удеса по достављању Обавештења надлежном органу ресорног Министарства - Оператери SEVESO постројења нижег реда;
- Извештај о безбедности и План заштите од удеса - Оператери SEVESO постројења вишег реда;

Оператер SEVESO постројења је у обавези да, уколико се деси хемијски удес на локацији, одмах о хемијском удесу обавести ресорно Министарство, јединицу локалне самоуправе и органе надлежне за поступање у ванредним ситуацијама у складу са прописима којима се уређује заштита и спашавање.

Оператер IPPC постројења у обавези је да:

- за ново постројење поднесе захтев за издавање интегрисане дозволе, пре добијања дозволе за употребу;

- надлежност за издавање интегрисане дозволе је у зависности од тога који орган издаје одобрење за градњу (грађевинску дозволу);
- BREF документ даје информације о специфичном индустријском сектору или пољопривредном сектору, техникама и процесима заступљеним у том сектору, свим постојећим емисијама у воду, ваздух и земљиште као и генерисаним отпадима, у зависности од производних капацитета, техникама које се разматрају у одређивању.

Управљање отпадом

Концепт управљања отпадом на подручју Плана мора бити заснован на укључивање у систем управљања отпадом на територији града Враћа као и на примени свих неопходних организационих и техничких мера којима би се минимализовали потенцијални негативни утицаји на квалитет животне средине.

Опште мере управљања отпадом:

- вршити сакупљање, разврставање и безбедно одлагање отпада који настаје на планском подручју у оквиру сваке појединачне локације и комплекса;
- уклањање отпада вршити према врсти и категорији отпада, према извршеној категоризацији и карактеризацији, сагласно важећој Законској регулативи;
- за постројења за која се издаје интегрална дозвола припрема се и доноси План управљања отпадом;
- за постројења чија је делатност управљање отпадом и за која се издаје интегрисана дозвола или дозвола за управљање отпадом, доноси се Радни план постројења за управљање отпадом;
- произвођач или увозник чији производ после употребе постаје опасан отпад у обавези је да тај отпад преузме после употребе без накнаде трошкова и са њима поступи у складу са Законом.

Надлежни орган јединице локалне самоуправе Града Враћа:

- доноси Локални план управљања отпадом, обезбеђује услове и стара се о његовом спровођењу;
- уређује, обезбеђује, организује и спроводи управљање комуналним, односно инертним и неопасним отпадом на својој територији;
- уређује поступак наплате услуга у области управљања комуналним, односно инертним и неопасним отпадом;
- издаје дозволе, одобрења и друге акте у складу са Законом,

- води евиденцију и податке доставља ресорном Министарству;
- врши надзор и контролу примене мера поступања са отпадом у складу са Законом, као и друге послове утврђене Законом.

Произвођач отпада/оператер дужан је да:

- сачини план управљања отпадом и организује његово спровођење, ако годишње производи више од 100 t неопасног отпада или више од 200 kg опасног отпада;
- прибави извештај о испитивању отпада и обнови га у случају промене технологије, промене порекла сировине, других активности које би утицале на промену карактера отпада и чува извештај најмање пет година;
- преда отпад лицу које је овлашћено за управљање отпадом ако није у могућности да организује поступање са отпадом;
- карактеризација отпада врши се само за опасан отпад и за отпад који према пореклу, саставу и карактеристикама може бити опасан отпад, осим отпада из домаћинства;
- транспорт опасног отпада врши се у складу са прописима којима се уређује транспорт опасних материја, у складу са дозволом за превоз отпада и захтевима који регулишу посебни прописи о транспорту (ADR/RID/ADN и др);
- забрањено је одлагање и спаљивање отпада који се може поново користити;
- забрањено је разблаживање опасног отпада ради испуштања у животну средину;
- управљање посебним токовима отпада, (истрошене батерије и акумулатори, отпадна уља, отпадне гуме, отпад од електричних и електронских производа, флуоросцентне цеви које садрже живу, полихлоровани бифенили и отпад од полихлорованих бифенила (PCB), отпад који садржи, састоји се или је контаминиран дуготрајним органским загађујућим материјама (POPs отпад), отпад који садржи азбест, отпадна возила, отпад из објеката у којима се обавља здравствена заштита и фармацеутски отпад и отпад из производње титан диоксида) се врши сходно законским одредбама и релевантним подзаконским актима.

За обављање делатности управљања отпадом прибављају се дозволе и то: дозвола за сакупљање отпада, за транспорт отпада, за складиштење и третман отпада и за одлагање отпада. За обављање више делатности једног оператера може се издати једна интегрална дозвола. Дозволе за складиштење,

третман и одлагање отпада издају се на период од 10 година.

Управљање амбалажним отпадом

Опште мере за управљање амбалажним отпадом - управљање амбалажом и амбалажним отпадом се спроводи у складу са:

- условима заштите животне средине које амбалажа мора да испуњава за стављање у промет,
- условима за управљање амбалажом и амбалажним отпадом,
- обавезом извештавања о амбалажи и амбалажном отпаду.

3.1.8.4. Услови и мере заштите од елементарних и других природних непогода и услови од интереса за одбрану земље

3.1.8.4.1. Мере заштите од елементарних непогода

Елементарне непогоде се могу манифестовати као сеизмичка разарања, поплаве и бујице, пожари и експлозије, саобраћајне несреће, као и друге (нпр. атмосферске) појаве које могу утицати неповољно на становнике и материјална добра.

Неопходно је да Град Врање скупом својих урбанистичких и грађевинских својстава одговори потребама заштите и то пре свега тако да се смање дејства евентуалног разарања односно обим и степен разарања физичких структура. Стога је при планирању Града Врања обезбеђена могућност примене и реализације мера заштите од елементарних и других већих непогода. У том смислу са аспекта заштите у Генералном урбанистичком плану разрађене су и спроведене мере и параметри повредивости.

Мере заштите од сеизмичких разарања

На основу сеизмичке карте Републике Србије може се рећи да је подручје Града изузетно сеизмички активно. Ову тврдњу поткрепљују и потреси у прошлости. Један од највећих земљотреса на подручју града Врања десио се 1904. године и достигао је интензитет 9° MCS и изазвао је уништење око 40% грађевина у Врању. Мањи земљотреси до 5° MCS скале су чести на овом подручју. Последњи су се десили 2002., 2004., 2009. и 2010. године, али нису изазвали озбиљнију штету.

На основу картографских показатеља, на бази некадашњих потреса, може се рећи да је дно Врањске котлине и блаже падине до 600m висине у зони од 9°MCS. Планинско залеђе у зони 8° MCS.

Ово указује на нужне мере заштите и изградње објеката прилагођене овим степенима сеизмичности

да би се превазишао овај ограничавајући фактор развоја.

Избор локације и техничке норме о изградњи објеката (асеизмичка изградња) су основне мере заштите од земљотреса.

Ризик од повредљивости при сеизмичким разарањима може се смањити примењујући одређене принципе планирања, организације и уређења простора, у првом реду за становање, друштвене центре, индустрију и инфраструктуру, као основне компоненте градског простора.

Превентивне мере заштите у смислу сеизмичности подразумевају:

- поштовање степена сеизмичности од око 9⁰ MCS приликом пројектовања, извођења или реконструкције објеката, или оног степена сеизмичности за који се посебним сеизмичким истраживањима утврди да је меродаван за подручје Врања,
- поштовање регулације саобраћајница и међусобне удаљености објеката,
- обезбеђење оних грађевина чија је функција нарочито важна у периоду после евентуалне катастрофе.

Становање се мора прилагодити и унапредити захтевима смањења ризика повредљивости, у погледу густине изграђености и насељености, организације простора. На основу досадашњих искустава и сазнања овим ГУП-ом се планира:

- просечне густина насељености и изграђености на нивоу Града Врања не прелазе 200 становника/ha у најгушће насељеним зонама, 60 становника/ha у рубном појасу до 20 становника/ha на ширем простору Плана, што се иначе сматра повољном густином са аспекта повредљивости простора у случају сеизмичких разарања;

- правилан размештај објеката са минималним растојањима између њих и регулационих линија улица најмање 5м;

- избегавање кривудавих улица, са слепим завршецима где год је то могуће;

Друштвени центри, који обухватају објекте најразличитијих јавних функција, од администрације и управе, преко школских, здравствених до спортских и других, са мањим и врло великим бројем корисника, могу бити изложени већем ризику повредљивости.

Препоручује се да објекти, нарочито на стрмим падинама и одсецима не буду предугачки, да се обезбеди пролаз између објеката, а код пројектовања инсталација, водовода и електрике, да се поставе у неутралан положај у случају разарања и сл.

Индустрија у Врању ће бити концентрисана јужно од центра града, где ће задржати постојеће производње и складишне површине. Код

организовања простора мора се водити рачуна о потреби евакуације људства, опреме и материјала у ванредним условима.

Инфраструктура је у већој мери подложна повредљивости. Отуда је нужно предвидети појединачно за сваки од система одговарајуће мере:

- саобраћај: улазно - излазни правци се трасирају на стабилним теренима, главне улице, сабирне и сервисне улице обезбеђују несметано комуницирање, стамбене улице омогућавају евакуацију људи, транспорт путника и роба.
- водоснабдевање: главни водовод и секундарна мрежа планирају се са могућношћу искључења појединих деоница у случају оштећења
- канализација отпадних вода: код евентуалног оштећења канализације постоји могућност да раде поједине функционалне целине;
- електродистрибутивна мрежа, као и систем трафостаница (10/0,4kV), су дисперговани у простору, распоређени по зонама, везани у прстенове и полупрстенове, на такав начин да се могу у ванредним условима искључивати по сегментима; каблирање високонапонских водова је нужно због безбедности у ванредним условима
- телефонска канализација се планира тако да се обезбеде алтернативне везе, у случају прекида у појединим линијама у ванредним условима.

У односу на заштиту од потреса указује се да узроци насталих оштећења зависе од материјала и начина изградње објеката. Стамбени објекти су углавном доброг квалитета али је неопходно да задовољавају низ конструктивних мера дефинисаних кроз важеће техничке прописе. Објекте средњег и лошег бонитета неопходно је довести на, са овог аспекта, задовољавајући ниво. У даљој изградњи нових индивидуалних објеката неопходно је сеизмичкој безбедности посветити посебну пажњу. За линијске објекте и објекте у низу неопходно је поставити услове заштите како у концепцијско - функционалном тако и у конструктивном смислу уз одговарајућу просторну дилатацију.

• Мере заштите од бујичних поплава и ерозије

Основна мера за заштиту од поплава и бујица представља пројектовање и изградња система за уређење бујичних сливова и спровођење антиерозионих радова у сливу, односно подизање насипа за заштиту од високих поплавних вода на местима где је то неопходно и као мера најпогодније. Посебно је значајна заштита од ерозије, (нарочито однос пошумљених површина,

сеча дрвета, крчење шума), као значајни фактор задржавања атмосферске воде и спречавања развоја ерозивних процеса.

Овакве мере се морају предузети и у сливовима свих река, при чему се посебно истичу:

- израда катастра бујичних токова;
- пројектовање и изградња система за уређење ерозионих подручја и бујичних сливова, првенствено на оним токовима који ће локалним Планом заштите од поплава, када се уради, бити евидентирани са бујичарским режимом. Кроз град протичу Бунушевачка, Собинска, Оџинка, Градска и Рашка река (угрожени делови града Врања);
- спровођење биолошких и техничких мера заштите од поплава и бујица у виду уређења бујичних сливова (биолошко и техничко) како би се бујичне поплаве учиниле мање штетним него што то оне могу бити ако таквих превентивних мера нема;
- примену антиерозионих мера у подручјима која су потенцијално угрожена ерозионим процесима, што подразумева селективно пошумљавање, спречавање нерационалне сече стабала, перманенту контролу стања на овим подручјима од стране Градског штаба цивилне заштите, забрану градње стамбених и других објеката без неопходне комуналне инфраструктуре;
- при изградњи треба водити рачуна да се сва градња, у првом реду, путеви и урбана градња, планира и гради изнад кота трагова великих вода, односно у складу са подацима о максималном нивоу подземних вода у тлу.

▪ Мере заштита од клизишта и одрона

У зонама које су угрожене појавом клизишта мере заштите од клизишта обухватају:

- израду катастра клизишта и карте стабилности терена;
- спречавање непланске сече шумских стабала на покренутим клизним теренима;
- ограничавање дотицања воде из сеоских насеља у растресите, нагнуте падине;
- ограничавање намене површина у зонама различитог степена равијености клизишта - у зони угроженој клизиштима ширење насеља и изградњу стамбених, привредних и инфраструктурних објеката ускладити са степеном развијености клизишта.

▪ Мере заштите од експлозија и пожара

Заштитне мере од пожара треба спроводити првенствено у градским центрима где се налази већи број људи и материјалних добара који могу бити угрожени од ове елементарне опасности:

- Приликом изградње треба се одређивати за објекте који ће имати што већи степен ватроотпорности;
- Треба водити рачуна да се приликом планирања и изградње саобраћајне мреже обезбеди максимална приступачност деловима насеља и објектима који су најосетљивији на пожар: индустријске и складишне зоне, школе, здравствене установе, веће стамбене зграде итд.;
- Приликом димензионисања водоводне мреже у већим центрима један од критеријума треба да буде и евентуална потреба за гашењем пожара.
- Приликом изградње водоводне мреже препоручује се постављање уличних хидраната и прикључака за воду у близини горе наведених зона и објеката;
- Складишта горива, експлозивних и запаљивих материјала треба лоцирати у складу са техничким прописима и то углавном даље од насеља.

Мере заштите од експлозија односе се на мере заштите на раду, обезбеђивање технолошких процеса производње, нарочито у објектима, који складиште и користе експлозивне материје.

Мере заштите од пожара ће се обезбедити кроз димензионисање водоводне мреже, елементима грађења објеката и саобраћајница и осталим елементима у складу са законским прописима.

Са аспекта заштите од пожара, као превентива, предвиђена је најбоља заштита окружења објеката слободним и зеленим површинама као мера која треба, пре свега, да онемогући лако и брзо преношење пожара са једног објекта на други.

За потребе заштите од пожара неопходно је искористити део урбане опреме: јавне бунаре, чесме и каптиране изворе и токове.

Посебну пажњу треба поклонити изградњи објеката од мање запаљивих материјала. Објекти који су грађени у низу или као двојни стамбени објекти, морају уз суседни зид имати изведен противпожарни зид минималне отпорности 2 сата. Уколико се изводи горива кровна конструкција, противпожарни зид мора пресецати читаво кровиште. За објекте вишепородичног становања када се изводе у блоку важе исти услови.

При реализацији парцела за домаћинства која се баве пољопривредом неопходно је доследно спровођење превентивних мера заштите од пожара. Објекти, а посебно кровни покривачи, треба да буду од незапаљивог материјала. За утврђене лакозапаљиве садржаје неопходно је обезбедити, у односу на околину, противпожарне преграде максимално могућег степена ватроотпорности. Ако пак то није могуће, неопходно је обезбедити

могућности за реализацију оперативних мера заштите. У зонама руралног становања у насељу, потребно је водити рачуна о растојању објеката који служе за складиштење лако запаљивих материјала (сењаци, фуруне, пушнице и сл.) од осталих објеката, а ради обезбеђења сигурне заштите од међусобног запаљења

Ради обезбеђивања нормалног функционисања насеља у ванредним околностима потребно је, са аспекта обезбеђења топлотне енергије за стамбене и јавне објекте, инсистирати на постојању алтернативних могућности обезбеђења грејања. При изградњи пратећих садржаја становања обезбедити простор за складиштење одређених количина роба за ванредне околности.

• Мере заштите од саобраћајних несрећа и других непогода

Заштита од саобраћајних несрећа спроводиће се кроз изградњу нових и реконструкцију старих улица (проширивање, изградња тротоара, унапређење коловозног застора), увођење вертикалне и хоризонталне сигнализације и физичко раздвајање пешачког и колског саобраћаја оградама дуж тротоара у зони гимназије. Као обавеза истиче се адекватно, нарочито зимско, одржавање свих саобраћајница у насељу.

Од осталих елементарних непогода најчешће се могу јавити атмосферске појаве: лед, снег, електрична пражњења, ветар и друго.

Превентивне мере заштите од леда, снега и других атмосферилија подразумевају:

- уређење и одржавање саобраћајних површина,
- уређење и одржавање водених површина и објеката,
- сваки објекат мора бити опремљен громобранском инсталацијом.

Превентивне мере заштите од ветра подразумевају:

- грађевинско-техничке мере које треба примењивати код изградње објеката у односу на дату ружу ветрова,
- забрана сече шумског земљишта и других зелених површина са високим растињем у оквиру граница обухвата.

3.1.8.4.2. Мере заштите од интереса за одбрану земље

Планска правила и мере заштите са аспекта одбране тичу се организације у функционисању мреже објеката привреде, друштвеног стандарда, инфраструктуре, режима градње итд. на подручју насеља и територије града, а решавају се мирнодопским путем.

Мере заштите људи и материјалних добара од елементарних непогода, техничко-технолошких

несрећа, као и све елементе заштите и спасавања у случају рата су уграђене у урбанистичко решење.

Регулација јавних површина и позиција грађевинских линија у односу на исту, треба да омогуће несметано функционисање свих служби у случају елементарних непогода, пожара и ратних услова. Елементи саобраћајница у смислу зависности од зарушавања и могућности прилаза објектима у фази спасавања, дефинисање могућности прилаза местима за водоснабдевање противпожарних јединица као и други значајни елементи са аспекта заштите и спасавања људи и материјалних добара су уграђени у урбанистичко решење ГУП-а.

Према процени угрожености од ратних разарања, простори намењени пословању могу бити и главни циљеви напада. То указује да је потребно предузети све техничко-технолошке и урбанистичке мере заштите да би се смањио обим повредивости околног простора.

У повредиве тачке, у оквиру овог простора, улази сва саобраћајна и остала инфраструктурна мрежа.

На основу Закона о ванредним ситуацијама ("Сл.гласник РС", број 111/09, 92/11 и 93/12):

„Ради заштите од елементарних непогода и других несрећа, органи државне управе, органи локалне самоуправе и привредна друштва и друга правна лица, у оквиру својих права и дужности, дужна су да обезбеде да се становници, односно запослени, склоне у склоништа и друге објекте погодне за заштиту.

Склањање људи материјаних и културних добара обухвата планирање и коришћење постојећих склоништа, других заштитних објеката, прилагођавање нових и постојећих комуналних објеката и подземних саобраћајница, као и објеката погодних за заштиту и склањање, њихово одржавање и коришћење за заштиту људи од природних и других несрећа.

Као јавна склоништа могу се користити и постојећи комунални, саобраћајни и други инфраструктурни објекти испод површине тла, прилагођени за склањање.

Инвеститор је дужан да приликом изградње нових комуналних и других објеката у градовима прилагоди те објекте за склањање људи. Приликом изградње стамбених објеката са подрумима, над подрумским просторијама, гради се ојачана плоча која може да издржи урушавање објекта“.

Инфраструктура се мора планирати тако да се у ратним условима обезбеди функционисање појединих система, макар редукованих капацитета. У редовним условима се мора рачунати са повредљивошћу ових система, који су најпривлачнији циљеви непријатељског деловања:

- водоснабдевање - дистрибутивна мрежа се предвиђа на начин који обезбеђује да се може искључивати у сегментима;

- канализација - мрежа главних колектора, као и секундарна мрежа се планира тако да се поједини сегменти могу искључити у ванредним условима;

- електродистрибуција - децентрализација трафо уређаја и изградња је таква да се избегне лака елиминација, а мрежа је предвиђена у прстеновима, па ће отежати или спречити распад система у ванредним условима;

- телекомуникације - као посебно осетљив систем у ратним условима биће на удару непријатељских снага. Отуда се предвиђа замена телефона другим средствима комуницирања.

У изванредним приликама, за случај крајње потребе онеспособљавања главне инфраструктуре, разрадиће се системи за брзо и ефикасно оспособљавање, о чему се мора водити рачуна већ код израде урбанистичких планова већег нивоа детаљности и пројектовања (саобраћајнице, гасоводи, хидротехничка и друга инфраструктура).

У складу са Одлуком о врстама инвестиционих објеката и просторних и урбанистичких планова значајних за одбрану земље („Службени гласник РС”, број 85/15), у границама Плана налазе се војни комплекси различитог статуса.

Већина војних комплекса на територији ГУП-а налази се у близини самог радског језгра. У складу са потребама Министарства одбране планирају зоне просторне заштите, које представљају простор са посебним режимом коришћења, уређења и изградње, које се прописују због безбедности контактне зоне комплекса и активности које се у њима дешавају.

Такође су дефинисани и објекти и комплекси који су у Мастер плану и закључком Владе Републике Србије обухваћени Списком непокретности које нису неопходне за функционисање Војске Србије. Изменом и допуном плана је за ове непокретности дефинисана друга намена, али ће бити реализована тек након регулисања својинских односа у складу са одредбама Закона о јавној својини („Сл. Гласник РС“, бр. 72/11, 88/13, 105/14 и 108/16)

Војни комплекси, локације, заштитне зоне око објеката и други услови, због поверљивих података, обрађени су у посебном Прилогу (Анексу) одбране, који чини саставни део ГУП-а Врања.

3.1.8.5. Мере енергетске ефикасности изградње и стандарди приступачности

Енергетска ефикасност подразумева примену енергетски ефикасних уређаја који имају мале губитке приликом трансформације једног вида

енергије у други. Исто тако, области енергетске ефикасности припадају и обновљиви извори у оквиру потрошње енергије, односно они извори који се не прикључују на дистрибутивну електроенергетску мрежу, а користе се у сектору зградарства (биомаса, енергија ветра и сунчева енергија). То се пре свега односи на системе грејања и хлађења простора, као и загревање санитарне воде. Основне мере за повећање и обезбеђење енергетске ефикасности се односе на правилан избор омотача зграде (кров, зидови, прозори), грејање објеката (котларница, подстаница), регулацију-положај (оријентацију) објекта, осветљење и сл.

За планирану изградњу на подручју Плана, примењивати начин пројектовања и изградње објеката са ниским степеном потрошње енергије. Основу овог начина изградње представља употреба обновљивих извора енергије (сунчева енергије, биомаса) за грејање објеката у зимском периоду, односно смањење потребе за хлађењем просторија током лета спречавањем упада сунчевог зрачења.

Енергетска ефикасност изградње објеката обухвата следеће активности:

- 1) приликом пројектовања водити рачуна о облику, положају и повољној оријентацији објеката;

- 2) реализацију соларних система (фотонапонске модуле и топлотне колекторе) као фасадне и кровне или самостојеће елементе где техничке могућности то дозвољавају и максимално коришћење сунчеве енергије за загревање објеката;

- 3) топлотну изолацију зидова, кровова, подних површина, замену/санацију прозора и врата;

- 4) увођење савремених система грејања и припреме санитарне топле воде;

- 5) код постојећих и нових објеката размотрити могућност уградње аутоматског система за регулисање потрошње свих енергетских уређаја у објекту.

У изградњи објеката потребно је поштовати принципе енергетске ефикасности. Енергетска ефикасност свих објеката који се граде утврђиваће се у поступку енергетске сертификације и поседовањем енергетског пасоша у складу са Правилником о енергетској ефикасности зграда (“Службени гласник РС”, број 61/11) и Правилником о условима, садржини и начину издавања сертификата о енергетским својствима зграда („Службени гласник РС”, бр. 69/12).

Пошто се планира коришћење обновљивих извора енергије, климатски услови подручја су погодни за коришћење сунчеве енергије.

- **Услови за несметано кретање и приступ особама са инвалидитетом, деци и старим особама**

При пројектовању и реализацији свих објеката, саобраћајница, пешачких стаза и парковских површина, којима се осигурава несметано кретање и приступ особама са инвалидитетом, деци и старим особама.

Прилазе објектима, хоризонталне и вертикалне комуникације у објектима пројектовати тако да се обезбеди несметано кретање хендикепираних и инвалидних особа, у свему према Правилнику о техничким стандардима, пројектовања и изградње објеката, којима се осигурава несметано кретање и приступ особама са инвалидитетом, деци и старим особама ("Службени гласник РС", бр. 22/2015).

4. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА

Правила грађења дефинисана Генералним урбанистичким планом Врања су смернице за детаљнију разраду кроз планове генералне регулације.

4.1. Општа правила која се примењују на све објекте

4.1.1. Правила за постојеће објекте

За све постојеће објекте који залазе у планиране нове регулације улица или прелазе новопланиране грађевинске линије важи следеће:

1. на основу овог плана, дозвољено је текуће, инвестиционо одржавање оваквих објеката до њихове замене, уколико не постоји други законски основ за рушење (бесправна градња) и до привођења земљишта намени у смислу реализације саобраћаја.
2. није дозвољена реконструкција, доградња нити адаптација.
3. није дозвољена промена постојеће површине.

За грађевинске парцеле на којима постојећи објекти не залазе у новопланиране регулације важе следећа правила:

1. Могу се заменити новим.
2. Могу се реконструисати, доградити и адаптирати у оквиру урбанистичких параметара прописаних овим планом (индекс заузетости, индекс изграђености, спратност, грађевинска линија).
3. За постојеће објекте који су премашили планом дефинисане урбанистичке параметре дозвољено је текуће, инвестиционо одржавање, али не и доградња.

4.1.1.1. Доградња

Доградити се могу сви постојећи објекти који својим положајем на грађевинској парцели, укупном бруто површином (постојећа+дограђена) и спратношћу не излазе из оквира Планом задатих урбанистичких параметара (индекс заузетости, индекс изграђености, спратност, грађевинска линија).

Висина надзиданог дела зграде не сме прећи планом предвиђену вредност, а висина назидка поткровне етажне износи највише 1.60м рачунајући од коте пода поткровне етажне до тачке прелома кровне косине.

4.1.1.2. Правила за адаптацију

Адаптације постојећих простора (тавана, поткровља, и других заједничких просторија) у корисне, стамбене или пословне површине су дозвољене на свим постојећим објектима, али само у оквиру својих габарита.

4.1.1.3. Правила за реконструкцију

1. Када је потребно заменити постојећу кровну конструкцију због дотрајалости конструктивних елемената крова.
2. Уколико се тиме врши усаглашавање са крововима суседних објеката.
3. Решењем косих кровова суседних објеката који се додирују обезбедити да се вода са крова једног објекта не слива на други објекат.

4.1.2. Правила за изградњу објеката

4.1.2.1. Грађење на грађевинском земљишту за јавне намене и објекте

Правила грађења за објекте јавних служби

Јавне службе – појединачне парцеле са јавним објектима

- Претежна намена: јавне службе.
- Компатибилна намена: зелене површине, затворени и отворени спортски објекти, инфраструктурне површине и објекти, комерцијални садржаји у оквиру Мултимедијског-бизнис центра.
- Намене које нису дозвољене: становање, привредне, индустријске површине и објекти и сл.
- Дозвољене су следеће интервенције на парцелама и постојећим објектима јавних служби: доградња, реконструкција, адаптација и санација у складу са дозвољеним параметрима;

- Изградњу нових објеката у свему ускладити са параметрима дефинисаним за одређену намену.

Ј -1: Дечије установе

- површина објекта 7 – 8м²/ученику
- површина парцеле 20,0-25,0 м²/ученику
- спратност до П+1
- минимални проценат озелењености парцеле 30%
- паркирање на парцели најмање за 10% запослених.

Ј - 2: Основне школе

- површина објекта 7,5м²/ученику
- површина парцеле 20 - 25 м²/ученику
- спратност до П+2
- минимални проценат озелењености парцеле 20% (5м²/ученику),
- паркирање на парцели најмање за 10% запослених
- радијус опслуживања 800м.

Ј -3 Средње школе

- површина објекта 5 м²/ученику
- површина парцеле 25м²/ученику
- спратност до П+2+Пк
- минимални проценат озелењености парцеле 20% (5м²/ученику),
- паркирање изван парцеле до 100%.

Ј -5 Високошколска установа

- локације у компактно изграђеном ткиву, где ће се поштовати урбанистички показатељи те зоне,
- површина парцеле 35-40 м²/студенту,
- спратност до П+3
- минимални проценат озелењености парцеле 20%,
- паркирање изван парцеле 100%.

Ј -5 Специфичне образовне установе

Музичка школа “Стеван Мокрањац” и Школа за основно и средње образовање “Вуле Антић”

- могућност реконструкције и доградње,
- спратност до П+2,
- паркирање изван парцеле до 100%

Ј -6 Ученички и студентски стандард (Дом ученика, ресторан за исхрану ученика)

- могућност реконструкције и доградње,
- спратност до П+4,
- проширење капацитета извести према следећим нормативима:
  - за ученичке домове:
    - 17 м² нето развијене грађевинске површине објекта по ученику и
    - 25 м² површине комплекса по ученику.
  - за студентске домове:

- 20 м² по студенту нето развијене површине објекта;
- 30 м² по студенту површине комплекса.
  - за ресторане за исхрану студената:
    - 1,4 м² по студенту, с тим да се рачуна број планираних седишта у ресторанима за 30% редовних студената (са издавањем obroка у три смене).

Ј - 7 Мултимедијски-бизнис центар

- капацитет објекта површина објекта 10 седишта/1000 становника
- површина објекта (4,6м²/седиште грађ. површине)
- спратност до П+2
- паркирање на парцели 1ПМ/7 седишта

Ј – 8 Позориште

- капацитет објекта 6-14 седишта/1000 становника
- површина објекта 5 м²/седишту²
- спратност до П+1
- паркирање изван парцеле до 100%.

Градска библиотека:

- капацитет објекта 2.000 књига/1.000 становника –(0,012м² по књизи БГП)

Ј - 9 Администрација

- спратност до П+3,
- могућност реконструкције, доградње и адаптације,
- паркирање изван парцеле до 100%.

Ј - 10 Здравство

- површина објекта до 0,09м²/ гравитирајућих становника,
- површина парцеле 0,6м²/ становника гравитирајућег подручја,
- спратност до П+4
- паркирање на парцели 20-25%.

Ј – 11 Социјална заштита

- могућност изградње, реконструкције, доградње и адаптације у складу са параметрима за зону и типичну целину у овом случају које се налази,
- паркирање изван парцеле до 100%.

Спортско рекреативни објекти и садржаји

Претежна намена: отворени спортски терени, затворени спортски објекти.

Могуће компатибилне намене: зелене површине, јавне службе, инфраструктурне површине и објекти, комерцијални садржаји у функцији основне намене.

Намене које нису дозвољене: пољопривредне површине, становање, привредне површине и сл.

Ј-12 – Спортско–рекреативни центри

- Постојећи спортско рекреативни комплекс се задржава уз дозвољене интервенције: доградња, реконструкција, адаптација, санација,

употпуњавање новим спортским садржајима у складу са дозвољеним параметрима.

- У оквиру спортских комплекса могућа је реализација отворених спортских терена (терени за тенис, кошарку, фудбал, одбојку, трим стазе, стазе здравља, бицикличке стазе и сл.), затворених спортских објеката (спортске хале, затворени базени, спортски балони) и сложених спортских објеката – спортских стадиона.
- У оквиру комплекса предвидети уређење игралишта за децу и опремити их потребним садржајима.
- Поред спортских објеката, спортски комплекси могу садржати и капацитете комерцијалних садржаја (трговина и угоститељство) и јавних служби (образовање, здравствена заштита и култура), које су у функцији и усклађене са спортском наменом комплекса, хотелски капацитети, специјализоване школе (спортске, тренерске) или спортски кампуси, који користе садржаје спортског центра;
- Интервенције у оквиру спортско рекреативних садржаја предвидети према нормативима најмање $4,0\text{m}^2$ комплекса по становнику, односно $1,2\text{m}^2$ корисне површине објекта по становнику.
- Спортске садржаје могуће је планирати у складу са следећим параметрима:
  - Индекс изграђености макс. 1,30
  - Спратност објеката:
    - пратећи садржаји П+1
    - спортски садржаји - према потребама спортске дворане.
  - Потребе за паркирањем обезбедити у оквиру комплекса, предвидети минимум на 40 корисника 1 паркинг место;

Комунални објекти и површине

Комуналне површине обухватају објекте и комплексе потребне за функционисање система комуналних услуга, одвијање делатности градских комуналних предузећа и задовољење општих и заједничких потреба грађана.

У склопу ове намене налазе се површине и објекти за одлагање комуналног отпада, гробља, пијаце, резервоари, изворишта, трафостанице, хидрометеролошке станице, техничке службе и остале комуналне површине и објекти.

Претежна намена: комунални објекти и површине. Могућа компатибилна намена: зелене површине, заштитно зеленило, комерцијални садржаји у функцији комуналног објеката, инфраструктурне површине и објекти.

Намене које нису дозвољене: становање, јавне службе, привредни објекти и сл.

Комунални објекти и површине J-13, J-14, J-15, J-16, J-17, J-18

- На парцелама и постојећим објектима комуналних садржаја дозвољене су следеће интервенције: доградња, реконструкција, адаптација и санација у складу са дозвољеним параметрима.
- Изградњу нових објеката у свему ускладити са параметрима дефинисаним за одређену намену и тип изградње у непосредном окружењу.
- Објекте на грађевинској парцели постављати у складу са положајем суседних објеката, поштовати регулационе и грађевинске линије урбанистичког блока.
- Спратност објеката ускладити са суседним објектима претежне намене у блоку.
- На грађевинским парцелама уз комуналне објекте могу се градити помоћни објекти и то: гараже, оставе, портирнице, као и настрешнице, тремови и слично.
- За укупну површину гробља потребно је обезбедити 4m^2 /становнику, укључујући путеве и слободне површине.
- Од укупне површине гробља 50-60% је чиста површина за укопавање. Остала површина је намењена за формирање саобраћајница, прилазних пешачких стаза, паркинга и зелених површина.
- Извориште са бунарима и црпном станицом се стављају у режим санитарне заштите са појасом заштите 50,00м.
- За регионалну депонију „Метерис“ урађен је План детаљне регулације регионалне депоније „Метерис“ у Врању (Службени гласник Града Врања, број) на основу којег ће се примењивати правила уређења и правила грађења.

Саобраћајне површине и комплекси

Претежна намена: саобраћајне површине и комплекси.

Могућа компатибилна намена: зелене површине, заштитно зеленило, инфраструктурне површине и објекти. У оквиру саобраћајних комплекса J-19 и J-20 могу се наћи магацини и складишта, пумпе и станице, под условом да су задовољени критеријуми општих еколошких услова везани за њихову намену и локацију, а затим и садржаји центара, као што су хотели, и комерцијални садржаји. Забрањено је становање, осим пословног становања.

J -19 и J -20 – саобраћајни комплекси

- На парцелама и постојећим објектима аутобуске и железничке станице дозвољене су следеће интервенције: доградња, реконструкција, адаптација и санација у складу са параметрима за зону односно блок у коме су лоциране.
- Спратност објеката ускладити са суседним објектима претежне намене у блоку.

- Уколико на парцели или у оквиру објекта постоје садржаји или опрема који неповољно утичу на околину (буком, издувним гасовима, вибрацијама, прашином и сл.) обавезно обезбедити заштитни зелени појас густо засађеног високог и средњег растиња, најмање ширине 5,0м.
- Нова локација за изградњу аутобуске ускладити са параметрима за зону и типичну целину у оквиру које се налази.

J -21 – јавни паркинг простори и гараже

- Планирају се нове локације паркинг гаража и паркиралишта. Могућа је надградња још једног нивоа на постојећим паркинг гаражама. Могућа је изградња подземних паркинг гаража на местима садашњих паркинга где има услова.
- Јавна паркиралишта организовати тако да се постигне максимални капацитет у броју паркинг места. Саобраћајнице за прилаз паркинг местима предвидети са бетонским или асфалтним застором. Паркинг места градити од елемената бетон-трава и засенити их високим стаблима – једно стабло на 2-3 паркинг места. Уз границу са становањем организовати заштитни зелени појас најмање ширине 10,0м. Предвидети неопходан број паркинг места за особе са инвалидитетом;
- Све интервенције на постојећим паркиралиштима, типа промене улаза, излаза или функционисања решавати у главним пројектима уз претходну израду урбанистичког пројекта.

J - 22 - АМСС

- На парцелама Аутомото савеза Србије дозвољене су следеће интервенције: доградња, реконструкција, адаптација и санација у складу са параметрима за зону у којој су лоциране.

Саобраћајнице

- Попречни профили мреже саобраћајница I и II прстена остају као у постојећем стању у случајевима када нису у супротности са предложеним решењем уз обавезну реконструкцију коловозног застора на местима где је то потребно. Приликом изградње новопланираних саобраћајница, поштовати утврђене стандарде по питању попречног профила.
- Код интервенција које имају за циљ проширење саобраћајница потребно је да се израде идејни пројекти саобраћајница којима би се прецизно сагледао простор и сви елементи за планиране интервенције.
- Укрштања свих градских саобраћајница остварити у нивоу са семафорском или уређеном вертикалном и хоризонталном сигнализацијом.
- Уколико се јави потреба за новим саобраћајним прикључцима садржаја на државни пут првог реда извести их у складу са свим важећим

прописима и нормативима из области саобраћаја и условима ЈП „Путеви Србије“.

- Планирана укрштања са градском магистралом-Државни путем ПА реда број 258, извести у нивоу са неопходним реконструкцијама које обезбеђују посебну саобраћајну траку за лева скретања, као и уливну и изливну траку у складу са прописима и нормативима и условима ЈП „Путеви Србије“.
- Ограде, дрвеће и засаде поред јавних путева подизати тако да не ометају прегледност јавног пута и не угрожавају безбедност одвијања саобраћаја.
- Приликом планирања инсталација уз државне путеве неопходно је да њихово постављање, укрштање или паралелно вођење буде у складу са Законом о јавним путевима („Службени гласник РС“, број 101/05) и условима ЈП „Путеви Србије“.

4.1.2.2. Грађење на грађевинском земљишту за остале намене по зонама и целинама

Планом су дефинисани опис и структура претежних намена, компатибилне намене и намене које нису дозвољене.

- Становање:
  - Претежна намена: становање
  - Могуће компатибилне намене: објекти социјалног становања, јавне службе, пословање, комерцијални садржаји, услужни и трговински садржаји свих типова, мали производни погони, саобраћајне и инфраструктурне површине, зелене површине, спорт и рекреација, комунални објекти у функцији становања и сви пратећи садржаји уз становање.
  - Намене које нису дозвољене: депоније, привредне површине, комерцијални садржаји који генеришу велико саобраћајно оптерећење (хипермаркети, дисконт центри и сл.), производња и обрада сировина, складишта, робни и дистрибутивни транспорт, производни објекти који стварају буку, као и они који загађују животну средину и сл.
- Становање са малом привредом:
  - Претежна намена: објекти за становање, објекти за пословање, стамбено-пословни објекти, мала привреда, објекти прерађивачке индустрије малих капацитета, занатске производње, складишта, робно-транспортних центара
  - Могуће компатибилне намене: трговина, угоститељство, услуге, комунални објекти у функцији пословања и становања, сервисни објекти, зелене површине, инфраструктурне

- и саобраћајне површине, спортски комплекси,
- Намене које нису дозвољене: објекти који могу угрозити животну средину и услове становања разним штетним утицајима: буком, гасовима, отпадним материјама или другим штетним дејствима, односно за која нису предвиђене мере којима се у потпуности обезбеђује околина од загађења, објекта за које се, на основу извршене процене утицаја на животну средину по било ком основу утврди да производним технолошким процесом или пратећим утицајима могу угрозити услове становања и животну средину, депоније и сл.
- Пословно-услугне зоне:
  - Претежна намена: пословање, трговина на мало и велико, угоститељство, изложбено-продајни салони, туризам, забава, услужно занатство, финансијске, интелектуалне, информатичке и друге услуге.
  - Могуће компатибилне намене: становање у мањем обиму у случајевима када комерцијалне делатности не остварују негативан утицај на њега, јавне службе, комуналне, саобраћајне и инфраструктурне површине, мањи привредни погони (условно), спорт и рекреација, зелене површине.
  - Намене које нису дозвољене: депоније, привредне површине, уколико су у оквиру или близини становања намене које генеришу велико саобраћајно оптерећење или изазивају буку, производња и обрада сировина, складишта, робни и дистрибутивни транспорт и сл.
- Пословно-производне зоне:
  - Претежна намена: објекти за пословање, објекти прерађивачке индустрије малих капацитета, занатске производње, складишта, робно-транспортних центара.
  - Могуће компатибилне намене: складишни објекти (отворени, затворени, магацини), објекти пословно-услугних делатности, административне зграде, објекти услужно-сервисног карактера, станице за снабдевање горивом и сличне делатности, пословно становање као привремено и привремено које не подразумева одговарајућу социјалну инфраструктуру, трговина, угоститељство, услуге, комунални објекти у функцији пословања, сервисни објекти, станице за снабдевање горивом.
  - Намене које нису дозвољене: стамбени и стамбено-пословни објекти, депонија.

- У оквиру свих зона могу се наћи јавни, саобраћајни, комунални и верски објекти, споменици, мобилијар, тргови, скверови и зеленило свих типова;
- Могућа је трансформација локација јавних намена у јавно зеленило, трансформација производних зона у становање, која се односи на трансформацију постојећих привредних локација у постојећем стамбеном ткиву у становање;
- За потезе, где је дата условна намена због карактеристика терена, пре издавања грађевинске дозволе прописује обавеза геомеханичког испитивања тла;
- На археолошким локалитетима, на парцелама заштићених добара и на парцелама њихове заштићене околине није дозвољено планирање никакве градње, осим ако се то изричито одобри посебним условима;
- На заштићеним добрима и њиховој заштићеној околини не смеју се изводити никакви радови, који могу променити њихов садржај, природу или изглед, без претходно прибављених услова и сагласности надлежног завода за заштиту споменика културе.

4.1.2.3. Објекти и комплекси посебне намене

Око перспективних војних комплекса посебне намене дефинисане су зоне просторне заштите које представљају простор са посебним режимом коришћења, уређења и изградње.

- Посебни објекти П-1: Клуб војске
  - локација у компактно изграђеном ткиву, где ће се поштовати урбанистички показатељи те зоне,
  - могућа је реконструкција и доградња постојећег објекта.
- Посебни објекти П-2 су обрађени у посебном Прилогу (Анексу) одбране, који је састави део ГУП-а Врања.

На комплексима посебне намене „Евремов бунар“, „Циганско гробље“ и „Резервоар“ предвиђена намена се може реализовати након регулисања својинских односа.
- Посебни објекти П-3: Регионални центар за ванредне ситуације

За ову врсту објекта накнадно ће се, кроз планове генералне регулације, дефинисати правила грађења.
- Посебни објекти П-4: Окружни затвор
  - локација у компактно изграђеном ткиву, где ће се поштовати урбанистички показатељи те зоне,

○ могућа је реконструкција и доградња постојећег објекта.
Правила грађења, као и дозвољена изградња која се примењују у појединим Типичним урбаним зонама, су дефинисани у наставку текстуалног дела Плана за сваку Типичну урбану зону појединачно.

РУРАЛНО СТАНОВАЊЕ

ТУЗ 1 ПРИПАДАЈУ БЛОКОВИ КОЈИ ЧИНЕ НАСЕЉЕ БУНУШЕВАЦ.

Површина парцеле је **400-1500м²** са слободностојећим стамбеним објектима. Заступљени су типични објекти намењени породичном становању, карактеристични за рубна насеља или рурално становање.

Објекти су спратности **П+1 - П+1+Пк**. У унутрашњости блока нема јавних површина.

Индекс заузетости **20-35%**

Индекс изграђености **0,3-0,6.**

ТУЗ 1 ПРИПАДАЈУ И ПОВРШИНЕ ЛОЦИРАНЕ У ЈУГОЗАПАДНОМ ПОДРУЧЈУ ГУП-А УЗ ПОСТОЈЕЋИ АУТО ПУТ Е75 У НАСЕЉУ РИБИНЦЕ.

Рурално становање је са знатним пољопривредним површинама под ливадама. У односу на њих, становање заузима мале површине и малих је густина.

Објекти су спратности **П - П+1.**

Осим стамбених објеката, на парцели су изграђени још и помоћни објекти, а задњи део дворишта се користи за повртњаке или узгој живине.

Парцеле су ограђене и свака има приступ директно са улице.

Паркирање се обезбеђује унутар парцеле.

Користи се постојећа саобраћајна мрежа, улице су неасфалтиране и малог су профила.

Насеље је добро саобраћајно повезано са градом.

Индекс заузетости **20-30%**

Индекс изграђености **0,3-0,5.**

Комунална опремљеност је на ниском нивоу, недостаје канализациона мрежа. Немогуће је формирати блокове.

ТУЗ 1 ПРИПАДАЈУ ПОДРУЧЈА У ЈУГОЗАПАДНОМ И ЗАПАДНОМ ДЕЛУ ПЛАНА, ДЕЛОВИ НАСЕЉА БУНУШЕВАЦ, НАСЕЉЕ РИБИНЦЕ И ДЕО НАСЕЉА БАЛИНОВАЦ.

ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА

ТУЗ 1 СЕОСКО СТАНОВАЊЕ, У ЗОНАМА УДАЉЕНИМ ОД ЦЕНТРА ГРАДА МОЖЕ СЕ ОРГАНИЗОВАТИ ПОЉОПРИВРЕДНО ДОМАЋИНСТВО И ТО СА СТАМБЕНИМ И ЕКОНОМСКИМ ДВОРИШТЕМ НА ПАРЦЕЛИ. ОРЈЕНТАЦИОНИ ПОКАЗАТЕЉИ И ПРАВИЛА ГРАДЊЕ ЗА ОВАЈ ТИП ИЗГРАЂЕНОСТИ СЕ У ТОМ СЛУЧАЈУ ПРИМЕЊУЈЕ НА СТАМБЕНО.

Дозвољене су делатности у приземљима постојећих или планираних објеката.

А) ПОСТОЈЕЋИ ОБЈЕКТИ

- Реконструкција и доградња до **П+1+Пк**
- Индекс заузетости **30%**

Б) НОВИ ОБЈЕКТИ

- Минимална површина парцеле за пољопривредно домаћинство **400м²**, за мешовито **600м²**
- Максимална спратност стамбеног објекта **П+1+Пк**
- Индекс заузетости **30%**

СТАМБЕНО ДВОРИШТЕ МОЖЕ ДА САДРЖИ: ОБЈЕКТЕ ЗА СТАНОВАЊЕ И ПОМОЋНЕ ОБЈЕКТЕ УЗ СТАМБЕНИ ОБЈЕКАТ (летња кухиња, гаража, остава, надстрешница и сл.).

Економски део парцеле организовати искључиво у задњем делу парцеле.

Дозвољена је организација пољопривредне производње на нивоу окућнице са садржајем воћарства и повртарства.

Економско двориште може да садржи економске и помоћне објекте. Економски објекти могу бити: објекти за смештај стоке, производни објекти, објекти за прераду пољопривредних производа, објекти за складиштење пољопривредних производа, као и гараже за пољопривредну механизацију, машине и возила. **Помоћни објекти** у економском дворишту **могу бити** гараже или надстрешнице за пољопривредну механизацију, машине и возила, остава и сл.

Уколико је објекат намењен становању треба да се налази уз саобраћајницу, а економски у задњем делу парцеле.

ТИПИЧНА УРБАНА ЗОНА 1

ГЕНЕРАЛНИ УРБАНИСТИЧКИ ПЛАН ВРАЊА

1

СТАНОВАЊЕ МАЛИХ ГУСТИНА

СТАНОВАЊЕ СРЕДЊИХ ГУСТИНА

ТУЗ 3 ПРИПАДАЈУ БЛОКОВИ УЗ УЛИЦЕ БОРЕ СТАНКОВИЋА, КРАЉЕВИЋА МАРКА,
ЈОВАН ХАЏИЋЕВИЋ ПУЛА, КРАЈ ЈУГОЗЛОЖИЦЕ, СТРАНИЦА ПЕРСПЕКТИВЕ

СТАНОВАЊЕ ВЕЛИКИХ ГУСТИНА

Уређене, плански грађене градске целине великих густина.

Блокови састављени од великих парцела намењених вишепородичном становању лоцирани су у насељима: **Виктор**

СТАНОВАЊЕ СА МАЛОМ ПРИВРЕДОМ

ДЕЛИМИЧНО УРЕЂЕНЕ ГРАДСКЕ ЦЕЛИНЕ МАЛИХ ГУСТИНА У НАСЕЉУ СУВИ ДОЛ.
ЗАСТУПЉЕНО ЈЕ ПОРОДИЧНО СТАНОВАЊЕ, УСЛУЖНЕ ДЕЛАТНОСТИ И
СКЛАДИШНИ ПРОСТОРИ.
СПРАТНОСТ ПОРОДИЧНОГ ОБЈЕКТА ЈЕ П+1.
ОВУ ЦЕЛИНУ КАРАКТЕРИШЕ 50% БЕСПРАВНО ИЗГРАЂЕНИХ ОБЈЕКТА.

СТАНОВАЊЕ - ПОСЕБНИ ТИПОВИ

НЕУРЕЂЕНЕ И ДЕЛИМИЧНО УРЕЂЕНЕ АМБИЈЕНТАЛНЕ ЦЕЛИНЕ НАСЕЉА ИЛИ ДЕЛОВА НАСЕЉА.
ЛОЦИРАНЕ СУ У БЛОКОВИМА: ГОРЊА ЧАРШИЈА, ЧЕШАЋ И У ЗОНАМА КОЈЕ ИМАЈУ ДРУГУ НАМЕНУ.

НАМЕНА ЈЕ ПОРОДИЧНО СТАНОВАЊЕ И ДЕЛАТНОСТИ.

У УНУТРАШЊОСТИ БЛОКА НЕМА ЈАВНИХ ПОВРШИНА.

СТАРОСТ ПОЈЕДИНИХ ОБЈЕКТА ЈЕ ПРЕКО 100 ГОДИНА.

ГРАЂЕВИНСКА ЛИНИЈА НИЈЕ ЈАСНО ДЕФИНИСАНА.

НАЈЧЕШЋА ГРАДЊА НОВИЈЕГ ДАТУМА УНУТАР ТУЗ 6 ЈЕ СТИХИЈСКА.

ИНДЕКС ЗАУЗЕТОСТИ 35% - 90%.

СПРАТНОСТ ОБЈЕКТА ЈЕ ОД П ДО П+1+ПК.

КОМУНАЛНА ОПРЕМЉЕНОСТ ЈЕ ДЕЛИМИЧНА. У ПОЈЕДИНИМ ДЕЛОВИМА КОРИСТИ СЕ ЈОШ УВЕК ТУРСКА КАНАЛИЗАЦИЈА.

КОМПЛЕКСНО УРБАНО ТКИВО

ТУЗ 7 ПРИПАДАЈУ ПОТПУНО ДЕФИНИСАНИ БЛОКОВИ ЦЕНТРА ГРАДА, СА РЕПРЕЗЕНТАТИВНИМ ОБЈЕКТИМА У ОКРУЖЕЊУ ЈАВНИХ ПОВРШИНА ТРГА РЕПУБЛИКЕ И САОБРАЋАЈНИЦА УЛИЦА БОРЕ СТАНКОВИЋА И КРАЉА СТЕФАНА ПРВОВЕНЦАНСТ, ИСТОРИЈСКО - КУЛТУРНИ И АДМИНИСТРАТИВНО - ПОСЛОВНИ ЦЕНТАР ГРАДА И ОПШТИНЕ.

ЦЕЛА ТУЗ 7 ЈЕ САДРЖАНА У УЖОЈ ЗОНИ ГРАДА И ЧИНЕ ЈЕ СЛОБОДНОСТОЈЕЋИ ОБЈЕКТИ И ОБЈЕКТИ У НИЗУ СПРАТНОСТИ П+1 - П+9.

БЛОКОВЕ И ДЕЛОВЕ НАЈУЖЕГ ГРАДСКОГ ЈЕЗГРА, КОЈИ ИМА УРБАНО - АРХИТЕКТОНСКИ И ИСТОРИЈСКИ ЗНАЧАЈ. КАРАКТЕРИШЕ ТРОУГАОНА МАТРИЦА, ВЕЛИКА ГУСТИНА ИНДЕКС ЗАУЗЕТОСТИ И ИЗГРАЂНОСТИ, КАО И МЕШАВИНА

ИНДУСТРИЈА И ПРОИЗВОДНЕ ЗОНЕ

Уређени, плански грађени индустријски комплекси. ТУЗ 8 тренутно обухвата комплексе: Јумко, БАТ, Симпо, Алфа и Заваривач. Смештени су и груписани на периферним деловима града са добром везом и добром кокумалном опремљеношћу. Изузетак је БАТ, некадашњи ДИВ, који је при свом оснивању био на периферији, а сада је заробљен у градском језгру. Паркирање се обезбеђује унутар парцела.

ПОСЛОВНО - ПРОИЗВОДНЕ ЗОНЕ

1.

Блокови или делови блокова лоцирани уз Улицу маричку, омладинских бригада и радничку.

Објекти карактеристични за ову целину су производни простори спратности П и управне зграде уз њих П+1 - П+2.

Делову ТУЗ 9 који су лоцирани у ширем градском језгру су у потпуности инфраструктурно опремљени. Паркирање се решава унутар парцела комплекса.

Производно - пословни капацитети лоцирани у периферним деловима Плана су добро саобраћајно повезани са градом, делимично инфраструктурно опремљени, због непостојања канализационе мреже.

Локације уз Радничку улицу и Париских комуна су добро саобраћајно повезане са остатком града, имају обезбеђен довољан паркинг простор и објекти су у добром стању. Јавне зелене површине у окружењу објеката су уређене.

ПОСЛОВНО - УСЛУЖНЕ ЗОНЕ

ТУЗ 10 ПРИПАДАЈУ ПОТПУНО ДЕФИНИСАНИ ДЕЛОВИ БЛОКОВА УЗ УЛИЦЕ ПАРИСКИХ КОМУНА И РАДНИЧКЕ, ЛОКАЦИЈА МОТЕЛА УЗ АУТОПУТ.

ЧИНЕ ЈЕ СЛОБОДНОСТОЈЕЋИ И ОБЈЕКТИ У НИЗУ СПРАТНОСТИ П+1 - П+4.

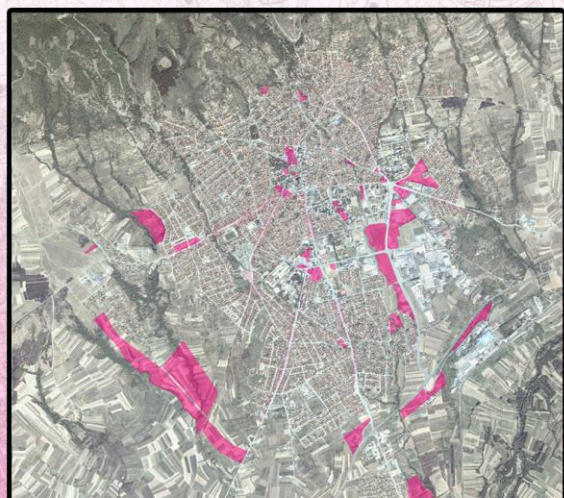
БЛОКОВЕ И ДЕЛОВЕ НАЈУЖЕГ ГРАДСКОГ ЈЕЗГРА, КАРАКТЕРИШЕ НЕОПРЕДЕЉЕНА УРБАНА МАТРИЦА, ВЕЛИКА ГУСТИНА, ИНДЕКС ИЗГРАЂЕНОСТИ И ЗАУЗЕТОСТИ КАО И МЕШАВИНА РАЗЛИЧИТИХ СТИЛОВА ГРАЂЕ.

ПРОБЛЕМ ПАРКИРАЊА ЈЕ ПРИСУТАН И У ОВИМ ЗОНАМА, КАО И У ЦЕЛОЈ ЦЕНТРАЛНОЈ ЗОНИ.

ЛОКАЦИЈЕ УЗ РАДНИЧКУ УЛИЦУ И ПАРИСКИХ КОМУНА СУ ДОБРО САОБРАЋАЈНО ПОВЕЗАНЕ СА ОСТАТКОМ ГРАДА, ИМАЈУ ОБЕЗБЕЂЕН ДОВОЉАН ПАРКИНГ ПРОСТОР И ОБЈЕКТИ СУ У ДОБРОМ СТАЊУ.

ЈАВНЕ ЗЕЛЕНЕ ПОВРШИНЕ У ОКРУЖЕЊУ ОБЈЕКТА СУ УРЕЂЕНЕ.

- Индекс заузетости	40%-90%
- Индекс изграђености	0,4-2,1.

5. СПРОВОЂЕЊЕ ПЛАНА

5.1. Смернице за спровођење Плана

У складу са одредбама Закона о планирању и изградњи, спровођење Плана врши се израдом Плана генералне регулације за делове урбаног ткива унутар граница Генералног урбанистичког плана.

За Планове генералне регулације појединих зона овим Генералним урбанистичким планом на генералном нивоу одређене су претежне намене површина, компатибилне намене, правила градње по појединим целинама, елементи и услови парцелације, регулације као и капацитети, трасе и коридори за саобраћајнице и комуналну инфраструктуру.

Све намене могу бити реализоване у оквиру површина одређене претежне намене и то са следећом тенденцијом:

- Становање је компатибилно са мањим производним погонима, јавним службама и комерцијалним услужним и трговинским садржајима свих типова, дечјим установама, школама, зеленилом, спортом, рекреацијом и свим пратећим садржајима уз становање. Забрањена је изградња производних објеката који стварају буку, као и оних који загађују животну средину;
- У оквиру производних зона може се наћи пословно становање као привремено и привремено, које не подразумева одговарајућу социјалну инфраструктуру;

- У оквиру комерцијалних зона може се наћи становање у мањем обиму у случајевима када комерцијалне делатности не остварују негативан утицај на њега;
- У оквиру спортских комплекса могу се наћи комерцијални садржаји, хотелски капацитети, специјализоване школе (спортске, тренерске) или спортски кампуси, који користе садржаје спортског центра;
- У оквиру појединих саобраћајних комплекса могу се наћи магацини и складишта, пумпе и станице, под условом да су задовољени критеријуми општих еколошких услова везани за њихову намену и локацију, а затим и садржаји центара, као што су хотели, и комерцијални садржаји. Забрањено је становање, осим пословног становања;
- У оквиру свих зона могу се наћи јавни, саобраћајни, комунални и верски објекти, споменици, мобилијар, тргови, скверови и зеленило свих типова;
- Могућа је трансформација локација јавних намена у јавно зеленило, трансформација производних зона у становање, која се односи на трансформацију постојећих привредних локација у постојећем стамбеном ткиву у становање.

Правила дефинисана овим Генералним урбанистичким планом су усмеравајућа за детаљнију разраду кроз планове генералне регулације. У складу с прецизнијим нивоом предстојеће анализе, која ће бити на нивоу урбанистичког плана, будућим плановима генералне регулације могу се вршити корекције и измене горе одређених параметара овог Генералног урбанистичког плана и то:

- даља разрада намена унутар планиране претежне намене на компатибилне намене,
- корекције планиране претежне намене, у деловима целина и зона,
- корекције и разраде правила уређења,
- корекције и разраде правила грађења,
- корекције траса, капацитета и коридора комуналне инфраструктуре,
- корекције траса, регулације и профила саобраћајница.

На делу већих постојећих комплекса у обухвату овог Генералног урбанистичког плана (као што су пољопривредно земљиште и др.), на којима је предвиђена промена постојеће намене планираном другом претежном наменом, до измене намене дозвољено је коришћење комплекса у складу с постојећом наменом и прописима који важе за постојећу намену.

5.2. Зоне за даљу планску разраду

Оријентациона подела обухвата ових Плана на зоне за које је предвиђена израда планова Генералне регулације за делове урбаног ткива унутар граница Генералног урбанистичког плана приказане су у графичком прилогу Границе обухвата планова генералне регулације за цело грађевинско подручје.

Подручје Генералног урбанистичког плана је подељено на пет карактеристичних зона. За сваку од зона је прописана израда Плана генералне регулације. За подручје Генералног урбанистичког плана постоје урађени планови генералних регулација.

Границе Плана генералних регулација су већ дефинисане.

Оквирне површине планова генералних регулација су:

1. План генералне регулације зоне 1-Централна зона.....403ha
2. План генералне регулације зоне 2-Шапрначки рид.....408ha
3. План генералне регулације зоне 3-Доње Врање..... 464ha
4. План генералне регулације зоне 4-Индустријска зона.....347ha
5. План генералне регулације зоне 5-Горња Чаршија-Рашка.....534ha

План генералне регулације може се донети и за мреже објеката и површине јавне намене.

Кроз Планове генералне регулације појединих зона одређиваће се границе даље урбанистичке разраде кроз Планове детаљне регулације или урбанистичке пројекте.

План детаљне регулације може се донети и када урбанистичким планом јединице локалне самоуправе његова израда није одређена, на основу одлуке надлежног органа или по захтеву лица које са јединицом локалне самоуправе закључи уговор о финансирању израде тог планског документа.

5.3. Планови који се примењују до израде нових урбанистичких планова

Настављају да се примењују урбанистички планови и пројекти који су донети до доношења овог плана, у деловима који нису у супротности са Генералним урбанистичким планом Врања, а до доношења измена и допуна планова генералне регулације.

Планове генералне регулације:

- ПГР зоне 1 у Врању („Службени гласник града Врања“, број 31/10);
- ПГР зоне 2 у Врању („Службени гласник града Врања“, број 33/11);
- ПГР зоне 3 у Врању („Службени гласник града Врања“, број 18/11);

- ПГР зоне 4 у Врању („Службени гласник града Врања“, број 6/15 и 3/16);
- ПГР зоне 5 у Врању („Службени гласник града Врања“, број 4/13 и 6/13).

Планови детаљне регулације

- ПДР блока „Спортско рекреативни центар“ у Врању („Службени гласник Пчињског округа“, број 22/06);
- ПДР градске реке од државног пута I реда Београд-Врање до ушћа у реку Јужну Мораву и комплекса напуштене депоније „Доње Врање“ у Врању („Службени гласник Пчињског округа“, број 18/09);
- ПДР разводног гасовода РГ 11-02 Лесковац-Врање са пратећим објектима на територији града Врања („Службени гласник града Врања“, број 14/10);
- ПДР потеза између улица Булевар АВНОЈ-а, париске комуне и Моше Пијаде у Врању („Службени гласник града Врања“, број 1/12);
- ПДР потеза између улица шумадијска, девет Југовића, синђелићева и црногорска у Врању („Службени гласник града Врања“, број 28/12);
- ПДР потеза између нерадовачког пута и обилазнице у Врању („Службени гласник града Врања“, број 21/13);
- ПДР пословно производне зоне Рибинце 1 у Врању („Службени гласник града Врања“, број 10/14);
- ПДР центра Горње Чаршије у Врању („Службени гласник града Врања“, број 21/15);
- ПДР између улица Змај Јовина и призренска у Врању („Службени гласник града Врања“, број 16/15);
- ПДР између улица радних бригада, рударска и Будисава Шошкића у Врању („Службени гласник града Врања“, број 27/16);
- ПДР Доњи Асамбаир 1 у Врању („Службени гласник града Врања“, број 4/16);
- ПДР дела трасе колектора отпадних вода од Солунске улице до постројења за пречишћавање отпадних вода у Врању („Службени гласник града Врања“, број 9/15);
- ПДР за расплет далековода 400, 110 и 35 KV код ТС 400/110 KV „Врање 4“ град Врање („Службени гласник града Врања“, број 12/10);
- ПДР потеза уз Нерадовачки пут у Врању („Службени гласник града Врања“, број 11/17);
- ПДР у насељу Рудина у Врању („Службени гласник града Врања“, број 11/17);
- ПДР регионалне депоније Метерис у Врању („Службени гласник града Врања“);
- ПДР у насељу Горњи Асамбаир 1 у Врању („Службени гласник града Врања“, број 15/18);

- ПДР између улица Боре Станковић, Ђуре Јакшић и власинска у Врању („Службени гласник града Врања“, број 21/18);
- Измене и допуне ПДР потеза између улица Булевар АВНОЈ-а, париске комуне и Моше Пијаде у Врању („Службени гласник града Врања“, број 21/18);
- ПДР у насељу Доњи Асамбаир у Врању („Службени гласник града Врања“, број 28/18);

Извор финансирања

Изградња саобраћајница и инфраструктурних мрежа, формирање парцела, изградња објеката као и уређење појединих простора је приоритет. Финансирање радова у оквиру Плана обезбедиће Град Врање, кроз годишње програме пословања, приватни и други инвеститори.

6. АНАЛИТИЧКО ДОКУМЕНТАЦИОНИ ОСНОВА ПЛАНА

У току израде Плана обављена је стручна контрола по појединим фазама, у складу с важећим Законом о планирању и изградњи, поједина решења потребно анализирати на нивоу Комисије за планове пре коначног опредељења. Урађен је Материјал за рани јавни увид. За потребе израде Материјала за рани јавни увид прикупљани су и анализирани подаци о постојећем стању и условима за развој и изградњу о свим аспектима - од расположивих подлога, преко података о становништву, природи и животној средини, о створеним структурама и фонду, до мреже саобраћаја и инфраструктурних објеката и мрежа у надлежностима и Републике и локалне самоуправе. Након израде Материјала за рани јавни увид, у току израде Нацрта Плана, Одељење за урбанизам, имовинско правне послове, комунално стамбене делатности и заштиту животне средине Градске управе града Врања затражило је податке о постојећем стању, као и о условима коришћења из члана 45. као и члана 46. Правилник о садржини, начину и поступку израде докумената просторног и урбанистичког ("Службени гласник Републике Србије", број 64/15) од:

- ЈКП Комрад Врање;
- ЈП Водовод Врање;
- ЕПС Дистрибуција;
- Телеком Србија;
- ЈП Нови дом Врање;
- ЈКП Паркинг сервис Врање;
- Кавим Јединство Врање;
- Туристичка организација Града Врања;
- Народни музеј Врање;
- Завод за јавно здравље Врање;

- Траце ПЗП Врање;
- ЈП Управа Бање;
- Електромреже Србије;
- ЈП Путеви Србије, о о јавним државним путевима;
- Коридори Србије;
- Инфраструктура железнице Србије;
- РХМЗ Београд;
- Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре;
- Министарства одбране, сектор за материјалне ресурсе, управа за инфраструктуру, о потребама одбране;
- Министарство пољопривреде и заштите животне средине о подацима којима располаже;
- ЈВП Србија воде, водопривредни центар Морава Ниш, о заштити водотокова као и зонама заштите изворишта термоминералних, минералних и воде за пиће;
- Завода за заштиту споменика културе Ниш о евидентираним или заштићеним објектима, споменицима културе и амбијенталним целинама;
- Завода за заштиту природе Србије о евидентираним или заштићеним споменицима природе;
- МУП Врање Србије, сектор за заштиту и спасавање, о противпожарним условима које је потребно уградити у План.

Подаци који су затражени су о:

- капацитетима и планираним проширењима;
- развојним плановима;
- програмима и пројектима;
- другој постојећој техничкој документацији уз такве програме;
- као други по потреби обрађивача.

Услови коришћења који су затражени су да ли:

- постојеће мреже и капацитети могу да приме нове кориснике;
- постоје ограничења у коришћењу мрежа и капацитета;
- постоје ограничења у смислу повећања и проширења мрежа и капацитета;
- као и друго по потреби обрађивача,

Уз захтев за добијање података поднета је и подлога за израду урбанистичког плана у аналогној и дигиталној форми.

Аналитичко документациона основа плана представља хронолошки систематизовани скуп материјала и докумената који су коришћени за израду планског документа и садржи: одлуке и мишљења прибављени током израде плана; извештаје о обављеном раном и јавном увиду и о

стручној контроли нацрта; услове, сагласности и мишљења надлежних предузећа и институција и другу документацију од значаја за израду, контролу и доношење планског документа.

7. ГРАФИЧКИ ДЕО ПЛАНА

ПОСТОЈЕЋЕ СТАЊЕ

- 7.1. ГРАНИЦА ПЛАНА И ОБУХВАТ ГРАЂЕВИНСКОГ ПОДРУЧЈА Р 1:10000
7.2. ПОСТОЈЕЋА НАМЕНА ПОВРШИНА Р1:10000

ПЛАНИРАНО СТАЊЕ

- 7.3. ГРАНИЦА ПЛАНА, ОБУХВАТ ГРАЂЕВИНСКОГ ПОДРУЧЈА И ПОДЕЛА НА ЗОНЕ Р 1:10000
7.4. ПЛАНИРАНЕ НАМЕНЕ ПОВРШИНА-ПРЕТЕЖНЕ НАМЕНЕ Р 1:10000
7.5. ГЕНЕРАЛНИ ПРАВЦИ РЕГУЛАЦИЈЕ САОБРАЋАЈА Р 1:10000
7.6. ГЕНЕРАЛНИ ПРАВЦИ РЕГУЛАЦИЈЕ ВОДОПРИВРЕДНЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ Р 1:10000
7.7. ГЕНЕРАЛНИ ПРАВЦИ РЕГУЛАЦИЈЕ ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТСКА ИНФРАСТРУКТУРА Р 1:10000
7.8. ГЕНЕРАЛНИ ПРАВЦИ РЕГУЛАЦИЈЕ ТЕЛЕКОМУНИКАЦИОНЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ Р 1:10000
7.9. ГЕНЕРАЛНИ ПРАВЦИ РЕГУЛАЦИЈЕ ГАСОВОДНЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ Р 1:10000
7.10. ОГРАНИЧЕЊА УРБАНОГ РАЗВОЈА Р 1:10000
7.11. ГРАНИЦЕ ПЛАНОВА ГЕНЕРАЛНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ ЗА ЦЕЛО ГРАЂЕВИНСКО ПОДРУЧЈЕ, Р 1:10000
7.12. ЗАШТИТА КУЛТУРНИХ ДОБАРА Р 1:10000

8. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

План је урађен у шест примерака оригинала у аналогном облику, који су оверени и потписани од стране председника Скупштине града Врања и пет примерака у дигиталном облику, од којих:

- један примерак у аналогном и дигиталном облику се доставља архиви Скупштине града;
- два примерка у аналогном и два у дигиталном облику органу градске управе надлежном за његово спровођење;
- два примерка у аналогном и један у дигиталном се достављају архиви ЈП "Завод за урбанизам" Врање;

- један примерак у аналогном и један у дигиталном се достављају инвеститору;
- један дигитални запис Плана доставља се за потребе регистра при Министарству грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре.

Плански докуменат ће бити доступан на увид јавности у складу са Законом о планирању и изградњи ("Службени гласник Републике Србије", број 72/09, 81/09-исправка, 64/10-УС, 24/11, 121/12, 42/13-УС, 50/13-УС, 98/13-УС, 132/14 и 145/14) и Правилником о садржини, начину и поступку израде докумената просторног и урбанистичког планирања („Службени гласник Републике Србије“, број 64/15).

Саставни део аналитичко-документационе основе Генералног урбанистичког плана Врања је Анекс одбране.

План ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику града Врања".